

Szerkesztőség és kiadóhivatal

SZUBOTICA

ZMAJ JOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 8-58

Szerkesztőség 5-10, 8-58

NAPILÓ

Előfizetés és hirdetés

negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinárHirdetés
első sorban, határban és
közvetlen közelében

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. NOVEMBER 4.

VASÁRNAP

300. SZÁM

Tíz év

Az új nemzeti államok tízéves jubileuma ezeknek az államoknak faji kisebbségei számára is elmélyedést sugalló, a múlt áttekintésére és a jövő mérlegelésére készítő alkalom. Az osztrák-magyar monarchia romjaiból felépült utódállamok magyar kisebbségei az első decennium mérföldkövének szemlét tartanak küzdelmeik eredményei fölött, hogy a leszűrhető tanulságokat helyzetük megjavítására értékesítsék.

A világháború után kisebbségi sorba szakadt magyarság sokáig letargikus létlenségben tepsedt, mert nem tudott eligazodni az új viszonyok között. Ebből a dermedtségből a legkésőbbben a jugoszláviai magyarság serkent föl, mint ahogy politikai, kulturális és gazdasági tekintetben ez a magyar kisebbség a leggyöngébb és a legkevésbé megszervezett. Négyévi vajdaság után született meg a jugoszláviai magyar párt azzal a céllal, hogy az ország magyar kisebbségének minden tagját egy akarat ritmusára cselekvő táborra tömörítse. Az első időkben úgy látszott, hogy ez az egység, amelyet az anyanyelv és kultúra közössége determinál, politikai téren is megvalósul. Amikor minden magyar egykép érezte a jogtalanság megalázó állapotát, még nem bontakozhatott ki a szociális rétegződés differenciáló hatása és a legkülönbözőbb osztályérdekek a magyar párt által reprezentált nemzetiségi szolidaritásban olvadtak össze.

Később abban az arányban, amint a légkör megenyhült és a kisebbségekre nehezedő nyomás engedett feszültségéből, egyre inkább előtérbe nyomultak azok a gazdasági és világnézeti különbségek, amelyek a magyar pártra nézve centrifugális erőket jelentenek. Hozzájárult ehhez a magyar pártnak az egyik képviselőválasztáson tanúsított passzivitása és a következő választáson szenvedett kudarca. A magyar kisebbség nem csekély rétegei kezdték magukat politikailag függetleníteni a magyar párt taktikájától és a nemzetiségi igények kielégülésének feltételeit az államalkotó pártok keretében keresték. Elősegítette ezt a folyamatot az a tapasztalat, hogy vajdasági vonatkozásban maguk a szláv pártok is nagy metamorfózisban mentek keresztül. Így a radikális párt kezében Sztankovics Szvetozár volt földművelésügyi miniszter vezérlete alatt vajdasági csoport alakult, amely energikusan sikra száll ennek az országrésznek specifikus érdekeiért és a magyar kisebbséghez tartozó polgárok jogos törekvéseit is hathatósan pártfogásába veszi. Csoda-e, ha a legutóbbi választásokon nagyobb vezetőerőt gyakorolt a sztaribecei magyarságra ez a kiválóan értékes, jószándéku és megértő vajdasági szerb politikus, mint a kevésbé jelentékeny és az elérhető vívmányok szempontjából vajmi kevésbé kecsegtető magyar párti jelölt? A magyarság egy másik része a szubotici kerületben a demokrata párttal csatlakozott, amelynek listavezetője, Grol Milán közoktatásügyi miniszter szerbiai államférfi, de olyan fogékonyságot tanúsít a Vajdaság regionális szükségletei iránt és annyi jóindulattal viseltetik a magyar kisebbség iránt, mintha mindig itt élt volna köztünk. A radikális és demokrata magyarok minden dicséretre érdemes vetélkedést fejtenek ki, hogy politikai állásfoglalásukat fajtestvéreik javára gyümölcsözővé tegyék és ennek tulajdonítható a névvegyelemzés megszüntetéséről szóló rendelet, továbbá számos helyi jellegű könnyítés, amivel a vajdasági radikálisok a magyar lakta vidékek segítségére vannak.

A magyar párt a magyar tömegek pártpolitikai megoszlása mellett is becsülettel betöltheti hivatását, amelynek súlypontját — mint az erdélyi példa mutatja — a kulturális és gazdasági szervező munkára kell áttennie. A sokkal nagyobb számú és sokkal fegyelmesebb erdélyi magyar párt elnöke a székelyudvarhelyi nagygyűlésen megállapította, hogy a párt tízéves harcainak mérlefe passzív. Ugyanakkor azonban a kulturális és gazdasági szakosztály tanácskozásain az erdélyi magyarságnak olyan vitalitását látta fel, amely a politikai célkitűzések meggátolása ellenére is az ottani magyar kisebbségi élet egészséges fejlődését igéri. Ezen az uton kell haladnia a jugoszláviai magyar pártnak is, amely

így busásan kárpótolhatná tömegét a politikai terméketlenségéért.

Tíz év tanulságainak summája, hogy a nemzetiségi egységet csak a kulturális energiák összefoglalása biztosíthatja, míg egy-egy kisebbség politikai egyöntetősége vagy megvalósíthatatlan, vagy ha megvalósítható, egymagában, a kulturális és gazdasági organizációk kiépítése nélkül,

holt tőke. A jugoszláviai magyar párt, amelynek három parlamenti képviselőjével szemben igazságtalan követelkezés volna elvárni, hogy a kisebbségi probléma megoldását kiharcolják vagy máról-holnapra csak előre is vigyék, az elmúlt tíz év történetéből merítsen impulzusokat az eddig elmulasztott kulturális és gazdasági iniciatívák megindítására.

A királyi pár Párisba utazott

A miniszterelnök tanácskozása Vukicsevics Veljával és Jovanovics Jovánnal

A demokraták sürgetik a kormány állásfoglalását a szerb-horvát kérdésben

Beogradból jelentik: Alekszandar király és Mária királyné Őfelségeik szombat délután 4 óra 10 perckor udvari vonattal Párisba utaztak. A királyi pár inkognitóban utazik és néhány napot fog a francia fővárosban tölteni, ahol a király a fogorvosával fog konzultálni. A király elutazása előtt a királyi hatalmat az alkotmány értelmében a minisztertanácsra ruházta.

A király távolléte a politikai helyzetre is kihatással van, amennyiben a király távolléte alatt a kormány összetételében semmi változás nem történhet. Ezzel a közeli kormányrekonstrukciónál szülő verziók legalább egyelőre tárgyalónak tekinthetők.

A miniszterelnök tárgyalásai a pártvezérekkel

Dr. Korosec Anton miniszterelnök a szombati nap folyamán nagy aktivitást fejtett ki és sorra meglátogatta a pártvezéreket. Különösen felhívást tett Jovanovics Jovánnal, a földművespárt vezérével tett látogatása. Jovanovics erről a látogatásról a következőket mondta az újságíróknak:

— Boszniai dolgokról beszélgettünk. Ráműttem azokra a szabálytalanságokra, amelyeket az egyes községekben a hatóságok elkövettek. Sok helyen megengedték, hogy egy ember husz-harmincszor is szavazzon. Emellett a községek elhatárolásánál is nagy szabálytalanságok voltak. Egyes helyeken negyven-ötven kilométer utat kellett megtenni a szavazóknak, hogy a szavazóhelyre eljussanak és ezért sokan nem is szavaztak. Panaszt emeltem a földművelésügyi igazgatóság szarajevói osztály ellen is, amelynek személyzete a kormánypártok mellett agított és szóvá tettem azokat a nehézségeket is, amelyeket a hatóságok a tartományi bizottságok működése elé gördítenek. Beszéltem Koroseccal az utak javításáról és a hidak építéséről, valamint a passzív vidékek lakosságának támogatásáról.

Az újságíróknak arra a kérdésére, hogy volt-e szó a parasztdemokrata koalícióhoz való viszonyról, Jovanovics Jován kijelentette, hogy ilyen természetű politikai kérdésekről nem beszélte!

Megegyezés a muzulmánok és a boszniai radikálisok közt

Korosec miniszterelnök szombat délelőtt félóraig tárgyalt Vukicsevics Veljával, a radikális klub elnökével a parlament munkarendjéről és a boszniai községek ügyeiről.

A radikálisok közt nagy az elkeseredés amiatt, hogy a boszniai Doboiban a muzulmánok nem a radikálisokkal, hanem a Radics-pártiakkal kötöttek megegyezést és így radikálisok ezt a községet elvesztették. Korosec, hogy megegyezést hozzon létre a muzulmánok és a boszniai radikálisok közt, konferenciát hívott össze, amelyen Spahó Mehmed kereskedelmi, Andrics Vladja földművelési és Kujundzics Bogoljub postaügyi miniszter vettek részt. A konferencián megegyezés jött létre a radikálisok és muzulmánok között. A megegyezés értelmében Szarajevóban a polgármester muzulmán lesz, az első alpolgár-

mester radikális, a második alpolgármester zsidó radikális.

Spahó a konferencia után kijelentette az újságíróknak, hogy tisztán lokális jellegű kérdésekről volt szó és még nem minden kérdésben jött létre megegyezés.

A demokrata párt vezéreinek konferenciája

Davidovics Ljuba, a demokrata miniszterek és a párt vezető képviselőivel szombaton délelőtt konferenciát tartott az építésügyi minisztériumban.

A konferencián szó volt a közigazgatás megjavításának kérdéséről és a parlament munkarendjéről. Davidovics elégedetlenségét fejezte ki afölött, hogy a képviselők kis számban vesznek részt a törvényhozás munkájában és idejük nagy részét intervenciókkal töltik el. A parasztdemokrata koalícióval szemben folytatandó politikáról is tanácskoztak és Davidovics hír szerint felszólította a párt minisztereit, hogy igyekezzenek a kormányt állásfoglalásra bírni ebben a kérdésben.

A helyettes külügyminiszter szabadságon

Sumenkovics Ilija helyettes külügyminiszter szombaton Dubrovnikba utazott. A helyettes külügyminiszter néhány hetet fog tölteni Dubrovnikban üdülés céljából.

Megindult a fegyelmi vizsgálat a postatakarékpénztár vezérigazgatója ellen

Dr. Nedeljkovics Miloradnak, a postatakarékpénztár vezérigazgatójának ügye szombaton is élénken foglalkoztatta a politikai köröket. A postatakarékpénztári vezérigazgató tudvalevőleg cikket írt a Vremebe, amelyben igen élesen támadta a horvátokat. Emiatt Kujundzics Bogoljub postaügyi miniszter elrendelte a vezérigazgató ellen a fegyelmi vizsgálat megindítását. Dr. Nedeljkovics Miloradnak a tisztviselői szabályzat értelmében néhány napon belül felelnie kell az éllene emelt vádra.

Kraft István nyilatkozata az elemi iskolai törvényről

Grol Milán közoktatásügyi miniszternek a Bács megyei Napilóban megjelent nyilatkozatával kapcsolatban, amelyben a miniszter csodálkozását fejezte ki, hogy a német képviselők csak most tiltakoznak az elemi iskolai törvényjavaslat ellen, holott az már három hónapja készen van, Kraft István, a német párt vezére a következő nyilatkozatot tette:

— A közoktatásügyi miniszter ur csodálkozását alig lehet komolyan venni és annál inkább csodálkozunk rajta, mert a közoktatásügyi miniszter a javaslat előmunkálatai alkalmával hű maradt ahhoz a Beogradban már tradicionálissá váló antidemokratikus módszerhez, hogy az érdekeltektől parlamenti képviselőkkel szemben is titkolózzon. Az elemi iskolai törvényjavaslat még ma is titok a széles nyilvánosság előtt és a parlamenti körök számára is csak a legutóbbi napokban lett hozzáférhető. A miniszter ur emlékezőtehetségét alátámasztom azzal, hogy úgy

én személyesen, mint néhány másik tagja a német képviselői klubnak, már május óta, amikor ismeretes lett, hogy a közoktatásügyi miniszteriumban tárgyalnak az elemi iskolai törvényjavaslatról, több ízben megjelentünk a miniszter urnál és kértük, hogy a javaslat egy példányát adja át nekünk és tartson közelebbi megbeszélést velünk a javaslatról, különösen a kisebbségi iskolák tekintetében.

— Sajnos, a miniszter ur több ízben tett ígéretei ellenére ezt a kívánságunkat nem teljesi-

Dr. Kraft István, a német párt vezére

ette és csak két-három héttel ezelőtt sikerült megszereznünk a javaslat egy példányát, de most sem a miniszter ur előzékenységből, hanem más oldalról tanúsított szíveség folytán. Ezután felkerestem a miniszter urat és a kisebbségekre vonatkozó rendelkezések elfogadhatatlanságát

eléje tárva tiltakoztam az ellen, hogy a kisebbségek számára ilyen életbevágóan fontos javaslatot a kisebbségi képviselőkkel való érintkezés nélkül terjesszenek be. Emellett hivatkoztam más, valóban liberális és demokratikus eljárásokra, amelyeket Ausztriában és Poroszországban követtek, ahol a szláv, illetve lengyel kisebbségek képviselőivel hosszú ideig tárgyaltak a megérettől és azt Poroszországban sikerült is létrehozni. A miniszter ur erre bizonyára jól fog emlékezni, miután egészen rövid idő előtt történt. Épp úgy jól fog emlékezni Grol miniszter ur arra is, hogy ezalkalommal ismételtén kértem a tárgyalások felvételét és azt, hogy a javaslat benyújtását egy-két hónappal halassa el. Az a tény azonban, hogy a miniszter ur megszerelte a javaslatot a király előzetes szankcióját, világosan tisztázta előttünk, hogy a miniszter vizsgáló magatartása a kisebbségek kívánságival szemben egy megbeszélés megtartását illetően valóban fennáll és ez arra kényszerített bennünket, hogy a nyilvánosságot felvilágosítsuk az akut helyzetről és a kisebbségekre rákényszerített harcról a legfontosabb, a nemzeti jog által is biztosított szabadságért és jogért az iskoláztatás terén.

— Ezt annál is inkább meg kell tennünk, mert ez a javaslat az ugynevezett törvényegységesítési javaslatok közé tartozik és mint ilyen gyorsított eljárás alá kerül. Így a kisebbségek képviselőinek a parlamentben kevés módjuk lesz arra, hogy komolyan felvehessék a harcot ez ellen a javaslat ellen, amely szankcionálja és megerősíti a jelenleg érvényben levő rendeletekkel létrehozott jog és alkotmányellenes állapotokat a kisebbségi iskoláztatás terén.

— Nyugodt lélekkel állíthatjuk, hogy mi 1923 óta minden kínálkozó alkalmat megragadtunk és mindent megtettünk, hogy megegyezést hozunk létre ebben a legfontosabb kisebbségi kérdésben és elhárítjuk a felelősséget ennek a javaslatnak a kisebbségi jogellenes és reakciós intézkedései miatt, különösen a magániskoláztatás terén, valamint a kisebbségek nyilvános iskoláztatási joga terén is.

tak. Ezeket a száz dinárosokat azonban nem sikerült mind elhelyezni, mert október ötödikén letartóztatták. Dénes Imre budapesti titkosrendőrnek sikerült még idejekorán elmenekülni.

A hamis százdinárosokat mindig ketten hozták forgalomba. Az egyik bement az üzletbe vásárolni, vagy a pénzt felváltani, a másik kellő távolságból figyelte, hogy veszély esetén figyelmeztesse az Ébredő Magyarokat. Budapesten Jelinek Géza mérnök, Főherceg Sándor-uca 25. szám alatti lakásán hamisították a százdinárosokat, ahol a pincében pénzhamisító műhely volt berendezve. Bicskei látta is a pénzhamisításához szükséges eszközöket, fotokészülékeket, vágógépeket, lemezeket és hengereket. Jelineknél gyakran megfordult az Ébredő Magyarok Egyesületének számos tagja. Bicskei elmondta még, hogy nagy mennyiségű hamispénz készlet volt a mérnök lakásán elhelyezve és a közeljövőben Csehszlovákiát és Romániát is el akarták árasztani hamis százdinárosokkal.

Bicskei Sándort, akit jogtalan határátlépés miatt harminc napi elzárásra ítélték és aki szombaton töltötte ki büntetését, szombaton délben kísérték át a noviszadi ügyészség fogházába. Hogy a százdinárok hamisítására vonatkozó vallomásaiban mennyi az igazság, azt a vizsgálat lesz hivatva kideríteni. Nem lehetetlen, hogy a pénzhamisító azzal akar enyhíteni helyzetén, hogy a büntetnek politikai színezetet akar adni.

Szuboticaai bűnügyek

a noviszadi felebbviteli bíróság előtt

A felebbviteli bíróság tíz évi fegyházra emelte fel egy szuboticaai rablóbanda büntetését — Zöldi Mihály szuboticaai betörőt két és fél évi fegyházra ítélték

Noviszadról jelentik: A noviszadi felebbviteli bíróságon dr. Gyurgyev Boskó felebbviteli bíró tanácsa pénteken három szuboticaai bűnügyet tárgyalta.

A felebbviteli bíróság elsőnek Andrasics Iván szuboticaai napszámos, Milosevics Radomir rajacii (szerbiai) földműves és Sztepanovics Milivoj presanei napszámos rablási bűnügyét tárgyalta. A rablóbanda tagjai 1919 augusztusában számos betörést és rablást követtek el. 1919 augusztus 5-ikén behatoltak Katancsics Blaskó radanovicii földbirtokos lakásába és hatóságai közegeknek adták ki magukat, akiknek megbízásuk van csempészett áruk után kutatni. Felforgatták az egész lakást és mert nem találtak csempészett árut, megfenyegették a házbelleket, hogy újból vissza fognak térni, mert biztos tudomásuk van, hogy csempészett holmit rejtegetnek. Végül bántalmazták a házbelleket és csak akkor hagyták abba bántalmazásukat, amikor Katancsics 4000 koronát zsaroltak ki. A betörőbanda ugyanazon a napon Palkovics Náni radanovicii lakostól is pénzt követelt. Palkovicsné megijedt a rablóktól és 1100 forint készpénzt és nagyobb mennyiségű ruha- és fehéreneműt adott át a rablóknak. A szuboticaai törvényszék múlt évi szeptember 15-ikén tárgyalta a bűnügyet és Andrasics Ivánt három évi fegyházra, Milosevics Radomirt két évi fegyházra és Sztepanovics Milivojt másfél évi fegyházra ítélte.

A felebbviteli bíróság pénteken megsemmisítette a szuboticaai törvényszék ítéletét és mind a három vádlottat egyformán bűnösnek találta súlyos testi sértéssel párosult rablás büntetésében és mindhármuk büntetését tíz-tíz évi fegyházra emelte fel. Az államügyész megnyugodott az ítéletben.

A felebbviteli bíróság ugyancsak pénteken tárgyalta Zöldi Mihály rovottmultu szuboticaai betörő bűnügyét is. Zöldi Mihály harmincharom éves szuboticaai foglalkozás nélküli egyén, aki már különböző büncselekmények miatt többször volt büntetve. 1919-ben Pálfi Dezső, Bíró Sándor és Bíró Gábor szentai lakosokkal szövetkezve több betörést és utonállást követett el, de a hatóságnak csak Zöldit sikerült elfogni, azonban Zöldi röviddel utóbb megszökött az ügyészség fogházából és múlt évig Magyarországon tartózkodott. Közben megállapították a magyar hatóságok, hogy Zöldi Mihály jugoszláv állampolgár és visszatoloncolták Szuboticaára. Zöldi Jugoszláviába való visszatérte után bujdosott Szuboticaán és eközben betört Sefcsics Mátyás palicsi kereskedő üzletébe, ahonnan egy zsák dohányárut és 300 dinárt lopott el. Múlt évi április 3-ikán Vidákovics Katica trafikjába és május 23-ikán Szende Oszkár ékszerüzletébe hatolt be, miután a pincéből az üzlethelyiségbe behatolni, mert munkájában megzavarták.

A szuboticaai törvényszék a tagadásban levő vádlottat két és fél évi fegyházra és öt évi hivatalvesztésre ítélte. A felebbviteli bíróság pénteken helybenhagyta az elsőfoku ítéletet.

A harmadik bűnügy Dávid Katica és kiskoru fiának csalási ügye volt. Dávid Katica szuboticaai varrónő kiskoru fia segítségével 1927. és 1928-ben több csalást követett el. A szuboticaai törvényszék a csaló nőt másfél évi fegyházra ítélte, míg a kiskoru fiut, aki most töltötte be tizenhetedik évét, dorgálást kapott.

A noviszadi felebbviteli bíróság pénteken megsemmisítette az elsőfoku ítéletnek Dávid Katicára vonatkozó részét és büntetését nyolc havi fegyházra szállította le.

Két emberélet a vásárfia miatt

Halálos csendőrdráma a dárdai vásáron

Dárdáról jelentik: Szombatra virradó éjjel megrendítő szerencsétlenség történt Dárdán. A tragédiának két halálos áldozata van: Webel János huszonhat éves péksegéd és egy dárdai csendőr.

Dárdán pénteken tartották az országos vásárt, amelyre eltáogatott Webel is. Megállt egy sátor előtt és alkudozni kezdett egy kisebb tárgyra, amelyet vásárfiának szánt a menyasszonya számára. A vásári áruval nem tudtak megegyezni, veszekedni kezdtek és a garázda legény a tárgyat fizetés nélkül akarta magával vinni.

— Ha nem adja olcsóbban — mondta az árusnak — elviszem ingyen.

És már utnak is indult.

Az eladó erre az ott cirkáló csendőrökhöz fordult, akik Webelt letartóztatták és be akarták kísérni a csendőrség épületébe. A péksegéd egy darabig látszólag nyugodtan követte a csendőröket, egyszerre azonban felkapta a botját és az őt kísérő Zsárkó nevezett csendőrt fejbevágta. A másik csendőr: Dadies Péter erre lekapta válláról fegyverét, szuronyt szegezett és készenlétebe helyezkedett, de még nem bántotta

a foglyot.

Webel, amikor a csendőr fenyegető magatartását látta, kigombolta a kabátját és kihívóan szólt oda Dadiesnek:

— *Íde szurj, de gyorsan, különben rögtön téged visz el az ördög.*

A csendőr a fenyegetés hallatára Webel felé szurt, aki erre nekiugrott Dadiesnek. Dadies elsütötte a fegyvert és a golyó nemcsak Webelt találta el, hanem keresztülment a szerencsétlen ember hasán és súlyosan megsebesítette a mögötte álló Zsárkó csendőrt is, aki épen a lövés pillanatában került a péksegéd háta mögé, hogy annak kezét letegye.

Ugy Webel, mint a szerencsétlen csendőr hang nélkül eszméletlenül estek össze. A tragédia mindkét áldozatát a vasúthoz szállították, hogy bevigyék őket az oszijekai kórházba. Webel azonban még utközben meghalt, Zsárkó csendőr pedig néhány órával később a kórházban szenvedett ki.

Dadies Nikolt letartóztatták és borzalmas kétős szerencsétlenség ügyében megindították a nyomozást.

Az Ébredő Magyarok Egyesületét vádolja a pénzhamisításban való részvétellel a Noviszadon letartóztatott pénzhamisító

Noviszadról jelentik: Mihaldzsics Sztanoje dr. Noviszad város főkapitánya szombaton délben magához kérte a sajtó képviselőit és a néhány héttel ezelőtt leleplezett pénzhamisításról a következő felvilágosítást adta:

— Néhány héttel ezelőtt több panasz érkezett a noviszadi rendőrséghez, amelyek szerint hamis százdinárosok vannak forgalomban. Október ötödikén sikerült a rendőrségnek a feljelentések alapján a Temerinu-uccában a hamis százdinárosok forgalomba hozói közül egy személyt letartóztatni. Egy alacsony növésű ember volt ez, aki számos üzletben megfordult és mindenütt hamis százdinárosokkal fizetett. Az illető Bicskei Sándor bácsopolai születésű, harminc éves férfi, aki a legutóbbi időkig Magyarországon tartózkodott, ahol tanító volt. Letartóztatásakor százötven darab hamis százdinárost találtak nála. A letartóztatott vallomása szerint 1920-ban saját kérelmére kiutasították Magyarországra, ahol a magyar honosságért folyamo-

Elő vallomásában előadta, hogy a nála talált hamis százdinárosokat egy ismeretlen szuboticaai embertől vásárolta 500 dinárért, de később elmondotta, hogy az Ébredő Magyarok Egyesületével állott összeköttetésben. Az egyesület többször azt a kívánságát fejezte ki, hogy miután ő jugoszláviai és az itteni viszonyokkal ismerős teljesítsen kémiszolgálatot. Eleinte ennek a felhívásnak nem tett eleget, később azonban beleegyezett ilyen utazásokba és abba, hogy mindenben az Ébredő Magyarok Egyesületének utasításai szerint fog eljárni. Ez év májusában járt első ízben Jugoszláviában, ahol hamis száz dinárosokat hozott forgalomba. Kijelentette, hogy csupán magyar hazafias célokat akart ezzel szolgálni. A hamis százdinárosokat Dénes Imre budapesti titkosrendőrtől kapta, aki maga is tagja az Ébredő Magyarok Egyesületének. Május ötödikén jött az országba Kelebiánál, amikor az Ébredő Magyarok Egyesületének több tagja is érkezett hasonló megbízással Jugoszláviába. Másodszer Dénes titkosrendőr is velejött, amikor újabb százdinárok küldeményt hoz-

Harmadszor is főtárgyalásra kerül a becskerek-i milliós vasuti kasszarablás

Egy lopás miatt letartóztatott hazárdjátékos azt állítja, hogy Trifunovics Dragomir szuboticiai kereskedő a tettes

Becskerekről jelentik: Két évvel ezelőtt — mint annak idején megirtuk — vakmerő kasszarablás történt a Becskerek-begaparti vasutállomáson. Ismeretlen tettesek feltörték az állomásfőnöki irodában lévő Wertheim-kasszát és abból nyolcszáz ezer dinár készpénzt és kétszáz ezer dinár értékű különböző értékpapírt loptak el.

A gyanu annakidején Trifunovics Vojiszláv és Trifunovics Dragomir szuboticiai kereskedőkre, továbbá Vasziljevics Milóje becskerek-i vasuti hivatalnokra irányult, akiket le is tartóztattak, de Trifunovics Dragomir megszökött a becskerek-i rendőrség fogházából. A főtárgyalást tehát Trifunovics Dragomir nélkül kellett megtartani és azon a becskerek-i törvényszék Trifunovics Vojiszlávot és Vasziljevics Milójét bizonyítékok hiányában felmentette.

A felmentés után előkerült a szökésben lévő Trifunovics Dragomir is, aki addig Splitben élt álnéven és az ügyészség gyanuja szerint az volt a terve, hogy ha fivérét, Vojiszlávot elítélik, akkor ő kiszökök Amerikába. Mivel azonban fivérét felmentették, Dragomir elment Zagrebba és ott találkozott a fivérével. A zagrebi rendőrség a becskerek-i régi körözéssel alapján letartóztatta Trifunovics Dragomirt és Becskerek-

re szállította. Erre Becskereken megtartották a második tárgyalást is a kasszarablás ügyében, de Trifunovics Dragomirt is felmentette a törvényszék, mert számos gyanus körülmény ellenére semmi pozitív bizonyíték nem merült föl bűnössége mellett.

Most, úgy látszik, a vasuti kasszarablás ügye harmadszor is a bíróság elé kerül ugyanazokkal a vádlottakkal. Mindakét tárgyaláson tanúként szerepelt Davidovics Györgye, hivatásos hazárdjátékos, a Trifunovics-testvérek jóbarátja, akinek egész magatartásából látszott, hogy tudja, ki követte el a nagyarányú rablást, azonban ő a Trifunovics-testvérek javára vallott. Davidovicsot a panesevői rendőrség lopás gyanúja miatt letartóztatta és kihallgatása során Davidovics azt vallotta, hogy ő tudja és he is bizonyíthatja, hogy a becskerek-i vasuti kasszarablást Trifunovics Dragomir követte el.

Davidovicsot Panesevőről nemsokára Becskerekre szállítják, ahol részletesen ki fogják hallgatni a kasszarablásra vonatkozólag. A hatóságoknak az a feltevése, hogy Davidovics összeveszett Trifunovicsal és most bosszúból adta ki barátját és reméli, hogy a harmadik főtárgyalás végre csakugyan tisztázza ennek a nagyszabású bűnügynek a rejtélyét.

A beogradi francia követ Szuboticán tárgyalta a felállítandó francia liceumról

A város ingyen telket és egy millió dinár kamatmentes kölcsönt ad a tanintézet céljaira — Dard beogradi francia követ és Grol közoktatásügyi miniszter szuboticiai tárgyalásai

„Franciaország átvitte szeretetét az új államalakulat minden polgárára“ — mondotta Dard meghatalmazott miniszter

A Szuboticán felállítandó francia liceum ügye szombaton jelentős lépéssel jutott közelebb a megvalósuláshoz. Szombaton délelőtt érkezett Szuboticára Franciaország beogradi követe, Emile Dard a követség több tagja kíséretében, valamint Grol Milán közoktatásügyi miniszter. Az állomáson az illusztris vendégeket Manojlovics Dusán főispán, Sztipics Károly polgármester, Gyorgyevics Jován, a szuboticiai francia klub elnöke, Dimitrijevic Drágó dr., a demokrata klub elnöke, Léndvai József városi bizottsági tag, Toszics Alekszandar törvényszéki bíró fogadták. A szalonkocsiból kilépő Dard francia követ, meghatalmazott minisztert Manojlovics főispán és Sztipics Károly polgármester

miniszteren kívül jelen voltak Manojlovics Dusán főispán, Sztipics Károly polgármester, Budanovics Lajos püspök, Rajics Balázs pápai vikárius, rókusai plébános, dr. Dimitrijevic Drágó városi bizottsági tag és Gyorgyevics Jován, a francia klub elnöke.

A tanácskozást Grol Milán közoktatásügyi miniszter vezette francia nyelven és részletesen ismertette a tanintézet létesítésének tervét. A tanácskozáson mindenekelőtt azt az elvi kérdést kívánták tisztázni, hogy az érdekelt felek elvben hozzájárulnak-e a terv megvalósításához. Dard Emile francia követ a francia kormány nevében kijelentette, hogy elvben hozzájárul a tervhez. Ezután Grol Milán miniszter jelentette ki

A beogradi francia követ fogadtatása a szuboticiai pályaudvaron (Grgics-fotó)

üdvözölték. A miniszterek társaságában még a következő előkelőségek érkeztek: Dubait beogradi francia főkonzul feleségével, Duine kisasszony a beogradi francia konzul leánya, Casteran, a Havas-ügynökség, a Petit Parisien és a Le Temps balkáni tudósítója, Masset, a beogradi egyetem francia rektora, Laurent a beogradi francia liceum tanára és Petrovics tanár.

Az állomásról autók mentek a vendégek a városházára, ahol a tanácsteremben azonnal megkezdődött a tanácskozás a francia kormány részéről Szuboticán felállítandó francia leányliceumról, amely internátusból, továbbá kisdudóvából, elemi fiu- és leányiskolából, valamint leány-gimnáziumból fog állni. A tanácskozáson a francia vendégeken, valamint Grol

hozzájárulását a kormány részéről, amihez Sztipics polgármester a város nevében is csatlakozott. Ezután Sztipics Károly dr. polgármester kijelentette, hogy áthatva a Szuboticán létesítendő francia tanintézetek messze kiható fontosságától és attól a jelentős kulturális nyereségtől, amely ebből a városra háramlik, a város minden tekintetben támogatni fogja a liceumot. A város ingyen telket és egymillió dinár kamatmentes kölcsönt ad erre a célra meghatározatlan időre. A polgármester kijelentette, hogy ezt a fontos ügyet már a legközelebbi közgyűlés elé viszi és mihelyt a közgyűlés megadja hozzájárulását, erről nyomban értesíteni fogják a beogradi követ utján a francia kormányt.

Ami jó, az drága
Ami olcsó, az rossz

Drágább az

Aladdin lámpa

mint minden más silány utánezat

de mégis az Aladdin lámpa a

legolcsóbb

mert a

legjobb

és hogy ezt bebizonyítsuk, költségmentesen küldjük 8 napi próbára

Hasonlítsa össze kellemes fényét és a petroleum fogyasztását az Aladdin lámpának bármely más petroleumlámpával és kívánságára 8 napon belül a lámpa visszaküldése ellenében a teljes befizetett összeget visszatérítjük 9673

„Aladdin“ vezérképviselet:

Barzel D. D., Subotica

Cvakodjunk a silány utánezatoktól!

Ezután afölött tanácskoztak, hogy a létesítendő tanintézetek tulajdonjoga kié legyen, nevezetesen a városé, a kormányé, avagy azé a tanítórendé, amely a tanítást vezetni fogja. Hosszabb vita után abban állapodtak meg, hogy a liceum tulajdonjoga a tanítórendé legyen, amely aztán kötelezni fogja magát, hogy a város által rendelkezésre bocsátott kölcsönt visszafizeti. Ez a megoldás azzal az előnnyel jár, hogy ilyen módon a francia kormány, mint legközvetlenebbül érdekelt fél vesz részt a tanintézetek létesítésében és így mindent el fog követni a kitűzött célok minél hatékonyabb elérésére. A tanácskozás félkettőt tartott, amikor a társaság a városházáról a Beograd-szállóba vonult, ahol a vendégek tiszteletére intim ebédet rendeztek, amelyen huszonötven vettén részt.

Az ebédén Gyorgyevics Jován törvényszéki bíró a francia klub elnöke üdvözölte Dard meghatalmazott minisztert, majd Sztipics Károly dr. polgármester Dard és Grol miniszterekre, valamint Budanovics Lajos püspökre üritette poharát. Ezután Emile Dard francia követ szólalt fel. Hangsúlyozta, hogy Szerbia mindig szövetségese volt Franciaországnak, amely mindent elkövetett ennek az egészséges, tehetséges fajnak az érdekében.

— Hogy most ide jöttem — mondotta Dard meghatalmazott francia miniszter — ez azt dokumentálja, hogy Franciaország nagyrabecsülését és szeretetét átvitte mindazokra, kivétel nélkül, akik ebben az új államalakulatban élnek.

Az ebéd végeztével a beogradi francia követ kíséretével autókirándulást tett Palicsra, majd délután négy órakor a francia klub vendége volt teára. A francia klub izlésesen díszített helyiségében a katonazenekar a meghatalmazott miniszter belépésekor rázendített a francia himnusra, majd Dimitrijevic Jelica, a klub titkárnője üdvözölte a klub nevében a követet. Gyorgyevics bíró mutatta be ezután Dard követet a nagyszámban megjelent vendégeknek, majd felszolgálták a teát. A meghatalmazott miniszter egész félhatig kedélyesen elbeszélgetett a francia klubban tiszteletére megjelent klubtagokkal, majd kíséretével együtt a háromnegyedhat órás vonattal visszautazott Beogradba.

Kozmetikai szalon

Tulajdonos: Dr. VÉCSEI JENŐNÉ

Különleges arc- és bőrápolás, az összes arc- és szépséghibák gyógyítása villany és kvarcfénykezelés, paraffin terapia

Subotica, Ciril i Metod trg 5. Tel. 559

PUCERÁJ

Turczér, ezután mi következik?

A Budapesten megjelenő *Az Est* legutóbbi számában az alábbi feltűnést keltő hírt közli:

— Érsekújvár alatt akarja feltárni Atlantis romjait egy strassburgi mérnök. Érsekújvárról jelentik: Egy ismeretlen fiatal mérnök engedélyt kért a városi tanácstól, hogy ásásokat végezzen Érsekújvár alatt, ahol ő a mesebeli Atlantis romjait sejtí. A mérnököt Turczér Dezsőnek hívják, strassburgi származású és beadványában többek között a következőket írja: — A múlt század nyolcvanas éveiben tudományos expedíció ment az ázsiai Tibetbe. Az expedíció egyik tagja régi kultúra nyomait fedezte fel. E kultúra ismerete a tudományra nézve nagy jelentőséggel bír, mert a felfedező iratai átnézésre a tudósok rajzot találtak, amely az akkori kultúra középpontját Érsekújvár vidékét jelöli meg. A mesebeli Atlantisnak tehát itt kell lenni. — A különös kutató óhaja felett a város tanács a napokban dönt és az engedélyt minden valószínűség szerint megadja, ha a kutató csak földtani studiumokat akar végezni.

Az idő néha nagy változásokat idéz elő az ember életfolyásában. Ime alig két év kellett hozzá, hogy a kassai mázolósegédből fiatal ismeretlen strassburgi mérnök legyen Érsekújváron. Jugoszlávián keresztül. Jugoszláviai tartózkodása volt a bábkorszak, az átmeneti állomás. Amikor Csehszlovákiában suttabodta a piktorpatronokat és Jugoszláviába jött némi közösséget fentartott ugyan a piktor mesterséggel: festőművészek adta ki magát, számszámra készült képeivel addig róttá, mérte az uccákat, míg belejött a mérésbe s mire eljutott Érsekújvárig, strassburgi mérnök lett belőle.

Két évvel ezelőtt történt. Egy tömzsi puflak arcú fiatalember állított be a szerkesztőségbe:

— Turczér Dezső vagyok — mutatkozott be tőföldi akcentussal. — Csehszlovákiai gyorsfestő vagyok, szeretnék üzletet csinálni.

A következő pillanatban már kitérgetett az íróasztalra egy halom képet, hangulatos téli tájakat, lendületes holdas estéket és szivárványszínű naplementéket, amelyek élénk tanúságot tettek arról, hogy valóságos kutyafuttában készültek.

— Olcsó — biztatott — mindössze husz dinár darabja. Hol kapnak az urak ezért a pénzért eredeti festményt?

Ebben igaza volt. Husz dinárra nem néz az ember, ha képet akar venni, viszont megvallva őszintén, a képek sem voltak olyanok, amilyenekre szívesen néz az ember. Üzletet nem csináltunk, de tovább beszélgettünk.

— Miért adja ilyen olcsón? — akartam hizelegni neki.

— Nézze ne gunyolódjon — szakított félbe. — Én tudom, hogy ezek a képek nem képek, nem is azért hoztam ide, hogy magukkal csinálják üzletet, csak meg akartam mutatni, hogy ebből fényesen meg lehet élni. Csak ügyesség kell hozzá. Naponta megfestek harminc-negyven ilyen képet is. Röptiben, öt perc alatt egyet. Ha tehát husz dinárért eladom darabját és naponta eladok ennyit, számítsa ki, mit keresek. Csak érteni kell a módját. Én úgy szoktam, hogy bemegyek a közhivatalokba. A hivatalnok a legjobb kuncsaft, ha pénze van. Elébe állok. »Uram — mondok neki — csehszlovákiai festőművész vagyok, itt akarok kiállítást rendezni, képeim a vasuton vannak, de elfogyott a pénzem és nem tudom kiváltani. Kénytelen vagyok a kézipodgyaszomban elhozott néhány képet eladni, hogy pénzhez jussak. Tessék megnézni — és éléje teritem ezt a vacakot — husz dinárért odaadom.« Mondja, melyik díjnak nem vesz husz dinárért egy képet. Mindegyik vesz, az utolsóra már leütölközök is. Én pedig, amikor tudtam rajtuk, haza futok, egy óra alatt megfestek másik tizet és megyek velük a másik hivatalba.

Ez volt a bemutatkozás. Néhány héttel később ismét meglátogattam, ezúttal a képek helyett egy regénykéziratot hozott magával.

— Hol vannak a képek? — kérdeztem.

— Hát elfelejték az urak, hogy huszonötödike van. Ilyenkor nincs a hivatalnokoknak pénzü. Képek helyett mást hoztam. Tessék egy érdekes regény. Lészem a fejem, ha Wells tud ilyen írni. Itt hagyom elolvasni. Szeretném, ha megkritizálnák mielőtt kiadnám.

A regény egy utópisztikus regény volt, naiv felállításban. Alig vártam, hogy megmondhassam neki, tegye le a felet.

— Na?! — ez volt az első szava, amikor ismét meglátogattam. — Igazam volt?

— Igaza, valóban Wells nem tud ilyen írni.

— De nehogy azt higgye, hogy most nyomban futok a nyomdába és kiadatom a regényt. Én üzletember vagyok. Tudom, hogy mit jelent a regényírónak, ha nem ismerik a nevét. Előbb reklámot kell csinálnom magamnak. Nem tud valamilyen jó ötletet? ... Nekem van egy jó tippem — folytatta — és amellyel is maradok. Hallgasson ide. Most elmegyek külföldre,

beállítok valamelyik orvostani intézetbe és előadom, hogy van egy nagyszerű találmányom. Ha kérdeik, hogy mi az, megmondom, hogy feltaláltam az x-szérumot amivel fel lehet támasztani a halottakat. Ha kételkednek, akkor kivágom a nagyágyút: »Jegyezzék meg maguknak az urak — fogom mondani — hogy a halottak nem halottak, hanem x-lények, amelyeket szérumommal fel lehet támasztani.« Próbálgatni nem elhinni. Fogok kérni tőlük egy hullát kísérletezés céljára. Meglátja, hogy érdeklődnek majd az újságok, tele lesz az egész sajtó a nevemmel. Az újságírók megrohannak, hogy nyilatkozzam. Azt fogják hinni, hogy örült vagyok (nem nagy megerőtetésükbe kerül) de ez nem baj. Csak higgyék, én pedig nyilatkozom. De nem az x-szérumról, hanem elmesélem nekik a regényem témáját. Azután irjanak akármit. Fő, hogy a nevem bevonuljon a közéletbe. Az újságírók után majd jönnek a kiadók is.

Turczér ezután elkészönt. Egy hónappal később az egyik pozsonyi lapban találkoztam a nevével. Turczér-

nek egy látszik teljesült a vágya. A cikk azonban nem volt épen hízogó ránézve. Regényét kegyetlenül levágták. Néhány hét múlva már Szubotícán volt. A le-tört ember benyomását keltette.

— Tudja mért jöttem? — fogott meg az uccán — Társaszerzőt keresek. Bevallom, hogy nem tudok jól fogalmazni és úgy gondolom, hogy én adnám a témát a társam pedig felesbe megrná.

Társaszerzőt azonban nem kapott és egy-két napi eredménytelen próbálkozás után nyomtalanul eltűnt Szubotícáról. De kijelentette, hogy még hallani fogok róla. Megjegyzem elég sokáig váratott magára. Azt az Atlantis-mesét előbb is kitalálhatta volna, hiszen olyan fantáziája mint neki — szerinte — még Wellsnek sincs. Az érsekújvári városi tanács valószínűleg megengedi neki az ásásokat. Hátha kiás magának egy kiadót a regényére. Ugy is tudom, hogy az egész circuszt ezért rendezti. Csak jó legyen az előadás.

... Turczér, Turczér! Ezután mi következik?

Magyary Domokos

Nem lehet halálos ítéletet hozni a feleséggyilkos Erdélyi Béla ellen Csütörtökön kezdődik Budapesten a titokzatos hitvesgyilkossági ügy főtárgyalása

A budapesti büntető törvényszék november nyolcadikán, csütörtökön páratlanul szenzációs és idegizgató filmdráma anyagú kinálkozó gyilkossági ügyet kezd tárgyalni. Az ügy nyomozását nemcsak a magyar közönség kísérte igen nagy érdeklődéssel, hanem felügyelt rá az egész világ újságolvasó közönsége. Erdélyi Béla áll csütörtökön bírái elé, hogy számot adjon hitvese, Forgács Anna budapesti színésznő még ma is titokzatos haláláról.

A »doktor ur«

A budapesti mondain társasélet ismert alakjai voltak: »dr.« Erdélyi Béla »gyáros« és Forgács Anna a Belvárosi Színház fiatal művésznője. A huszonéves Erdélyi Béla mindent ott van, ahol a budapesti társaság tagjai megfordulnak. Elegáns, fess, monoklis alakja után megfordulnak a nők, — sokat költ, hangos. Arisztokrata allűrjei miatt gyakran kerül afférek központjába. Krakéler. Nem riad vissza a hot-rányokozástól és híres gyákorri párbajairól. Vivóteremben ismerkedik meg Forgács Annával, egy budapesti uricsalád leányával, aki »szintén« hajlamos a fel-színes életre. Színésznő. Vivóleckékre jár és a vivó-teremben hozza össze végzete Erdélyi Bélával. — Barátnője, majd a felesége lesz, otthagyja miatta a színpadot, de néhány hetes házasság után veronálmér-gézzel szanatóriumba kerül. A színpad utáni nosztalgia miatt akart meghalni — mondják a mindég mind-ent legjobban tudók — és Forgács Anna felgyógyul-va, látszólag boldogan indul nyaralni férjével az ausztriai Millstadt am See kis fürdőhelyre.

Három hét múlva, 1927 augusztus 25-én, sürgönyhordó keresi a Menetjegyirodában Forgács Anna apját, Feuer Géza főtisztviselőt. A távirat Millstadt-ból jött és Forgács Anna hirtelen halálának hírért hozta.

»Rögtön jövök«

A legelső gyorsvonattal egy lesújtott, összetört, öregedő házaspár indul Millstadtba leányát temetni. — Budapesten pedig suttogni kezdenek az emberek... Színházakban, előkelő éttermekben, bárókban, loká-lokban, ahol Erdélyiékét jól ismerték, összehajolnak a fejek és — mindenki tud valami szokatlant, valami rendkívül Erdélyiék életéből. Rosszul bánt a feleségével, mondják a színházak környékén; — láttam, amikor nyílt uccán bontalt megverte, mondja egy kö-zös ismerősük; — anyagi gondjaik voltak, emlékszik vissza az egyik jóbarát. A hírek szájról-szájra jár-nak, már egész Budapest a kis Forgács Anni hirtelen haláláról beszél, amikor kipattan, hogy Erdélyi Béla tízezer dollárra biztosította — a felesége életét... Hangosabb lesz a suttogás és testet ölt — a gyanu. Közben Millstadt-ból is különös hírek érke-znek. A boncolás gyanus jelenségeket észlelt. A nya-kon elváltozásokat találtak.

A temetés után, vasárnap este, érkezik a gyá-szólo család Budapestre. A pályaudvaron detektívek várják Erdélyi Bélát. Autótaxin viszik be a főkapitány-ságra. Amikor kiszáll, hanyagul odaszól a sof-főrnek:

— Várjon meg, nemsokára jövök.

...Azóta másfél év telt el és azóta az autó már rég nem vár s Erdélyi Béláról sok minden kiderült. A rendőrség elsősorban Erdélyi előéletét és vagyoni viszonyait kutatta. Rövidesen kiderült, hogy nincs foglalkozása és nincs keresete. Apja, Erdélyi Márk a Vajdaságban is ismert ekegyáros, akinek üzemében volt alkalmazásban, de a gyár csődbekereült. Kiderült, hogy Forgács Annát csak akkor vette feleségül, ami-
kor egy hetvenmillió koronás váltóját kellett rendezni

és Forgács Anna szülei csak abban az esetben akartak pénzt adni, ha leányukat feleségül veszi. Meg-állapították, hogy két fiatalember, a foglalkozásnél-küli Borsos Ferenc és Filó József könyvgyűnök se-gítségével Kun Andor dúsgazdag vidéki földbirtokos zsirójával ellátott hamis váltóra 40.000 pengőt vett fel egy magánbankháznál olyan módon, hogy Borsos Ferencet egy színházi fodrász által kimaszkírozattá, majd Kun Andor földbirtokos maszkjában és neve alatt egyik előkelő budapesti hotelban elszállásolta és itt Borsost az öt felkereső pénzemberek előtt a vál-tót zsiráló Kun Andorként szerepeltette. — Ez a vál-tó szeptember elsején járt le, — eddig a terminusig tehát Erdélyinek feltétlenül pénzt kellett keríteni, mert ha a váltót bemutatják a zsiránsként szereplő Kun Andornak — kiderül a csalás és váltóhamisítás. De megállapította a rendőrség azt is, hogy Erdélyi már az érettségi után apja nevére váltót hamisított és hogy felesége néválírásával is helyezte el hamis váltókat. Kiderült, hogy miközben súlyos anyagi za-varokkal küzdött és hamis váltókon nyargalt, Forgács Anna életét tízezer dollárra behiztosította és felesé-gének halála után egy órával táviratozott a biztosító intézetnek, hogy ezt az összeget folyósítsák...

Pénzért — az asszony életét

Amíg a budapesti rendőrség Erdélyi Béla előéletét és vagyoni viszonyait kutatta, az osztrák hatóságok is nyomoztak. Az első boncolást exhumálás és újabb boncolás követte; a vizsgálatba bekapcsolódott a kla-genfurti vizsgálóbíró és a grázi egyetem orvostani in-tézete. Tanukat hallgattak ki Millstadtban, ahová ké-sőbb kiutazott Minnich Károly egyetemi tanár, a bu-dapesti törvényszék orvosszakértője is. A hatóságok előtt fantasztikus rémregényként bontakozott ki a tényállás, amely azt mutatta, hogy Erdélyi Béla ha-mis váltóinak beváltásához pénzt szerzendő, előbb le-taszította feleségét egy meredek hegyoldalról; a vé-letlen azonban megmentette Forgács Annát, aki fenn-akadt egy fenyőfa törzsén és csak könnyebb zuzódá-sokat szenvedett. Erdélyi ekkor gyengélkedő felesé-gének az orvos által rendelt idegcsillapító helyett há-rom napon át veronált adott be, majd a teljesen el-gyengült asszony halálát bevárni nem tudva, türel-metlenségében selyem sállal megfojtotta...

E tényállás alapján a budapesti ügyészség hitves-társán elkövetett gyilkosság büntetével és egész se-rég okirathamisítással vádolja Erdélyi Bélát, akiről megállapították azt is, hogy doktori diplomája is ha-mis. E bűncselekményeken kívül azonban gyilkosság -büntetének kísérletével is vádolja az ügyészség, mert nyomos gyanuokok vannak arra, hogy a millstadti uta-zást megelőző mérgezés nem öngyilkossági kísérlet volt, hanem már akkor megkísérelte Erdélyi a felesé-gét elpusztítani.

Erdélyi Béla tagad. Konokul és cinikusan. A börtönben fölünyesen és nyeglén viselkedik. Amikor hoz-zátartozói meglátogatják, legfőbb gondja az aktuális sportesemények iránt érdeklődni. De nem a tagadás fogja megmenteni az akasztófától, hanem a törvény, amely úgy rendelkezik, hogy senki sem sujtatható súlyo-sabb ítélettel, mint amelyet a bűncselekmény elköve-tésének helyén szabtak volna ki vele szemben. Mi-után pedig Ausztriában — ahol a gyilkosság történt — a halálbüntetést eltörölték, Erdélyi Béla legsúlyosabb büntetése életfogytiglani fegyház lehet, abban az eset-ben is, ha a bíróság igazolva látja a bűncselekmény elkövetését.

A szenzációs bűnügy főtárgyalását Schabl Ernő tanácselnök vezeti, aki eddig sajtópereket tárgyalt és akinek ez lesz az első »nagy« ügye.

Lemondott a román kormány

A liberális párt csak olyan koncentrációban hajlandó résztvenni, amely a jelenlegi parlamenttel folytatja a munkát — A régenstanács Maniut, a parasztpárt vezérét akarja megbízni választási kormányalakítással

Bukarestből jelentik: A román politikai helyzetben szombaton szenzációs fordulat történt:

a Bratianu-kormány szombat délelőtt benyújtotta lemondását.

Délelőtt tíz órakor minisztertanács volt, amelyen Bratianu Vintilla miniszterelnök részletesen beszámolt a belpolitikai helyzetről. A minisztertanács úgy határozott, hogy

a liberális párt hajlandó résztvenni a régenstanács által szorgalmazott koncentrációs kormányban, de csak az a feltétellel, hogy ha az a jelenlegi parlamenttel dolgozik tovább

és a mostani parlamenttel hozza tető alá a valuta stabilizálásával összefüggő törvényjavaslatokat. Olyan kormány, amely nem volna hajlandó együtt működni a jelenlegi parlamenttel és új választásokat rendelne el, nem számíthat a liberális párt támogatására. A támogatására. A minisztertanács ülése után Bratianu kihallgatáson jelent meg a régenstanácsnál és közölte ezt a határozatot, bejelentve egyben, hogy a kormány benyújtja lemondását és a régenstanácsra bizza a választás megoldását.

A kormány lemondásának híre Bukarestben délen vált ismeretessé, a lapok külön kiadásokat adtak, amelyeket percek alatt elkaptak. A lapok rendkívül kiadásainak legnagyobb szenzációja, hogy közlik, hogy

a régenstanácsnak az a szándéka, hogy az előzetes cenzurát már a mai nappal megszünteti és a lapok minden kül- és belpolitikai kérdéstről szabadon írhatnak.

A Dimineata szerint Bratianu még az utolsó audiencián is újabb határidőt kért a kormány lemondására, de a régenstanács nem járult hozzá a miniszterelnök kéréséhez és csak ezután szánta rá magát Bratianu a lemondásra. Ugyancsak a Dimineata írja azt is, hogy

a régenstanács nem bízik a kormányalakítás sikerében,

de olyan megoldástól nem vár eredményt, hogy átmeneti kormány alakuljon élén egy pártoktól független, semleges személlyel és hogy ez a kormány két-három hónapig a jelenlegi parlamenttel dolgozzék. Ilyen körülmények közt

a régenstanács, hír szerint, úgy határozott, hogy Maniu Gyulát, a nemzeti parasztpárt vezérét bizza meg kormányalakítással, akinek első dolga az új választások kiírása lenne.

Ebben az esetben Titulescu vállalná a külügyminisztérium vezetését és Londonból való hazaérkezéséig Vajda-Vojvoda vezető helyette a külügyminisztériumot.

November huszonötödikén lesz egy éve, hogy Bratianu Ionel meghalt s öccse Bratianu Vintilla átmeneti kormányt alakított. Úgy látszott, hogy Románia a legveszedelmesebb interregnumba jutott. Az új kormányra, amelyet néhány nap múlva véglegesítették, rengeteg, fontos probléma elintézése várt. A régenstanács egy évet adott Bratianunak e feladatok megvalósítására. Bratianu most eljutott a két legfontosabb feladathoz, a lei stabilizálásának és a külföldi kölcsön megkötésének megvalósításához. Ezt a két feladatot azonban már nem tudta megvalósítani és úgy látszik, hogy megbízásának lejártán kívül egy másik fontos momentum is van, ami a régenstanácsot arra bírta, hogy Bratianut lemondásra szólítsa fel.

Románia ugyanis december elsején ünnepli meg Erdély bekebelezésének tizedik évfordulóját és bukaresti felfogás szerint ezen az ünnepen valamennyi politikai pártnak illik részt venni. Maniuek, akik nem akarnak együtt ünnepelni a liberálisokkal, több ízben hangoztatták, hogy nem vesznek részt az ünnepségeken, ha a törvénytelen Bratianu-kormány van úralkodón.

A régenstanács képtelenségnek tartja, hogy a parasztpárt nélkül üljék meg az évfordulót, hiszen az erdélyi választások 78%-a Maniuekra adta szavazatát és, ha csakugyan Maniut szemelték Bratianu utódává, ez első sorban azt az igyekezetet jelenti, hogy zavartalanul ünnepelhesék meg az új államalakulás tizedik évfordulóját.

A belpolitikai helyzet feszültségére való tekintettel a Siguranca épületében tanácskozás volt, amelyen Duca belügyminiszter, a miniszterelnökség két helyettes államtitkára, a csendőrség parancsnoka, a bukaresti rendőrfőnök és a Siguranca vezetője vettek részt és megbeszéltek azokat az intézkedéseket, amelyeket a kormány lemondása folytán szükségesnek tartanak a nyugalom és a rend biztosítására.

A tiz arany szabály

1. Csak Elida Shampooot veszek	6. Az utolsó öblögető vízbe egy fél citrom levét teszem (szőkéknél különösen ajánlatos)
2. Fésűmagot veszek, mert az az a legjobb a tüdőfajnak	7. A haját gondosan megszáritom
3. A port hi'eg vízben főldöm és meleg vizet öntök hozzá	8. Könyvedin és mégis erősen fésülöm
4. Ezzel a haját alaposan megmosom és erősen megm szirozom a fejbört	9. Most biztosan tudom, hogy a hajam selyempuha és laza lesz
5. Gondosan lemosom a habot meleg vízzel	10. Legközelebb Elida Shampooot veszek

Egy csomagocskára két fejmosásra

hogy szinte el se tudom himni, hogy ez az ember beteg. A kulisszák mögött titkos kéz működik és mi nem engedhetjük meg, hogy örkszt játszanak velünk.

Teljes egészségben elfogadják Veszelinovic indítványát.

Dr. Radics Szima a következőket mondotta:

— Ereminek joga van kérni a nyugdíját és ha kéri, meg is kell adni neki. Elfogadom a tanács javaslatát és tiltakozom az orvosok meggyanúsítása ellen. Az orvosi bizonyítvány kimondja, hogy Eremin olyan állapotban van, hogy rászorul a nyugdíjazásra. Tiltakozom, hogy az ellenzék kortes célokra használja ki Eremin nyugdíjazásának kérdését. (Nagy lármát az ellenzéken.)

Csovics Péter és Belljanszki Milán felszólalásai után huszonketten kértek titkos szavazást, amit a polgármester el is rendelt. A szavazóbizottság elnöke Mandics Jávót, tagjaivá pedig Angyal Nándort és Konyovics Zsivkót jelölték ki.

A képviselők hetvenhét szavazatot adtak le. Negyvennégyen a tanács javaslatát és Maglics pótlindítvány mellett szavaztak, harmincketten elleneztek a nyugdíjazást, egy cédula üres volt.

A szavazatok alapján Eremin Györgynek teljes nyugdíjat adtak és megadták azokat a pótlételemeket is, amelyeket Maglics javasolt.

Ezután Horváth János városi gazdasági felügyelő nyugdíjkérvényét tárgyalta, akinek harminckét szolgálati év után kilencvenhét százalékos nyugdíjat szavazták meg. A közgyűlés öt órakor ért véget.

Összedőlt egy épülő párisi színház

Emberéletben nem esett kár

Párisból jelentik: Súlyos építkezési katasztrófa történt szombatra virradó éjszaka a Champs Elysées-n: boomolt egy épülőfélben levő ötemeletes színház.

A szerencsétlenség estü tiz órakor történt, amikor csak két éjjeli ór volt az építkezés helyén, de azok is idejében elmenekültek, úgyhogy

emberélet nem veszett oda.

Szerencse volt az is a szerencsétlenségben, hogy a falak nem a főfronton roppantak össze, mert azon a helyen a Champs Elyséesen még az éjszakai órákban is élénk a forgalom, hanem a hátsó fronton, egy csendes mellékutcában, amely teljesen kihalt volt. A ledőlt falak a szemközti levő házak egyikét-másikát erősen megrongálták.

Teljes nyugdíjat szavaztak meg Eremin szombori rendőrfőkapitánynak

Szombor város olcsó villanyáramot ad a nagyfogyasztó kereskedelmi és ipari vállalatoknak

Szomborból jelentik: Dr. Makszimovics Szeván szombori polgármester szombat délután három órára rendkívüli közgyűlésre hívta össze a képviselőtestületet. A közgyűlés napirendjének legérdekesebb pontja Eremin György volt rendőrfőkapitány nyugdíjkérvényének elintézése volt.

A napirenden szereplő három pont közül először a városi tanácsnak azt a javaslatát tárgyalták, amely szerint a város a nagyobb fogyasztó kereskedelmi és ipari vállalatoknak olcsóbban adja a villanyáramot. A javaslat szerint azok a vállalatok, amelyeknek évi fogyasztása negyvennyolcezer kilowatt, az áramot ezenül négy dinárért kapták kilowatt óránként. Negyvennyolcezerrel hatvanöt ezerig három és fél dinárért, hatvanötötől százhuszszézerig három dinárért, a százhuszszézer felet fogyasztó vállalatok pedig külön meg egyezést köthetnek a villanyteleppel. A városnak az a terve, hogy ezáltal növelje a fogyasztást, másrészt pedig segíteni akar a kereskedelmi és ipari vállalatok helyzetén. A javaslatot a közgyűlés egyhangúlag elfogadta.

A közgyűlés ezután Eremin György volt szombori rendőrfőkapitány nyugdíjkérvényét tárgyalta. A főkapitány megrongált egészségi állapota miatt kérte nyugdíjazását. A tanács megállapította, hogy Eremin tényleges szolgálati ideje huszonhét év és nyolc hónap, ezenkívül öt évet töltött háborúban, ami kétszeresen számít és így harminc évnél több idő után kap nyugdíjat, amiért kilencven százalékos nyugdíj jár, tekintettel azonban Eremin odaadó szolgálataira, amelyeket a város közbiztonsága terén fejtett ki, a tanács teljes nyugdíjat javasolt. Ez az összes pótlékekkel együtt 48.720 dinárt tesz ki évenként.

A javaslatot először dr. Maglics Cveta szölte hozzá. Méltatta Eremin érdemeit és indítványozta, hogy mindenekelőtt mondjanak jegyzőkönyvi köszönetet, ezenkívül a városi pénztár terhére a megállapított nyugdíjon kívül adják meg mindazokat az illetményeket és pótlékeket, amelyeket mint rendőrfőkapitány

Dr. Veszelinovic Milorád demokrata ellenezte a nyugdíjazást, mert az újabb megterhelést jelentene a városra. A tisztviselőválasztások alkalmával nagyon sok régi hivatalnok kibukott, akiknek most kétszáz ezer dinárnál több nyugdíjat fizet a város. Azt állította, hogy egy héttel ezelőtt Eremin még nem volt beteg és most hirtelen nyugdíjba akar menni. (Nagy taps az ellenzéken.)

— Forma szerint sem mehet nyugdíjba — mondotta — mert az orvosi bizonyítvány nem megfelelő. Titkos háttere van a dolognak. Névszerinti titkos szavazást kérök.

Radics Lázár dr. független demokrata szintén azt állította, hogy a nyugdíjazásnak titkos háttere van. Az orvosi bizonyítványt nem tartotta megfelelőnek és köte annak felolvasását.

Cvejanov György helyettespolgármester felolvasta az orvosi bizonyítványt, amelyet dr. Grgurov Sztoján, dr. Csovics Nada és dr. Tibor Ervin, a főkapitány házi-orvosa írtak alá. A bizonyítvány szerint Eremin nagyon kimerült és súlyos szívgyengeségben szenved, ami képtelenné teszi a további alapos munkára.

Dr. Radics szólalt fel ezután és azt mondotta, hogy ha a rendőrfőkapitány gyenge és beteg, akkor menjen szabadságra, gyógyíttassa magát, de ne menjen nyugdíjba. A radikálisok ekkor így kiáltottak közbe:

— Maga beszél így? Maga is nyugdíjas!

Radics dr.: Én is nyugdíjas vagyok, de akartom ellenére. Javasolom, hogy Ereminnek adjunk betegszabadságot és anyagilag is tegyük lehetővé, hogy gyógyíttassa magát.

Klapec Gyuró szocialista nem tartja Eremit olyan betegnek, hogy szüksége lenne a nyugdíjazásra.

Dr. Vukovics Grga parasztpárti felszólalásában azt kérdezte, hogy mi ennek a nyugdíjazásnak a háttere, mik azok a titkos okok, amelyek miatt nyugdíjazni kell Eremit?

— A napokban együtt voltam Ereminnel — folytatta — jól érzem a városi duma-tól, hogy

Vasárnap leplezik le Lányi Ernő siremlékét

A temetői ünnepségek programja

Lányi Ernőnek, a nagynevű magyar zeneszerzőnek és a szuboticei városi zeneiskola egykori igazgatójának a siremlékét vasárnap délelőtt leplezik le és ezt a kegyeletet aktus Szubotica társadalma és Lányi Ernő barátai és tanítványai felhasználják arra, hogy lerójják kegyeletüket Lányi Ernő emlékének. Lányi Ernő siremléke Strobl Zsigmond szobrászművész tervei alapján készült és a természetből való hatalmas oszlop alatt Kara nagyvárad szobrászművész plakettje nyert elhelyezést. A sírköveváltásra már szombaton Szubotica érkeztet Lányi Ernő családja: özvegye, fiai: dr. Lányi Ernő, Lányi Viktor és leánya, dr. Lányi Hedda.

A sírköveváltás ünnepségét vasárnap délelőtt tízenegy órakor tartják meg a Bajai-uti temetőben Lányi Ernő sírjánál, amely a temető Kerkova uccai (volt Máté ucca) kapujánál levő csőszháztól jobbra van. A sírnál dr. Nagy Ödön országgyűlési képviselő tart emlékbeszédet, majd a városi zeneiskola nőikara *Farkasné Gdbos* Nelly szólójával előadja Lányi Ernő *»Végrendelet«* című kórusát. A Granicsar szerb dalárda *Gavanszki* Sándor karnagy vezetésével Ossana templomi vegyes kórusát, a munkásdalárda férfikara *Bermel* Ferenc karmester vezetésével a *»Sűrű sötét éjszakába«* és a *»Megsebezett hűtlensége«* kezdetű Lányi-dalokat, végül az ipartestületi dalárda férfikara *Kovacs* Kornél karnagy vezetésével Lányi Viktor *»Gyászdal«*-át és Lányi Ernő *»Régi nóta«* és *»Kertem alatt«* című dalait adja elő.

Halálra ítélték a nagybiccesei rablógyilkost Büntársa életfogytiglani fegyházbüntetést kapott

Pozsonyól jelentik: A nagybiccesei gazdasági bankban 1927. március 30-ikán elkövetett rablógyilkosság tettesei fölött, akik a bankszolgát megölték és 100.000 koronát vittek el, a pozsonyi esküdttörvényszék szombaton hirdette ki az ítéletet.

Bognár Jánost akasztófüzére, Markl Gyulát életfogytig tartó fegyházra ítélték.

Mielőtt az esküdtek tanácskozásra visszavonultak, Bognár beszédet intézett hozzájuk. Ezt mondotta:

— *Nem rablógyilkosnak születtem. Husz éves koromig szorgalmasan dolgoztam odahaza, soha egy fillért nem leptam, aztán jött a háború. Nyolc éven át a fronton harcoltam s mire hazatértem, atyám már tönkrement, elkergetett hazulról. Hűségesen szolgáltam a királyt, de a király is cserben hagyott. Rossz sorsom gonosz emberekkel hozott össze, gyilkosságra vetemedtem, de valamiből csak meg kellett élni.*

Viharos jelenetek

Vrsac közgyűlésén a tartományi adó miatt

Vrsacról jelentik: Vrsac város képviselőtestülete október 31-ikén tartotta meg rendes havi közgyűlését, amelyen heves jelenetek játszódtak le.

A napirend előtt *Georgievics* Jóca, a dunamelléki tartománygyűlés képviselője, a törvényhatósági testület tagja élesen támadta a polgármestert, továbbá dr. *Juga* Velimir országgyűlési képviselőt és *Iszkruljev* János munkáspénztári igazgatót, őket okolva a városra kivetett magas tartományi adóért. *Georgievics* beszédét dr. *Juga* és társai folytonos közbeszólásokkal zavarták meg. Dr. *Juga* így kiáltott *Georgievics* felé:

— *Ki fogom dobálni a városból!*

— *Maga ahhoz k'csike* — válaszolt magából kielve *Georgievics* — *az én nagyapám is itt élt ebben a városban, maga pedig bosnyák.*

Ezekre a szavakra dr. *Juga* felugrott és *Georgievics* felé rohant, de hivei lefogták és így sikerült megakadályozni az inzultust.

Jovanovics Szvetolik polgármester alig tudta a rendet helyreállítani és mikor a kedélyek nagynehezen lecsillapodtak, válaszolt *Georgievics* interpellációjára.

— Vrsac város — mondotta a polgármester — ugyanazt tette, amit a többi vajdasági városok is tettek: védte önállóságát és harcolt évszázados függetlenségéért és jogaiért. A harc még ma sem fejeződött be egészen, mert információk szerint a készülő új városi törvényben a városokat véglegesen kivesszük a tartomány hatásköréből.

Még nagyobb vihart idézett elő az a jelentés, amelyben dr. *Gröftner* Dénes városi tanácsnok ellen lefolytatott vizsgálat eredményéről számoltak be. A múlt közgyűlésen ugyanis a demokrata blokk tagjai különféle visszaélésekkel vádolták meg dr. *Gröftner* tanácsnokot. Az ügyben elrendelték a vizsgálatot, de annak

során csupán formai hibákat találtak, de visszaéléseket nem fedeztek fel.

Mikor ezt a közgyűlésen bejelentették, a demokraták a *bűnügy eltussolásával vádolták meg a polgármestert*. A radikálisok és németpártiak hevesen tiltakoztak a gyanúsítás ellen. A teremben óriási zaj támadt, végül is a demokraták kivonultak. A városi képviselőtestület ezután a jelentést tudomásul vette és áttertek a napirendre.

Letárgyalták az újabb agrárigénylők követelését. A város ezidőszere 12.000 hold földjéből 1168 személy kapott mintegy 2400 hold földet. Tíz újabb jogos agrárigénylő kielégítése céljából a város tanácsa felülvizsgálta a régi birtokosok névsorát és megállapították, hogy *százhuszonheten jogtalanul részesültek a földekből*.

A közgyűlés elhatározta, hogy a földeket a jogtalan birtokosoktól elveszik. A határozatot jóváhagyás végett felterjesztik az agrárminisztériumhoz.

A közgyűlés elhatározta, hogy a jelenlegi vámbival épületét átalakítják és öt hivatalnoki lakást építenek. A költségek 800.000 dinárt tesznek ki.

Ezután az állami adók városi kezelésében történő behajtásának kérdését tárgyalják. A közgyűlés elhatározta, hogy vállalja az állami adók behajtását.

Százharminc sebesültje van a varsói diákzavargásnak

Az ukránok összetörték a lengyel üzleteket, a lengyelek lerombolták az ukrán lapok redakcióit

Varsóból jelentik: Az ukrán és lengyel diákok összetűzéséből keletkezett zavargások miatt a rendőrség több diákot letartóztatott. Pénteken és szombaton a rendőröknek többször kellett kivonulniuk, hogy a tüntető csoportokat feloszlassák, mert az ukrán diákok, hogy meghosszúlják az ukrán diákok elleni támadást, bevették a lengyel kereskedők kirakatait.

Az ukrán diákok erőszakos fellépésére a lengyelek hasonlóval feleltek és a *Dilo* című ukrán lap szerkesztőségének még péntek délelőtt történt lerombolása után a másik ukrán lap szerkesztőségét is megtámadták. A rendőrség házkutatást tartott az ukrán diákok otthonában és több revolvért, puskát és nagymennyiségű robbanó anyagot talált. A zavargásoknak eddig százharminc sebesültje van, akik közül többen igen súlyos sérülést szenvedtek.

A mentővallomás után

ismerte be tettét a kláriai rabló Érdekes fordulat a rablási bűnperben

Bacsokerekről jelentik: a noviszadi felebbviteli bíróság néhány héttel ezelőtt tárgyalta *Janosev* Zsárkó kláriai legény bűnperét. Mint emlékeztetés, a múlt év szeptember 27-ikén Klária községben vakmerő rablótámadás történt. Ismeretlen tettesek behatoltak *Janosev* Jovan földműves lakására és az ágyban fekvő *Janosev*-t leölték, leányát, *Milicát*, súlyosan megsebesítették és apróbb holmikat magukhoz véve, elmenekültek. A gyanu *Janosev*ek rokonaira, *Janosev* Zsivára és *Janosev* Zsárkóra terelődött, akiket le is tartóztattak. A bacsokereki törvényszéken megtartott tárgyaláson a bíróság *Janosev* Zsárkót tízezer fegyházra ítélte, míg *Zsivát* bizonyítékok hiányában felmentette. *Janosev* Zsárkó úgy a törvényszéki, mint a felebbviteli tárgyaláson tagadott és azt állította, hogy a rablást *Farb'ov* Sztankó kovácslegény követte el, aki azért is vallott a törvényszéki tárgyaláson ellene, hogy ezáltal eltérje magáról a gyanút. A felebbviteli tárgyaláson kéte, hogy hallgassák ki erre vonatkozóan *Pozolevics* Tonka kláriai lakost. A felebbviteli bíróság helyt adott a vádlott kérésének és utasította a bacsokereki törvényszéket, hogy hallgassa ki tanuként *Pozolevics* Tonkát.

A bacsokereki törvényszéken most tartották meg a tárgyalást, amelyen kihallgatták *Pozolevics* Tonkát, aki valóban súlyosan terhelő vallomást tett *Barbulov*-ra és azt állította, hogy a rablók egyikében *Barbulov*-ot ismerte fel. A bíróság már határozathozatalra készült visszavonulni, amikor meglepő fordulat történt. A vádlottak padjáról felállt *Janosev* Zsárkó és a következőket mondotta:

— *Beismerem, hogy én követtem el a tettet*. A társam *Petrovics* Jóca volt, aki Romániában lakik. *Janosev* Danica leányával évek óta éltam vadházasságban és ők mindig azt sürgették, hogy esküdjem meg vele, de nem akartam. Erre minden nap valami szerencsétlenség történt a házamban. Hol egy ló dögött meg, hol egy malac, hol a kiskiam halt meg. Megkérdeztem *Gajin* Darinkát, a boszorkányt, hogy mi hozta rám ezt a sok bajt, mire ő azt felelte, hogy *Janosev* Danica okozza a rontást. Elpanaszoltam a bajomat *Petrovics* Jócának, aki azt mondta, hogy csak úgy szabadulok meg a rontástól, ha *Janosev* Danicát alaposan elverem. Megbeszéltem a dolgot és este ketten betörtünk a há-

zukba, mikor tudtuk, hogy a férje nincs otthon, aztán elláttam a baját neki, hogy megszűnjön a rontás.

A váratlan beismerő vallomást, amely nagy feltűnést keltett, jegyzőkönyvbe foglalták és a jegyzőkönyvet felterjesztik a felebbviteli bírósághoz, amely most már rövidesen meghozza ítéletét.

Gyilkol a vérbosszu

Öt embert megöltek a kacsák egy délszerbiai faluban

Beogradból jelentik: Borzalmas kacsák-bűntény játszódott le az albán határ közelében levő *Bodgojevó* községben. Néhány nappal ezelőtt a késő délutáni órákban egy kacsaközből álló nagyobb csoport érkezett a faluba. A kacsákok meglesték az iskolából távozó *Joksimovics* Vaszilije tanítót és mikor a szerencsétlen ember kilépett az épület kapuján, a banda egyi tagja revolverből három lövést tett rá. *Mindhárom golyó talált és a szerencsétlen ember hang nélkül holtan rogyott össze*.

A lövések zajára kirohant a tanító szolgálja, *Demí Ahmed* is, aki, amikor gazdájának vérbefagyott holttestét meglátta, segítségért kezdett kiáltozni és bittal a kezében rárohant az egyik nagyobb farakás mögött rejtőző kacsákokra. Ebben a pillanatban újabb lövés dördült el és *Demí Ahmed holtan esett a földre*. A lövéseket meghallotta három arra járó parasztagda is, akik a hang irányába siettek, de mielőtt még oda érhettek volna a kacsákok rejtékhelyéhez, a banditák golyói őket is leterítették.

A tiztagu kacsákbanda a tömeges gyilkosság után vad futásban keresett menedéket és annak ellenére, hogy az időközben odaérkezett csendőrök több lövést adtak le rájuk, a banditáknak, akik nagyobb egérséget nyertek, sikerült elmenekülniük. A borzalmas vérengzés öt áldozatát a környék lakosságának nagy részvétele mellett temették el.

A csendőrség a borzalmas ügyben megindította az erélyes nyomozást, de mindeddig nem sikerült semmiféle támpontot szerezni arra nézve, hogy a kacsákok miért lesték meg a tanítót. Egyes vallomások szerint a gyilkosság vérbosszu műve volt. A vizsgálatot a kerületi előjáró személyesen vezeti.

Betöréssel ünnepelte meg nevenapját

Tárgyalás a szuboticei törvényszéken

A szuboticei törvényszéken szombaton tárgyalta *Pavlovics* István törvényszéki elnök, büntetőtanácsa *Siskovics* Jásó szuboticei lakos lopási bűnügyét. A vád szerint *Siskovics* ez év május elsején éjjel feltört egy *Vilsonovai*-uccai zöldséges bódét és onnan egy selemkendőt, női bundát, egy postás köpenyt s egyéb holmikat lopott el. A lopás nyomára az vezetett, hogy egy postás véletlenül meglátta a postás köpenyt egy idegen embere és megkérdezte, hogy honnan jutott hozzá? Az megmondta, hogy kitől vette a kabátot s ezen uton derült ki az eset, hónapokkal a lopás után.

A szombati tárgyaláson a vizsgálati fogságban lévő *Siskovics* személyadatainak felvételénél elmondta, hogy nős, de nem tudja, hol van a felesége. A lopást beismeri, majd elmondta, hogy május elsején neve napja volt, mert e napon van *Jakab* és *Fülöp* napja és az ő neve *Jakab*. Elhatározta, hogy névnapja alkalmából el fog menni a kiserdőbe egy bálba. Kért a gazdájától, *Iszakovics* Urostól előleget és kapott harminc dinárt. Azzal elment a *Zöld Koszoru* vendéglőbe s ott vig cimborák társaságában ünnepelte a névnapját. Ivott és táncolt. Amikor a pénze elfogyott, elment a korcsmából és elhaladva a *Vilsonovai*-uccai árubódé mellett, le-törte az ajtó lakatját, bement a bódéba és elvitte a vadiratban említett holmikat. Majd elmondta, hogyan értékesítette a lopott holmikat. A postaköpenyt például öt pakli dohányért adta el.

Ezután a károsult *Szücs* Ilonkát hallgatta ki a bíróság, majd a bíróság bűnösnek mondta ki a vádlottat betöréses lopás bűntettében és hathavi börtönre ítélte.

Az ügyész és a vádlott megnyugodott és így az ítélet jogerőre emelkedett.

Fali reklámnaptárak

nyomá sa!, blokkokban,
az 1929. évrre, valamint

asztali és zsebnaptárak

lőbb és vászonba kötve,
nagy választékban kaphatók

RUDOLF POLAČEK, ZAGREB

papírnagykereskedés és naptárkiadó

Jurišićeva 24

108 9

Kérjen mintákat

Óriási árvizkárak Olaszországban

Kitört az Etna

Milanából jelentik: Az olasz Rivierán a napok óta tartó orkán és az árvíz óriási pusztításokat okoz. *Bordighera* világhírű téli üdülőhely gyógytermének tőzete beszakadt és a kár legalább egymillió líra.

A legnagyobb pusztulások képét mutatja a tavak vidéke. A *Lago Maggiore* és a *Como* vizállása olyan magas, aminőre évtizedek óta nem emlékeznek. *Comóban*, a *selyemgyártás középpontjában*, rengeteg a kár. A város banknegyede és azok az uccák, amelyek a leggyönyörűbb üzletek sorakoznak, víz alá kerültek, a pincehelyiségek el vannak öntve, sok lakásból menekülni kellett, a leglénkebb üzleti negyedben az uccákon csak csónakkal lehet járni.

Hasonló a helyzet *Leccóban*, a *Como* tó másik partján. *Palanza* téli üdülőhelyen a városházát egészen bekerítette az árvíz, úgy hogy csak csónakkal lehet megközelíteni. A gyönyörű sétateret a tó partján és a park el van árasztva.

Az árvíz a földszinti lakásokba is behatolt. A *Como* tó partján egy *halászláda egész népet erőszakoskodni kezdett elülvoltani*. *Pavóban* uccasorok-hosszán hömpölyög az árvíz. *Borgo Tizzinóban* az első emeletig ér az dradát. *Campo Nizzo* felé megszünt a vasúti forgalom.

Cataniából jelentik, hogy az *Etna erős működésben van*. Pénteken délután *három óráig tüdővel töltött* elő a kráter csúcsán és az esti szürkületben *Valle de Leone* népe és *Pizzo Deneri* lakossága óriási lángoszlopokban gyönyörködött.

A kitorés az Etna északkeleti szélén kezdődött szikraesővel és hamutömegekkel, de egyelőre földalatti morajlást nem hallanak. Minthogy a kitorés fészke minden lakott helytől jó messzire esik, egyelőre veszedelem nem fenyeget.

TÖZSDE

Zürich, nov. 3. (Zárlat.) Beograd 9.13, Páris 20.305, London 25.20125, Newyork 519.675, Brüsszel 72.22, Milánó 27.215, Amsterdam 208.45, Berlin 123.78, Bécs 73.10, Szófia 3.7525, Prága 15.40, Budapest 90.615, Bukarest 3.135.

Szombori terménytőzsde, nov. 3. Buza bácskai vasut prt. 242.50—247.50. Rozs bácskai vasut prt. 240—245. Zab bácskai vasut prt. 242.50—247.50. Arpa takarmányi 64—65 kilós 250—255, tavaszi 67—68 kilós 280—285, baranyai 69—70 kilós 295—300. Új tengeri csöves prt. 170—175. Bab orig. 860—870. Liszt: 0gg és 0g 350—365, kettős 330—345, ötös 310—325, hatos 270—285, hetes 245—260, nyolcas 200—210. Korpa finom 180—185. Irányzat: nyolca.

Noviszadi terménytőzsde, nov. 3. Buza bácskai, felsőbácskai 245—247.50, szerémi 79—80 kg. 245.50—250, bánáti 242.50—247.50, bánáti paritás Vrsac 79—80 kg. 245—247.50. Arpa bácskai, szerémi és bánáti 65 kg. 255—260, bánáti tavaszi 68—69 kg., baranyai tavaszi 71—72 kg. 295—300. Zab bácskai, szerémi és szlavóniai 250—255. Tengeri bácskai új XII.—I. 260—265, bácskai III.—IV. 287.50—292.50, bácskai IV.—V. 292.50—297.50, bácskai szárított 277.50—282.50, szerémi szárított 277.50—282.50. Liszt: 0gg és 0g bácskai 355—365, kettős 335—345, ötös 315—325, hatos 270—280, hetes 255—265, nyolcas 205—215, korpa bácskai 182.50—187.50, szerémi és bánáti 180—185, bab bácskai fehér 900—920. Irányzat: nyugodt. Forgalom: 65 vagon.

Budapesti gabonátőzsde, nov. 3. Határidőzlet: Buza márciusra 27.16—27.36, zárlat 27.22—27.24, májusra 27.82—28.04, zárlat 27.80—27.82. Rozs márciusra 25.48—25.78, zárlat 25.48—25.50, májusra 25.80—26.10, zárlat 25.82—25.84. Tengeri májusra 29.56—29.96, zárlat 29.90—29.92. Készárupiac: buza 25.40—26.30, rozs 23—23.10, takarmányárpa 26—26.50, sörárpa 27—29, köles 25.50—26.50, repce 46—46.50, tengeri 31.50—32, zab 25.30—26.25, korpa 19.25—19.50.

Chicogsi terménytőzsde, nov. 3. Középfolyamok (zárlatban az előző napi zárlat). Buza december (116 háromnyolcad) 117, március (121 egynegyed) 122 egynegyed, május (124) 124 egykettő. Tengeri december (83) 83 egynegyed, március (85 egykettő) 85 hétnyolcad, május (88 háromnyolcad) 88 háromnyolcad.

Wnnipegi terménytőzsde, nov. 3. Középfolyamok: Buza november 120, december (119 háromnyolcad) 125 egynyolcad, május (125 egynegyed) 126.

Legjobb tápszer gyermekeknek

RUFF

tejcsokoládé

HIREK

Lányi Ernőről

Ezen a sokat invokált szigetnyi földdarabon, a sötét aranykalászkok és a talmi virtus fekete szántóföldjén — senki sem tagadhatja ezt — csak ritkán váltja fel az értetlen közöny hüvöskeés klímáját a megbecsülés, a kegyelet és az áldozni tudás, áldozni akarás melegebb időjárása. A megbecsülés azok iránt, akik a kultúra forrásvizét próbálták fakasztani a vajdasági sziklából és a kegyelet azokkal szemben, akik hősi halált haltak ebben a magtalan küzdelemben.

Ezen a földön szaggatott lesz a teremő gondolkodás lélegzetvétele, savanyu homoki spriccerek szériáiba rejtik legszebb színeiket a festők és a muzsika fenséges hegyormaiából jó, ha a Nótás kapitány egyetlen nótán keresztül kapjuk a borkostolót.

— Régi vice — hangozhatna fel az ellenvetés, ha futna még reflexziókra is az érdeklődés soványka kenyereiből.

Régi, de nem vice. Ellenkezőleg.

Talán mindössze az az érdekes benne, hogy majd minden esetben egy-egy porló emlékezés, fakuló évforduló aprópója váltja ki tudatunk zálogházából ezeket a röfrenket.

Öt évvel ezelőtt élt és meghalt itt Szubotícán egy muzsikus. Lányi Ernőnek hívták és a simogatós, meleg dalok, amelyek áldott hőséggel szakadtak fel a zongorájából messzi, kevéssé közönyös földrekre is megsürgönyözték a nevét. Őt esztendeje annak, hogy a Temetésre szól az ének, a Kertem alatt és a Régi nóta szerzője örökre lecsukta a zongorát. Lányi Ernő jelentékeny muzsikus volt, hivatalosan számontartott, nagyartartott művész, aki új utakon indult kincskeresésre a melódiai végtelen kontinensén. Olyanvalaki volt ő, akinek innen, a kultúra és különösen a zenekultúra északi sarkából is sikerült kifordítani tengelyéből a világot, a Vajdaság terra incognitáját pedig felfedezte a muzsikát szerető milliók érdeklődő szeretete számára is.

Sokat tett és nagyot tett nemcsak a zeneszerzés, hanem a zenepedagógia terén is. Egy egész generáció dioséri, egy egész generáció tisztelt Lányinak a tanítónak az emlékét és kiterjedt, megbecsülő baráti kör állt mellette életében, amely az univerzális tehetségű és minden szép, jó, hasznos iránt fogékony embert rájött a körül. Lányi Ernőben.

Öt esztendő elmúltával síremlék készül Lányi Ernőnek. Ez a kö stílusos hirdetője lesz a muzsika időtlenségének és egy fehér őrszemnek egy vezérember el nem muló emlékezetével kell hűségeen sátrázkodnia az idők végtelenségéig. Talán nem lenne illdómos ebben a pillanatban arról beszélni, hogy Lányi Ernő élete, sulya és jelentősége előbb is részszolgált volna az örökkévalóság márvány szímlómára, hiszen a márvány sulya független a művész megmérhetetlenségétől.

És egyébként is...

Most csak örülni szabad, nagyon örülni és verekedni széppé, melegé, bensőségessé tenni a kései néma találkoztát a »Temetésre szól az ének« poétájával.

Debreczeni József

*

— **Cvetkovic Dragisa** vallásügyi miniszter Prágában. Prágából jelentik: Cvetkovic Dragisa vallásügyi miniszter, aki a szerb katonasírok meglátogatására Csehszlovákiába utazott, pénteken érkezett Prágába és megkoszorúta az ismeretlen katona sírját Prágából Karlsbadba utazott a miniszter, majd Jindrichovicán meglátogatta az elesett jugoszláv hősök mauzóleumát. Cvetkovic Dragisa szombaton este indult vissza Beogradba.

— **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelentése szerint az idő lényegesebb változása nélkül lassu lehűlés valószínű.

— **A bácskai tartomány a mezőgazdaság fejlesztéséről.** Szomborból jelentik: A bácskai tartományi választmány Klicin Mita elnökletével pénteken délután ülést tartott, amelyen harmincezer dinárt utaltak ki a Bácskai Mezőgazdasági Egyesület részére a jövő év július havában Szomborbán rendezendő mezőgazdasági kiállítás előzetes költségeire. A választmány kétezer dinár segélyt szavazott meg a bácska-topolai mezőgazdasági egyesületnek a méhészet fellendítésére.

— **Új jegyző és tisztviselők Velikitorákon.** Becskerekről jelentik: Velikitorák község előjárósága most választotta meg községi tisztviselőit. Jegyzővé egyhangulag Marsal Jován kleki községi jegyzőt, első aljegyzővé Beljin Istvánt, második aljegyzővé Szabagyin Jovánt, irnokká pedig Bloch Jovánt választották meg. Marsal Jován jegyző megválasztásával megüresedett a kleki jegyzői állás, amelyre nemsokára kiírják a pályázatot.

— **Tíz embert megölt a tüzijáték.** Amszterdamból jelentik: A jávai Malangból érkező távirati jelentések szerint egy tüzijátékgyárban robbanás volt, amely tíz munkást megölt. A malangi községi művek igazgatóját, amikor egy holttestet megpillantott, szívzselhűdés érta.

— **Budapestnek nem lesz polgármestere.** Budapestről jelentik: A belügyminisztériumban most összegezik az új fővárosi törvényjavaslat-tervezetet. A javaslat megszünteti a polgármesteri állást. A polgármester hatáskörét a törvénytervezet teljes mértékben beolvastja a főpolgármesteri állás ügykörébe. A főpolgármester tehát a jövőben nem a kormány bizalmiférfia lenne a fővárosnál, hanem a főváros legfőbb adminisztrátora, az ügyek valóságos vezetője. A polgármesteri teendőket végző főpolgármestert választása ugyanúgy történne, mint a múltban. Az alpolgármesteri állások megmaradnak.

— **Négy rendőrt megsebesített egy örült cassell kereskedő.** Casselből jelentik: Fett Vilmos tizenkilenc éves kereskedő szörnyű vérengzést vitt véghez pénteken. Felt Vilmos esztét megzavarta a kölni véres rablóüldözés és amióta erről az esetről olvasott, állandóan revolverrel és késekkel fellegyverkezve járt. Pénteken kitört rajta az örület és megtámadta hozzátartozóit. Ezek rémulen menekültek és a rendőrségtől kértek segítséget. Ekkorra azonban Fett házában elbarrikádosta magát és lövöldözni kezdett a rendőrökre, akik közül négyet súlyosan megsebesített. A többi rendőr visszavonult és tüzoltókat hoztak segítségül, akik vizsugárral tették ártalmatlanná a vérengző örületet.

— **Borzalmas gyilkosság Pécsváradon.** Pécsről jelentik: A szomszédos Pécsvárad község lakosságát borzalmas gyilkosság tartja izgalomban. A pécsváradai temetőben meggyilkolva találtak egy négyéves kislányt. A megindított nyomozás számai egy ötvenöt éves gazdálkodó házához vezettek. A gazdálkodót előállították a csendőrségen, ahol rövid faggatás után bevallotta, hogy ő ölte meg a kislányt. Elmondotta, hogy a leányt becsalta házába és merényletet követett el ellene. Ezután megfojtotta, majd kivitte a temetőbe és a holttestet egy sírba dobta. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást, mert azt hiszi, hogy a lelketlen gyilkosnak büntársai is vannak.

— **Bécsi színészek vendégjátéka Szubotícán.** Nagy művészi élvezetben lesz része a jövő héten Szubotica színházkedvelő közönségének. A különböző bécsi színházak legjobb művészeiből alakult színtársulat Emil Feldmar, a berlini Lessing-Theater rendezőjének vezetésével óriási sikerű két hónapos romániai turné után, egy hónapra Jugoszláviába érkezik vendégjátékra. A husz tagból álló német színtársulat jugoszláviai turnéját Szubotícán kezdi meg, ahol november tizenegyedikén és tizenkettődikén bemutatják a német színpadok legnagyobb sikerű ujdonságait: Kurt Goetz »Stöpsel« és Arnold és Bach »Hokuszpokus« című vígjátékait. A vendégtársulat Szubotica után Oszičken, Zemunban, Beogradban, Noviszadon, Vrsacon, Becskereken, Kikindán és másutt is bemutatkozik.

— **A Süt a nap bemutatója Szubotícán.** A szubotici Népkör műkedvelői szombaton mutatták be Zilah Lajos Süt a nap című életképét Az előadás, amellyel a Népkör új színpadát avatták fel, rendkívül nagy sikert aratott és azt vasárnap este megismétlik. Az előadás részletes méltatására még visszatérünk.

— **A párisi osztrák követ válik nőül és megváltik állásától.** Bécsből jelentik: Párisból, állítólag hiteles forrásból szerezte azt az értesülést a N. W. Journal, hogy Grünberger párisi osztrák követ 25 évi házasság után válik feleségétől, aki a francia fővárosi társasági életében és művészi köreiből nagy szerepet játszik. Érthető tehát, hogy a válpör igen nagy feltűnést kelt. Az osztrák követ neje angol születésű, Dawson-leány, aki ősnemes angol családból származik, egyenes lezármazottja Millam Dawson egykori angol államtitkárnak, akit Schiller a Stuart Mária-ban is szerepeltet. Grünbergerné szalonjában sűrűn megfordul a párisi művészvilág és maga is szép sikereket aratott irodalmi téren. A párisi társaságokban tudják, hogy az osztrák követ azért válik feleségétől, mert nőül akar venni egy amerikai nőt, aki nemrég vált el első férjétől, egy ezredestől, diplomáciai körökben pedig beszélnek, hogy Grünberger osztrák követ megváltik állásától.

— **Meghalt dr. Bedő Mór.** Budapestről jelentik: Budapestén általános részvételt keltett az a hír, hogy dr. Bedő Mór budapesti ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag, a demokráta párt egyik vezető tagja ötven éves korában hirtelen meghalt. Az elhunyt nagy szerepet játszott a magyar fővárosi társadalmi és politikai életében.

A tudományosan megalapozott Gamma hatásáról naponta érkeznek köszönő levelek.

— **Megölt a villanyáram egy szombori hotelpartást.** Szomborból jelentik: Szombaton délután borzalmas szerencsétlenség történt Szomborbán a Léderer-palotában. Az épület első emeletét a Szloboda-szálló bérlő és ott penziót rendezett be, Kuzmanov Lajos huszonnégyéves portás öt óra tájban a földszinten levő villanymotorhoz ment, hogy vizet szivattyúzzon fel az emeletre. A portás vizes kézzel megfogta a motor indító fogantyúját, de a következő pillanatban eszméletlenül összeesett. Dr. Gregurov Sztóján orvos, akit a helyszínre hívtak, kámforinjekciókkal igyekezett eszméletre téríteni a szerencsétlen embert, de késő volt, a százötven voltos áram megölte Kuzmanovot, aki, mint megállapították, szívbenulást szenvedett. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Eumenstein kártalanítja a magyar kormányt.** Párisból jelentik: Eumenstein a magyar kormány felajánlotta az in integrum restituciót és ennek biztosítására hajlandó egymillió francia frank fedezetet adni. Ezenkívül hajlandó annak garantálására, hogy eleget tesz minden kötelezettségének, rendelkezésre bocsátja az összes bűnyűben szereplő kötvényeket, hogy azokat eredeti állapotukba visszaállíthassák és mindezekhez még 800.000 osztrák schilling óvadéket is letétbe helyez. Ez az ajánlat a védők szerint teljes biztosíték arra, hogy a magyar kormány semmi néven nevezendő kárt nem fog szenvedni és ezért a magyar kormány nem érdeke többé, hogy magánfélként szerepeljen. Hogy az ajánlatban foglalt pénzügyi műveleteket végrehajthassák a vádlottak, a szombati tárgyaláson a tárgyalás elhalasztását kérték. A magyar kormány képviselője kijelentette, hogy a kormány ehhez hozzájárul, mint-hogy garanciát kapott, hogy az állam kára megtérül. A bíróság a tárgyalást elhalasztotta és a vádlottakat szabadlábra helyezte.

— **Hétfőn kezdődik meg a beogradi és bácskai tartománygyűlés ülészaka.** Beogradból jelentik: A beogradi és a bácskai tartomány új ülészaka hétfőn kezdődik meg. A beogradi tartománygyűlés az új ülészakon először a tartománygyűlés ügyrendi szabályzatát fogja tárgyalni, a jövő héten pedig áttérnek a költségvetés tárgyalására.

Révész Elza

értesíti a t. hö'gyekei, hogy

női- és gyermekruha-szalóját
Ciril i Metod tr. 5. szám II. emelet (volt Vojnits Piskarháza) helyezte át

— **A táncórület áldozata,** Bécsből jelentik: Fantasztikus oku öngyilkosság tartja izgalomban Bécs egyik munkásnegyedét. Egy 19 éves lány, akit anyja eltöltött attól, hogy Mindenszentek napján táncolni menjen az egyik mulatóhelyre, bezárkózott a szobájába, kinyitotta a gázcsoport és öngyilkos lett.

— **A csonttuberkulózis gyógyítása nyers léppel.** Bécsből jelentik: Nevezetes orvosi kutatásokról s azok kedvező eredményéről számolt be az orvostársaság ülésén dr. Flieger, az egyetem ortopéd-sebészeti intézetének asszisztense, aki már huzamosabb ideje kísérletezik a csonttuberkulózis gyógyításával borjulep diéta segítségével. Dr. Flieger a borjulepet nyers állapotban adagolja betegeinek.

Madame! Ne feledkezék meg a

„Poudre Mon Parfum”

BOURJOIS, PARIS

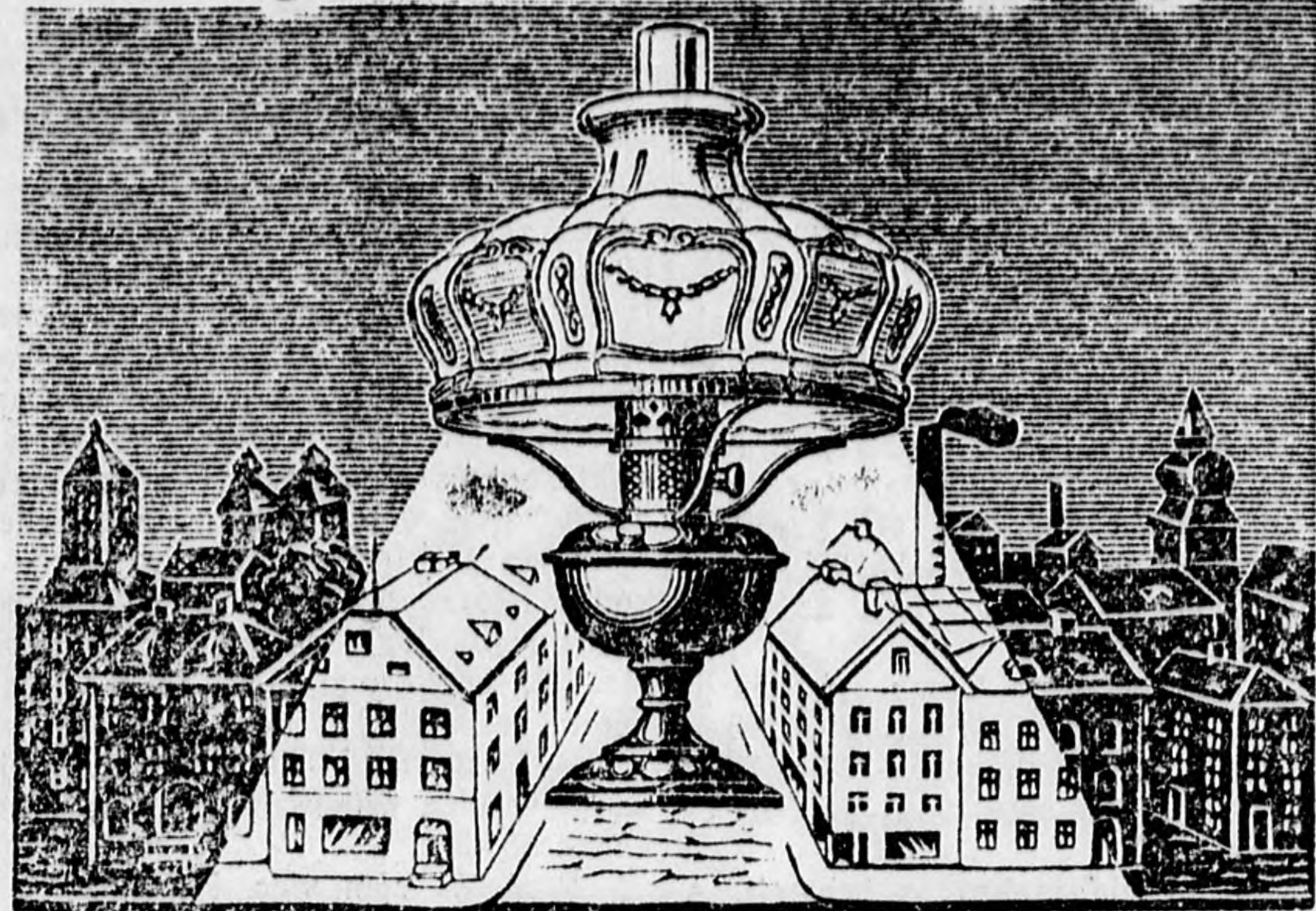
103 3

— **Reklámtanfolyamot nyitott a bécsi kereskedelmi kamara.** Bécsből jelentik: A kereskedelmi kamarában pénteken főiskolai jelleggel tanfolyam nyílt meg a reklám tanítására és fejlesztésére. Ez a tanfolyam kiterjed valamennyi ágazatának ismertetésére rendszeres tanterv szerint, hogy a tanfolyam hallgatóit hivatásszerűen lehessen kiképezni ebben a mesterségben. A tanfolyam elvégzése után vizsgát tartanak és hivatalos bizonyítványt állítanak ki.

— **Anyja és fia öngyilkossági kísérlete.** Berlinből jelentik: A Regentenstrasse egy bérházában, a főváros legelőkelőbb városrészében kettős öngyilkossági kísérlet történt. Rothschild-Moser néhai bankár 74 éves özvegye és 50 éves fia, Rothschild-Moser Devezga, aki maga is bankár volt, de az infláció után tönkrement, veronállal megmérgezte magát. Mikor a takarítónő jött, eszméletlenül találta agy urnőjét és a másik szobában a fiát. A mentők mind a kettőjüket kórházba szállították. Állapotuk súlyos, de nem életveszélyes.

— **Nem szavazták meg Topola pótköltségvetését — a község nem tud fizetni.** Topoláról jelentik: A szombaton délelőtt megtartott képviselőtestületi ülésen kezdődött a 285 százalékos pótköltségvetés részletes vitája. A gyűlésre az ellenzéki pártok kompaktan voltak fel és sikerült nekik az előterjesztett 285 százalékos pótköltségvetést tizenöt százalékosra redukálni. Egymásután szavazták le az előterjesztett tételket, melyek közül jelentősebbek a tartomány pótdadó, az 1928. évi tartományi iskolai pótdadó, amelyeknek kiüzetésére a községi képviselőtestület nem szavazott meg fedezetet. Ugyancsak leszavazták a Krivaja ármentesítő társulatnak járó ármentesítési díj kifizetését is, sőt a topolai iskolaszék megszavazott és a tartományi iskolaszék által már jóvá is hagyott pótköltségvetését is visszautasították. Egyedül a szegények patikaszerei és koporsók részére szavazott meg 39.000 dinárt a képviselőtestület. Ily módon Topola község előreláthatóan nem tud fizetési kötelezettségének eleget tenni, mert az év végéig még több mint egymilliószázezer dinár fizetni valója van és az

Az éjszaka királynője

az ALADDIN LAMPA, mert napfényt varázsol mindenüvé. Az ALADDIN lámpa a tudomány csodája, mely 91% levegővel és 6% petróleummal 80 óvertuafénnyel hóféhér, egyenletes nappali világosítást izzófényt áraszt. Zaj, szag, füst és korom nélkül, ég, anyagelosztása minimális, kezelése a legegyszerűbb és garantáltan tűzbiztos.

Aladdin vezérképviselő: BARZEL D. D. SUBOTICA

Óvást óvokodunk a silány utánpótlástól, mert az ALADDIN LAMPA utóérhetetlen fényerőben, biztonságban és anyagmegtakarításban.

évi rendes költségvetésben hatszázezer dinárra van csak fedezet. Valószínű, hogy amint a tartomány, valamint a tartományi iskolaszék értesül a képviselőtestület határozatáról, végrehajtással fogja a községtől behajtani követelését s ez által előáll az a helyzet, hogy a község még azokat a kiadásokat sem tudja fedezni, amelyekre a költségvetésben van fedezet. Szirtes Sándor bíró indítványára a pártok elhatározták, hogy hétfőig a járás minden községében tiltakozó gyűlést fognak összehívni, amelyen állást foglalnak a járási adóhivatal áthelyezése ellen s az egész járásból jelentkező küldöttség utazik le Beogradba, hogy a járás lakosságát súlyosan érintő terv megváltoztatása ellen tiltakozzék.

— **November hetedikén megnyitják a budapesti egyetemét kaput.** Budapestről jelentik: Gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter az egyetemek megnyitásával kapcsolatban szombaton délelőtt tizenegy órára értekezletet hívott össze a kultuszminisztériumba. Az értekezletre meghívást kaptak a budapesti és vidéki magyar egyetemek rektorai és dékánjai, akikkel a kultuszminiszter azt akarta megbeszélni, hogy megnyithatók-e már az egyetemek kapui, nem lehetséges-e tartani újabb zavargásoktól. A tanácskozás után a kultuszminiszter nyilatkozatot adott, amelyben közölte, hogy külön-külön felhatalmazta az egyetemek rektorait, hogy november hetediké után megnyithatják az egyetemek kapuit és tegyék mérlegelés tárgyává a helyzetet és csak abban az esetben kezdjék meg az előadásokat, ha az előadások zavartalan megtartása biztosítottak látszik.

— **Ludendorff terrorizálta Vilmos császárt.** Berlinből jelentik: A német birodalmi gyűlés még régebben parlamenti bizottságot választott és feladta, hogy miért vesztette el a háborút Németország? Ennek a bizottságnak egyik vezető tagja, Rosenberg birodalmi gyűlési képviselő, aki mint előadó szerepelt a parlamenti bizottságban, érdekes művet írt a német birodalom katonai összemo'lásának okairól. Ebből a könyvből való az a fejezet, amely Ludendorff diktatórájáról szól.

Leírja, hogy Vilmos császár korlátlan hatalmat de egyben feltétlen felelősséget biztosított Ludendorffnak a hadműveletek végrehajtása körül, amit ő azután arra használt föl, hogy minden alkalommal beleártsa magát a politikába és nyomást gyakoroljon a császárra. Nem egyszer történt meg a háború elején, hogy Ludendorff tábornok k'fogásolta a birodalmi kancellár valamilyen intézkedését és nyomban fenyegetőzött a császár előtt, hogy a felelősséget nem vállalja a hadvezetésért s elbocsátását kérte. Ennek természetesen az volt a következménye, hogy nem Ludendorff ment, hanem a kancellár. A magyarázata a dolognak pedig, hogy valahányszor Ludendorff felajánlotta lemondását, Hindenburg tábornagy csatlakozott hozzá, már pedig II. Vilmos nem mert a hadvezér és vezérkari főnöke ellen cselekedni. Feltétlenül bizonyos, hogy ha a császár 1917-ben elbocsátotta volna Ludendorffot, a vezérkari főnökválságból császárválság lett volna.

Politikai téren odáig ment Ludendorff hatalma, hogy felelősségére hivatkozva még azt is ő akarta eldönteni, hogy ki legyen a birodalmi kancellár. Bethmann-Holweg kancellár abban a percben megbukott, mikor Ludendorff megírta a császárnak, hogy sem ő, sem Hindenburg nem akar vele együttműködni.

Bajnoki mérkőzések a noviszadi kerületben. Noviszadról jelentik: Vasárnap Noviszadon a NAK és a Makkabi játszanak elsőosztályu bajnoki mérkőzést. Mitrovicán a Trgovacski a vrdniki Rudárral játszik másodosztályu bajnokit, míg a noviszadi Radnicski elsőosztályu csapata Temerinben az ottani TTC-vel, a ZsAK I. B. a noviszadi Radnicski pályán játszik a Radnicskival és Bácskopetrovácon a Postások játszanak a petrováci Szlovaeszkival barátságos mérkőzést.

— **A felrobbant vaktöltés megvakított egy katonát.** Szomborból jelentik: Súlyos szerencsétlenség történt pénteken délután a szombori 51. gyalogezred Kralja Petra uccai laktanyájában. Szadik Braha dél-szerbiai illetőségű közkatona egy vaktöltést akart késéssel szétfeszíteni, hogy az abban levő puskaport kivegye. A töltés a feszítés következtében felrobbant és a kicsapódó láng és papirfojtás a katona bal szemét teljesen szétrombolta. A súlyosan sérült közlegényt beszállították a szombori kórházba. Állapota életveszélyes.

— **Revolverrel akart toltat vásárolni.** Noviszadról jelentik: Franck Árpád kovini tollkereskedő pénteken Jarekre ment Krun János szállására toltat vásárolni. Franck és Krun alkudozás közben összevesztek, majd a veszekedés hevében Franck revolvért rántott és a gazdálkodó mellének szegezte. Véletlenül ott tartózkodott Magyar Gyula tollkereskedő is, aki az utolsó pillanatban kiütötte Franck kezéből a revolvért. A csendőrség a veszélyes tollkereskedőt letartóztatta.

— **Elkészült a vádirat a pénzhamisító Reiser Lajos és társai ellen.** Noviszadról jelentik: A noviszadi ügyészség elkészítette a vádiratot dr. Reiser Lajos becskeréki álhírlapíró és társai ellen, akiket pénzhamisítással vádolnak. A vádirat dr. Reiser Lajost és Leihinger Feodor becskeréki lakosokat pénzhamisítással vádolja, mert száz dinárosokat hamisítottak, Leihinger Oszkárt pedig azzal vádolják, hogy a hamis száz dinárokat forgalomba hozta.

Dr. Earta Ádám ügyvédi irodáját Vilsonova ul. 11. szám alól ugyanezen ucca 6/a. szám alá (az ujonnan épült Donath-féle házba) helyezte át

— **Dinics Dragutin fellebezett a vizsgálati fogság elrendelése ellen.** Noviszadról jelentik: Dinics Dragutin, a letartóztatott noviszadi szállító szombaton fellebezett a noviszadi törvényszék váditanácsának pénteki döntése ellen, amelyben a váditanács jóváhagyta a vizsgálóbírónak a vizsgálati fogságot elrendelő végzését. A felelbiteli bíróság kedden vagy szerdán fogja tárgyalni Dinics Dragutin fellebbezését.

Ha a Gammával kezeli a haját, nem fog csalo'dni, mert hatása biztos és felülmulthatatlan.

— **Súlyos tél fenyegeti Oroszországot.** Az oroszországi hivatalos jelentések szerint a moszkvai szövethatóságok nyomatékosan figyelmeztetik a munkásszakszervezeteket, hogy készüljenek el egy súlyos télre, amely nagy nélkülözéseket fog parancsolni. A legkategorikusabban hangsúlyozzák, hogy a kormány nem lesz abban a helyzetben, hogy a lakosság teljes élelmiszerszükségétéről gondoskodni tudjon. A munkásoknak azt tanácsolják, hogy igyekezzenek minél kevesebb iparcikket fogyasztani, ami által több készletanyag kerülhet a vidékre és így a parasztság esetleg nagyobb mennyiségű gabonát lesz hajlandó az iparcikkek ellenében átadni.

— **Királyi kitüntetések.** A Službene Novine október 31-iki száma közli, hogy a király Grol Milán közoktatásiügyi miniszter előterjesztésére több külföldi könyvkiadót részesített kitüntetésben az írók és művészek nemzetközi egyesületének beogradi kongresszusa alkalmából. A *Szent Száva-rend II. osztályával* tüntették ki: Georges Maillar az írók és művészek nemzetközi egyesületének elnökét Charles Dronets Páris, Francois Folie a művészeti osztály főnöke Brüsszel. A *Szent Száva-rend III. osztályával*: Lucien Gloire író Páris, Joseph Bourdel könyvkiadó Páris, Celestin Joubert kiadó Páris, Marcel Huart a Temps szerkesztője Páris. *Szent Száva-rend IV. osztályával*: Dr. Szalay Emil ügyvéd Budapest, Charles Samuel Brüsszel, dr. Gustav Bock berlini könyvkiadó. A *Szent Száva-rend V. osztályával*: Mercel Boutet ügyvéd Páris. Öfelsége Alekszandar király ezenkívül a csehszlovák köztársaság tíz éves fennállása alkalmából több jugoszláviai szlovákot tüntetett ki. A *Szent Száva-rend IV. osztályával* kitüntették: Csaják Iván vajdasági szlovák író, (Petrovác) a *Szent Száva-rend V. osztályával* dr. Matyák Matej noviszadi ügyvéd, Sipiczky József bankigazgató, (Sztara-Pazova Bartos Juraj, (Kiszács) Pazsitnay Juraj, (Glozsán) Micsatok Erzsébet, (Kiszács) Ruzsek Mihael Pivnica, Klobušizki Gusztáv Kulpin, Medvecky Károly evang. lelkész Szelencse, Klatik Ferdó tanító Sztara-Pazova, Stavre Sámuel ev. lelkész Petrovác és dr. Schusztler József orvos Petrovác.

— **Házasság.** Tausz Rózsi Vrsac és Plohn Marcell Temesvár október 28-ikán házasságot kötöttek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

Nászajándéknak perzsaszőnyeg, olajfestmény, iparművészeti ujdonságok legcélszerűbbek. Balog Lina cég, Szubotica.

— **Életfogytiglani fogházra ítélték egy százötven éves munkást.** Rigából jelentik: Ukrajnai jelentés szerint a homali szovjetbiróság a napokban hozott ítéletet egy ukrain szovjetellenes forradalmi szervezet három vezetője ellen. A bíróság bűnösnek találta a vádlottakat és az államellenes cselekedet miatt két vádlottat halálra ítélte, a harmadik vádlottat, Kalenik nevű 115 éves munkást, életfogytiglani fegyházra ítélte.

— **Noviszad város közgyűlése.** Noviszadról jelentik: Dr. Borota Branislav polgármester hétfőn délután négy órára rendkívüli közgyűlésre hívta össze Noviszad képviselőtestületét.

Orvosi hír. Dr. Lazarevics Vojin műtőorvos, báró Eiselsberg tanár bécsi sebészeti klinikájának volt sebésze és a vel.-becskerekéi megyei kórház évek óta volt sebész-ginekológus főorvosa, november 1-én Noviszadon megkezdte sebészeti és nőorvosi praxisát. Rendel délelőtt 8–10-ig és délután 3–5-ig (dr. Boksán Milos ügyvéd új palotájában a Duna-parton). Telefon 28–29.

— **Megkapták illetményüket a szubotical állami nyugdíjasok.** A szubotical állami nyugdíjasok, mint jelentették, pénteken november 2-ikén nem kapták meg nyugdíjukat a szubotical pénzügyigazgatóságnál állítólag azért, mert nem volt pénz. A pénzügyigazgatóság azonban szombaton már megkezdte a nyugdíjak kifizetését. Az egy napos késés a Mindszenti ünnepek miatt történt, mert másodikán fizették ki az állami tisztviselőket, míg a nyugdíjak kifizetésére csak harmadikán kerülhetett sor. A pénzügyigazgatóság ezzel kapcsolatban annak a megállapítását kéri, hogy a kifizetéseket nem pénzhány, hanem az ünnep miatt halasztották péntekről szombatra.

Sokat dohányoztam és most fejfájás és rosszullét gyötör. Ilyenkor

Aspirin tablettákat

szedek, mert ezek gyorsan és biztosan megszabadítanak bánalmaitól és ezenfelül teljesen ártalmatlanok.

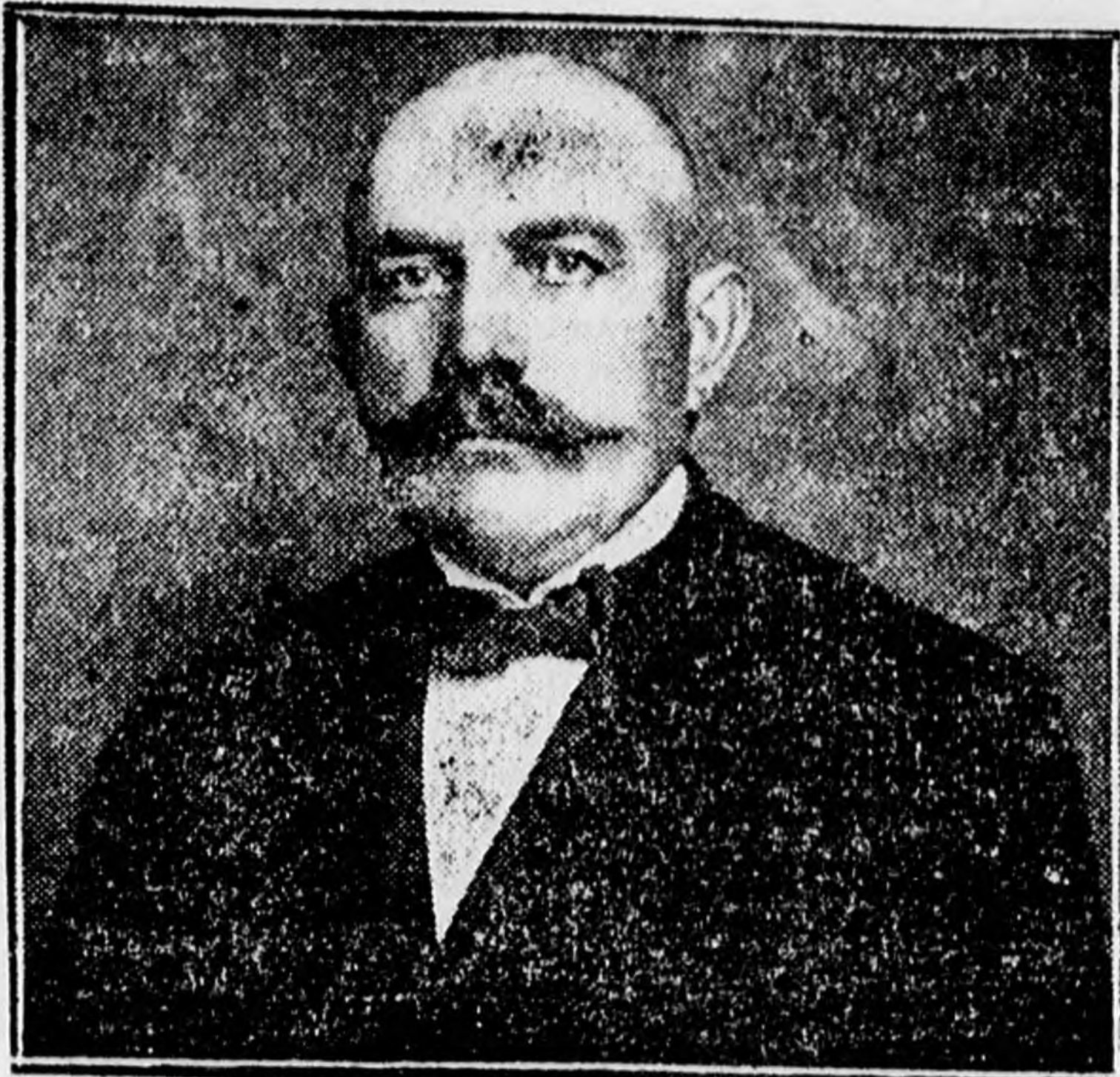
Követelje azonban az eredeti „Bayer”-csomagolást, a kék-fehér-piros szavafossági jeggyel.

— **Bucsuzik a lapárusító.** A Szubotica-beogradi vonalon utazó sokezer bel- és külföldi utas előtt szinte ismerős zeneként hangzott fel a *vrbszi* állomáson a kiáltás:

Vreme, Politika, Pravda, Bácsmegeyi Napló, Deutsches Volksblatt.

Aki az államnyelvű lapok címét így előtérbe helyezve, de minden újságot egyforma szeretettel kínált az utasoknak, Becker János, a novivrbászi újságárusító,

huszévi szakadatlan munka után most nyugalomba vonul s rövidesen más lép a helyébe, hogy a szerb és a kisebbségi lapokat Vrbász-nak és az átutazó közönségnek árulja. Becker János husz esztendei szorgalmas és becsületes munkával nemcsak tisztességes megélhetést biztosító vagyont szerzett magának, hanem becsületet szerzett a rikkanosi foglalkozásnak, amely a Becker Jánosok révén nyert polgárjogot. Becker János valóban a szorgalomnak és a polgári becsületnek a mintaképe s felemelő érzés, hogy szorgalmát és becsületességét az élet annyira megjutalmazta, hogy terhes foglalkozását aránylag fiatalon cserélheti fel a derűs nyugalommal. A kultura munkása volt, aki megkedveltette az újságot, híveket és barátokat szerzett a nyomtatott betűnek. Meghatódott érzéssel bucsuzunk kedves munkatársunktól.

— **Fogadásból egy liter pálinkát ivott és meghalt.** Vukovárról jelentik: Borzalmas jelenet játszódott le Vukovár egyik külterületi kocsmájában. Arunovics Nikola cigánylegény, aki már részeg volt, éjfél tájban fogadást kötött az egyik jelenlevő parasztagzával, hogy egy hajtszóra kiízik egy liter pálinkát. A gazdálkodó állta a fogadást és a cigány a vendégek tiltakozása ellenére is maga elé tette a nagyüveg erős pálinkát. A vendéglős megpróbálta lebeszélni esztelen tervéről az ittas Arunovicsot, aki azonban nem hajlott a jó szóra. A vendégek feszült figyelmébe emelte a szájához a literes üveget és inni kezdett. Néhány másodperc múlva egyszerre kiesett a kezéből az üveg és a szerencsétlen ember, aki az erős szesz ital nagyrésztét lehajította, holtan rogyott össze. A megrémült vendéglős értesítette a csendőrséget, amely a fogadást kötő parasztagzát letartóztatta és a megdöböntő eset ügyében megindította a nyomozást.

— **Öngyilkos lett, mert szerelmes volt a szobalányba.** Szplitből jelentik: Sztretovics Nikola szpliti kereskedő szombatra virradó éjszaka föfelőtte magát és azonnal meghalt. A szerencsétlen kereskedő, aki házas ember és két gyermek atyja volt, bucsulevet hagyott hátra, amelyben azt írta, hogy beleszeretett saját szobalányába és minthogy a leányt nem vehette feleségül, inkább a halált választotta. A tragikus öngyilkosság ügyében a rendőrség megindította a nyomozást.

— **Öngyilkos akart lenni egy szubotical vasúti munkás, mert házkutatást tartottak lakásán.** Szombaton délelőtt kilenc órakor a szubotical vasúti gyorsáru raktárban öngyilkosságot akart elkövetni Bitte Péter altiszt. A raktár legbelső helyiségében zsebkésével öt centiméter mély sebet ejtett magán, a szíve alatt az elkeseredett ember és csak a gyors orvosi beavatkozásnak köszönheti, hogy megmentették életét. Az öngyilkossági kísérletet a raktár személyzete nyomban észrevette, mert Bitte a tett elkövetése után halálsápadtan összeesett és melléből vastag sugárban patakzott a vér. Az esetről azonnal jelentést tettek az állami határrendőrségnek, ahonnan Dimitrijevic Csedomir rendőrtiszt szállt ki a helyszínre és megindította a nyomozást. A rendőri nyomozás eddig csak azt állapította meg, hogy Bitte Péter, aki évtizedek óta van a vasut szolgálatában és tisztességes embernek ismerik, afeletti elkeseredésben követte el tettét, mert a detektívok a napokban egy lopási ügyvel kapcsolatban házkutatást tartottak nála. A gyorsáru raktárban a napokban eltűntek egyes szállítmányok és a vasut házi detektívjai többek között Bitte Péternél is házkutatást tartottak. Az öreg vasúti altiszt nem tudta elviselni ezt a megszegyenyítést és afeletti elkeseredésében akart megválni az élettől. A mentők Bitte Pétert súlyos sérülésével beszállították a kórházba. Állapota súlyos, de nem életveszélyes

— **Az ügyészség védelmét kéri egy anya a fia ellen.** Néhány héttel ezelőtt megtudtuk, hogy egy szubotical özvegyasszony, akit a törvényszék gondnok-ság alá helyezett s gondnokául a fiát rendelte ki, éjszakánként idején kénytelen volt kiátni annak a szobának a falát, ahova a fia fogságra vetette s csak így tudott menekülni az elől a komoly veszedelem elől, amelyben fia házában volt. Az özvegy, akinek a nevének tekintélyes vagyont jelentő földbirtok és házak vannak, azóta a vejenél él, aki maga is szegény ember s alig tudja megszerezni a minden napra való. Szombaton újból nálunk járt a szenvedő anya lányával és vejével s elpanaszolták, hogy a szubotical árvaszék a hírlapi közlemény megjelenése után sem tett semmit a szegény asszony érdekében. Az ügyben eljáró árvaszéki ülnök, aki előbb szóbeli engedélyt adott arra, hogy az özvegy a földjeit árvaszéki jóváhagyással haszonbérbe adhatja, amikor a bérlő is megjelent az árvaszék előtt, azzal küldte el az anyát, hogy várjon egy-két hétig. Ami annyit jelent, hogy a gazdag özvegyasszony nélkülözzön és nyomorogjon tovább. A fogságba vetett gondnokolt ügyében az egyetlen látható intézkedés, amit az árvaszéki ülnök máig megtett, hogy vizsgálatot indított az iránt, hogy miképp és kinek az utján került be az eset az újságba. Minthogy ilyen tempójú eljárás mellett az özvegy anya nagyon soká jutna szabadsága birtokába, most a királyi ügyészségtől kér védelmet a fia ellen. Nem ártana azonban, ha a tartományi választmány, amelynek felügyeleti hatáskörébe a szubotical árvaszék tartozik, megvizsgálná az ügymenet tempóját s érdeklődne, hogy az anya és a fia szomorú harcában nem a pártatlanság rovására esik-e az intézkedésekben való ilyen késedelmeskedés.

Teasüteményt ingyen

sehol sem kap. Ocsón finomat pedig kizárólag

STEINER-nél

SUBOTICA, Jelačeva ulica 8. Telefon 206

— **Izzalmas orvosválasztás Begaszentgyörgyön.** Bacskekerekről jelentik: Begaszentgyörgy községben most tartották meg a községi orvosválasztást, amelyet szokatlanul nagy érdeklődés előzött meg. A begaszentgyörgyi községi orvosi állás egyike a legjövendelműbbeknek Bánátban. Elsősorban pályázott dr. Wachtler jelenlegi községi orvos, akit a németek támogattak és mivel a község lakosságának túlnyomó része német, megválasztását biztosra vették. Pályázott azután dr. Mihajlovics Vladimir velükötöraki községi orvos, aki a radikális párt jelöltje volt, továbbá dr. Opreán szárcsai és dr. Gyorig iloki községi orvos. A választást a sz. bályok szerint tízenhét tagú bizottság végzi, amelyből kilenc tagot a községi képviselők közül választanak, nyolcat pedig a tartományi képviselők közül a főispán nevez ki. Közvetlenül a választás előtt Annau János németpárti tartományi képviselő kinevezését megsemmisítették és helyébe radikális neveztek ki. A választás eredménye az volt, hogy szótöbbséggel dr. Mihajlovics Vladimirt választották meg, aki két községi és hét tartományi képviselő szavazatát, összesen kilenc szavazatot, míg dr. Wachtler csak hat szavazatot kapott. A választás ellen a német párt részéről számosan készülnek petíciót benyújtani.

Bánátiak figyelmébe!

KONRATH D. D. rádiócéfiókja

f. évi szeptember 1 óta

Veliki Bečkereken

Alekandrovi 7 szaltt

üzemben van. Ajálatos rádióbeszrzés előtt szakfióküzletünkhöz fordulni

Haszonulás, rossz emésztés, erős bomlási és erjedési folyamat a gyomor-bélhuzamban, bélbaktérium- és gyomorsavtúltengés, a nyelv gyulladása, az arcból és a háton mutatkozó kiütések, valamint karbunkulások a természetes »Ferenc József« keserűvíz használata mellett visszafejlőnek. Számos gyakorló orvos a Ferenc József vizet már évtizedek óta mindkét nemben felnőtteknek és iskolás gyermekeknek kitűnő sikerrel rendel. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Orvosi hír. Dr. Stein István orv., fül-, gégespecialista rendelését folyó hó 5-ikén a Labor-palotában megkezdte. Rendel 9–11-ig, 3–5-ig. Telefon 248.

Dr. Barta Adám ügyvédi irodáját Vilsonova ul. 11. szám alól ugyanezen ucca 6/a. szám alá (az ujonnan épült Donath-féle házba) helyezte át.

— **Szerecsétlenség munkaközben.** Szomborból jelentik: Súlyos szerecsétlenség történt pénteken Apatinban a dunai töltések javítási munkálatainál. Becker Ferdinánd tizenhat éves munkás munka közben az iparvasutnál elcsuszott, amikor egy földdel megrakott kocsit toltak a sineken keresztül. A súlyos kocsit átmert Beker lábán és azt eltörte. Bekert sérülésével beszállították a szombori kórházba.

— **Novakanizsa tiltakozása az adóhivatal elhelyezése ellen.** Novakanizsáról jelentik: A pénzügyminiszter rendelete folytán — mint ismeretes — a novakanizsai járási adóhivatalt Szentára akariák áthelyezni. Az áthelyezés híre az egész járásban nagy elégedetlenséget keltett, mert úgy a járásnak, mint a községek nagy kárt okozna a tervezett intézkedés. A novakanizsai községi képviselőtestület legutóbb sürgős ülésre gyűlt egybe és egyhangú határozattal memorandumban kérte a pénzügyminisztert, hogy a rendeletet helyezze hatályon kívül. Az előjáróság felkérte a járás képviselőit is az intervencióra. A novakanizsai képviselőtestület vasárnap délelőttre tiltakozó nagygyűlést hívott egybe, amelyen a járás egész lakossága részvesz.

Dr. Abelsberg Pál orr-, fül-, gégeorvos Szubotica, átköltözött és rendel új lakásán, Manojlovičeva ul. 9. (Milekić bankkal szemben.)

Sudár cukrászda

Trg Sloboda

Értesíti mélyen tisztelt vendégeit és vevőit hogy újonnan átalakított és kibővített cukrászdáját újból megnyitotta és ott a legfinomabb és legízletesebb süteményeket árusítja.

Teasütemény 55 dinár kg-ként

— **Megkezdődött a tagosítás Novakanizsán.** Novakanizsáról jelentik: Szombaton érkezett Novakanizsára a földtagosító bizottság, amely holnap a helyszínen megválasztja a földbecslő bizottságot és megkezdi a tagosítási munkálatokat.

Dr. Löbl Marcel ügyvédi irodáját Rudičeva ul. 1. sz. alá (Labor-palota) helyezte át. Új telefonszám 6-98.

— **Betörés Petrovoszelón.** Bácskopetrovoszelóról jelentik: Kormos Ábel géptulajdonos lakásán pénteken betörők jártak. A betörők felfeszítették a szekrényeket, nagymennyiségű ruhaneműt és értéktárgyakat vittek. A rendőrség a tettesek kézrekerítésére megindította a nyomozást.

GAMMA

hajszor kapható minden gyógyszerárban és drogériában vagy a főlerakatnál

**Drogeria „Nada“
Kollár és Gabrics**

11548

Kalapüzletemet régi helyiséggel szembe helyeztem át. Licht szalón, Szombor.

— **Férje sirján megmérgezte magát.** Szmederevóból jelentik: Nemrég meghalt Szmederevóban Svulejanovics Vaszilijé kórházi gondnok. Feleségét a tragikus eset buskomorra tette. A napokban az asszony kiment a temetőbe és férje sirján zsirszódával megmérgezte magát. A szerencsétlen asszony belehalt belső sérüléseibe.

Dr. Reők Iván sebész, operateur rendelését lakásán, Jelasicseva ulica 1. sz. II. em. (Jugoszláv bank palota) újból megkezdte. Rendel naponta d. e. 8-10-ig és d. u. 4-6-ig.

— **Új orvos.** Zagrebből jelentik: Wiesner Mort, néhai Wiesner Henrik dr. bezdáni főrabbi fiát a zagrebi tudományegyetemen orvosdoktorrá avatták.

A Gammáról a legtekintélyesebb orvosok állapították meg gyógyító hatását.

A légzőszervek

megóvására a ragályos torokbajok ellen a legjobbak a kellemes ízű

Dr. Wander-féle

ANACOT-PASTILLÁK

— **Holttest az erdőben.** Apatinból jelentik: A sztrazemari erdőben néhány nappal ezelőtt holtan találták Dorontics Dusan földmivest. A nyomozás során megállapították, hogy a szerencsétlen embert vadászfegyverrel orozva lötték le hátulról és csütörtökön a gyilkost is sikerült kézrekeríteni Ivecsevics Mátyás dubravai erdő szélében. Az erdőőr rövid tagadás után megtört és beismerte, hogy a földmivest ő lötte le, mert egy malacot lopott tőle. Ivecsevicset a csendőrség a szombori ügyészségre szállította.

Miért használ ön shampoot? Használjon shampoon helyett Gamma hajmosószappant. Hatása utóéletlen és amellet lényegesen olcsóbb.

— **Új hivatalos órabeosztás a noviszadi városházán.** Noviszadról jelentik: Dr. Borota Branislav polgármester elrendelte, hogy november 2-ikától kezdve a városi hivatalos órák nyolctól két óráig tartanak. Magánfeleket csak nyolc és tizenkettő között fogadnak. Ez az új hivatalos órarend március 31-ikéig tart.

A baranyal menekültek szubotica csoportja értesíti tagjait, hogy egyesületi helyiségét »Hirth Pali bácsi« vendéglőjébe Jelasicseva (Deák) ucca 6. sz. helyezte át.

Orvosi hír. Dr. **Palić-Szandó Olga**, volt budapesti egyetemi szemklinikai első tanársegéd szemorvosi rendelőjét áthelyezte. Új címe: Beograd, Dobrinjska ulica 12. (a királyi palota mellett), telefon 26-10.

— **Öngyilkos műköszörüs.** Noviszadról jelentik: Szombaton reggel öt órakor Huck Mátyás hetvenéves noviszadi származású rumai műköszörüs, a városi kórház előtti fára felakasztotta magát. Az uccasprók vették először észre, azonnal értesítették a kórházat, ahonnan az ügyeletes orvos nyomban kisetett, megvizsgálta az öngyilkost, de az már halott volt. Azonnal értesítették a rendőrséget. Az öngyilkos több levelet hagyott hátra, amelyekben azt kéri, hogy értesítsék noviszadi rokonait.

A Gamma minden hajbetegség ellen jó és biztos.

December 14-ikén tárgyalja a felelősségi bíróság a sztaribecseji Szabó-gyilkosság bünyűjét. Noviszadról jelentik: A noviszadi felelősségi bíróság december 14-ikére tűzte ki özvegy Szabó Mihályné, Szabó Márton, Böresök István és felesége bünyűjét, akiket tudvalevőleg azzal vádol az ügyészség, hogy megölték Szabó Mihályt gazdálkodót. A noviszadi törvényszék özvegy Szabó Mihálynét és Böresök Istvánt halálra, Szabó Mártont tíz évi fegyházra, Böresök Istvánt hat évi börtönrre ítélte. Egyszáz ki volt már tüze a felelősségi tárgyalás, de azt a vádlottak elmebeli állapotának megvizsgálása végett elhalasztották. Közben valamennyi vádlottat épelméjűnek nyilvánították.

KRALJEVBREGI PEZSGÓ

a vezető márka,

VELTELIN BOR,

a borok királya

— **Adomány Braun Henrik síremlékére.** Lányi Mór bankigazgató Budapestről ezer dinárt küldött be hozzánk Braun Henrik síremlékére. Az adományt rendeltetési helyére juttatjuk. Szubotican Braun Henrik barátai körében mozgalom indult meg, hogy a kiváló újságíró síremlékének felállítására megindított gyűjtést mennél eredményesebbé tegyék.

Dentist Farkas Antal beogradi fogász fogászati rendelőjét Kolarceva ulica 5. szám alá, közvetlen a Jugoszláv Bank palotája mellé, helyezte át. Rendel 8-12-ig és 2-6-ig. Telefon 49-70.

— **Vadkacsa helyett az anyósát lötte le.** Oszijekről jelentik: Tragikus szerencsétlenség történt Oszijek közelében. Bosnyák Steván földmives kiment vadkacsa vadászatra. Közelében tartózkodott anyósa is és Bosnyák az első lövésre véletlenül anyósát találta el, még pedig oly szerencsétlenül, hogy az idős asszony még a helyszínen meghalt. Bosnyákot a csendőrség letartóztatta.

Dr. Schlosinger Imre fogorvos Szubotican, rendelőjét a Labor-palotába, Rudič u. 1. helyezte át.

— **Cserkészhal Csonoplján.** Csonopljáról jelentik: Csütörtökön kitűnően sikerült táncmulatságot rendeztek a csonopljai cserkészek. A mulatságon szépségverseny is volt, amelyet Berger Ilike nyert meg.

KÖZGAZDASÁG

A topolai kereskedők és iparosok tiltakozó gyűlése a zárórarendet ellen. Topoláról jelentik: Pénteken este a Lloyd helyiségében tiltakozó gyűlésre jöttek össze a topolai kereskedők és iparosok, melyen tiltakoztak a kiadott új zárórarendet ellen. A gyűlésen Havas Jenő, a Lloyd elnöke ismertette az új zárórarendet és hosszas vita után a gyűlés elfogadta, hogy egységes záróraszabályrendelet kiadását fogják kérni a hatóságtól. Kilenc órakor érkeztek meg az alkalmazottak kiküldöttel és együtt tárgyalták meg, hogy egyesült erővel fogják kérni az új zárórarendet, amely szerint minden üzlet télen 7-12-ig és 2-6-ig, nyáron 6-12-ig és 2-6-ig lehet nyitva.

ÜZLETI KÖNYVEKET

jó papíron,
szép és tartós kötésben
készít a

MINERVA-NYOMDA, SUBOTICA

KÉRJEN AJÁNLATOT

SZINHÁZ

A 18 éves Zombory Mercedes vallásos darabokban játszott a zárdában amikor Góthék felfedezték

Beszélgetés a szubotica származású művésznővel, aki első szerepével futott be a legkitűnőbb budapesti színésznők közé

(Budapesti munkatársunktól.) A főpróba alatti szünetben keressük fel a Vigszínház új csillagát, Zombory Mercedes. Az öltözőjébe alig lehet bejutni, az egész rokonság itt tolong, csupa izgatott, kipirult arc, drukerek és lámpalázas tantik, az egyetlen nyugodt téren ebben az egész társaságban az érdekelt fél, Zombory Mercedes. Mit tagadjuk, a művésznőt még maga az anyukája öltözteti. A színházi öltöztetőnek csak kiségit.

— Hol az övem? — kérdi a kis vöröskeresztes ápolónő — hol a csattom?

Anyuska mindent a kezébe ad primadonna lányának.

— Interju? — kérdi. — Nekem még nem szabad interju adni.

Ezt úgy mondja, mint a kis bakfisok, amikor cigarettával kínálják meg őket és kénytelenek visszautasítani, mert a mama látja.

— Mért nem szabad? — kérdezzük.

— A színház igazgatósága megtiltotta.

Amikor azonban megtudja, hogy a Bács megyei Napló számára kérek nyilatkozatot, hajlandónak mutatkozik felelni.

— Az más, az külföldi újság. Különbözik földik vagyunk, én is szubotica vagyok — teszi hozzá.

Zombory Mercedes édesanyja Sckossa lány, szintén szubotica származású, Mercedes is Szubotican született. Most tizennyolc éves.

— Az idén nyáron lenn nyaraltam Palicson a nagyszüleim villájában — meséli — nagyon szeretem Palicsot. Sok kedves ismerősöm van arra felé.

— Hogy kapott kedvet a színpadhoz?

— No én igazán nem romantikus küzdelmek árán jutottam el ide. A Sacré Coeurben többször felléptem kis vallásos jelenetekben, otthon is szavalgattam. Góthék régi jó barátai a családunknak, egyszer elszavaltam előttük a »Falu végén kurtá kocsmát«, végighallgatták és a végén azt mondták, hogy szívesen fognak fanítani, ha kedvem van hozzá. Tanultam és most itt vagyok.

Ennél simább uton kevesen jutottak még egyszerre az ország egyik legelőkelőbb színpadára. Zombory Mercedes megkímélték a felfedeztetéssel járó kegyetlen és véres küzdelmekről, azonban ezek után már neki sem lesz szüksége támogatásra és gyámolító kezekre. Beszél helyette a tehetsége.

— Mondja — hajol hozzám kíváncsian — látta?

— Mit?

— A darabot?

— Igen. Gyönyörű. Biztos siker...

Az édesanyja nyomban nem engedi tovább folytatni a mondatot.

— Még az kell, hogy ez a kis csitri elbizza magát! — és szigorúan így szól:

— No, egész elviselhető voltál!...

t. l.

Bölcsődal

**Fodor László vigjátéka a budapesti
Vigszínházban**

(Budapesti munkatársunktól.) Magyar vigjáték. Három felvonásnyi humor, ötlet, kedvesség és végül a mindent betetőző szerelem. Technika, tudás, rutin és tehetség fogtak itt össze, hogy megkacagtassák és érzelmes indulatokba andalítsák a publikumot. A kitűnő vigszínházi együttes olyan előadást produkált, amelynél a darab minősége ugyszólván nem is határoz, muszáj sikerülnie, ha olyan színészek játsszák, mint Varsányi Irén, Törzs Jenő, Góth, Makay Margit, Rajnai...

Miről szól a »Bölcsődal?« A magános agglagény rózsadombi villájának a küszöbére Szilveszter éjszakáján letesznek egy csecsemőt. A csecsemőt a férfi (Törzs) egy híres egyetemi tanár, gondjaiba fogadja, vöröskeresztes nővért hozat, aki tisztába teszi és megeteti az újszülöttet. Az ápolónő (Zombory Mercedes) csakhamar megtetszik a professzornak, szakt a régi kedvesével (Makay Margit) és feleségül kéri a csinos svésztert. Közben megkerül a csecsemő anyja is, a házban lakó mosónő személyében (Varsányi Irén.) Arra a hirre, hogy a tanár ur hozományt ad a megtévedt mosónőnek, az apa is előkerül és így teljes a családi tabló, a törvénytelen csecsemő megkapja törvényes szüleit, az ápolónő és a tanár pedig szintén egymással lesznek.

Ez a vigjáték meséje. Így kivonatolva nem sokat mond. Látni kell. A pompás előadást, a kellemes dísz-

teket, a kifogástalan rendezést, amely az egyre fejlődő és sokoldalú Hegedűs Tibornak a munkája. Különösen hangulatos az első felvonás szcenizálása, a meleg interieur, míg künn szakadatlanul hull a hó és a kép teljessé teszi a szilveszterest illuzióját.

A legjobban megépített része a darabnak a második felvonás, amelyben Varsányi Irén művészete válik élménnyé és elhithető valósággá. Makay Margit biztos főlényvel és feltűnő toalettekkel operál, Göth ezredese mulatságos jól megrajzolt figura, Törzs a maga fanyar liraiságában a rendes ellentállhatatlan, Rajnai Gábornak csak egy epizódszerep jutott. Muly Gerő és Somly neveit kell még okvetlen megemlíteni. Szándékosan utoljára hagytuk Zombory Mercedest, a Vígshízház új primadonnáját, aki ebben az első nagy szerepében egyszerre Budapest legelőkelőbb művésznői közé emelkedett. Játéka kifogástalan, tökéletes biztonsággal mozog a színpadon, ahogy beszél, mosolyog, hallgat: csupa frissesség és úde fiatalosával betölti a színpadot. Kiejtésén és stílusán még megérződik az iskolás pedantéria, a korrekt, gondos idomítás, amely semmiféle eredeti, egyéni gesztust nem tűr. Zombory Mercedes azonban remélhetőleg hamarosan ki fogja nyúzni a gyerekecipőket. A főpróba közönségek sok szeretettel és hátorított tapsokkal fogadta az új színművésznő bemutatkozását. (Tamás)

Molnár Ferenc huszonöt éves írói jubileumának megünneplése Szuboticán. Molnár Ferenc huszonöt éves írói jubileumát az idén világszerte megünneplik a darabjaiból összeválogatott ciklusok rendezésével és könyveinek újabb kiadásával. A világhírű magyar író jubileumi ünnepeiből kívánja kivenni a részét a szuboticei Katolikus Legényegylet is, azzal, hogy november 11-re műsorra tűzte Molnár Ferenc első nagysikerű darabját, a huszonöt év előtt bemutatott »A doktor ur« című bohózatot, amely ma ugyanolyan friss és mulatságos, mint egy negyedszázaddal ezelőtt volt. A darabot Szabó Márton rendezte és főszerepeit Török

Manci, Piukovich Manci, Pénzes Sári, Dörfler Manci, Garay Béla, Mayer Béla, Szabó Márton, Kobrehel István, Virágh János és Faragó Béla játsszák.

Kramer Imre szuboticei hangversenye. Kramer Imre, a szuboticei származású fiatal hegedűművész egy évvel ezelőtt mutatkozott be szülővárosa közönségének igen nagy sikerrel. A kitűnő hegedűművész akkor megérdemelt nagy sikert aratott meleg tónusú, elmélyedő és sokszor virtuóz játékaival és így most méltán fokozott érdeklődés fogadja újabb szuboticei hangversenyét, amelyet december 8-ikán tart meg a Városi Színház koncerttermében. Kramer Imre hangversenyének gazdag és nívós műsorát Lauréin Lajos, a kitűnő budapesti zongoraművész fogja kísélni.

A Kék postakocsi vasárnap délután. A Kék postakocsi vasárnap, november 4-iki délutáni előadására jegyek egész nap a Legényegylet pénztáránál kaphatók. Az előadás délután fél négykor kezdődik.

A noviszadi Kulturbund Schubert-ünnepélye. Noviszadról jelentik: A noviszadi Kulturbund november 17-én nagyszabású ünnepély keretében üli meg Schubert Ferenc halálának századik évfordulóját. A Kulturbund ez alkalommal a Szlobodában Schubert-ünnepélyt rendez.

A berlini Lessingtheater művészeinek vajdasági vendégszereplése. November tizedikén Feldmar Emil, a berlini Lessingtheater főrendezőjének vezetésével berlini és bécsi művészekből álló együttes érkezik a vajdaságba. A turné Szuboticán kezdik, innen Noviszadra megy a társulat, amely még több vajdasági városba látogat el.

A noviszadi szerb színház vendégszereplése Vrsacon. Vrsacról jelentik: A noviszadi szerb nemzeti színház november elsején kezdte meg vrsaci vendégszereplését. Az első előadás Molnár Ferenc Liliom-á, hetedikén pedig Lengyel Menyhért Antónia-ja kerül színre.

négy óraker kénytelen elutazni s csak éjszaka térhet vissza Szuboticára, harmadosztályon való utazásra kényszeríték. Eltekintve attól, hogy a legtöbb bíró társadalmi helyzeténél fogva sem utazhat harmadosztályon, kétségtelen, hogy akkor, amikor a fáradságos vidéki utazásra vállalkozik, jogot formálhat a legmimálisabb kényelemre. Tudvalevő, hogy vasárnap mindig a legtöbben utaznak és így a bíró csak teljesen összetörve érkezik a mérkőzésre, ha kénytelen volna harmadosztályon utazni. Ettől eltekintve azonban teljesen indokolatlan tartjuk, hogy ugyanakkor, amidőn Zagrebban 120 dinárra felemelik a bírásokodásért járó díjat, Szuboticán azt 40 dinárra szállítják le. Ilyen óriási különbség nincs a zagrebi és szuboticei futballvilág között.

A péntek esti határozat nem akar semmiféle bojkott lenni

és csupán csak azért szánta el magát a bíróttestület erre az erős lépésre, mert nem látja tisztán, hogy melyik határozat van érvényben és ezzel akarja kikényszeríteni, hogy ez a kérdés sürgősen rendezésre kerüljön. A határozat csakis erre a vasárnapra szól. Bojkott tehát nem lesz, de kétséges hogy amennyiben a szuboticei hivatalos lapban közölt díjakat erősítik meg, fog-e akadni bíró a mérkőzések levezetésére.

Horváczi elnök s általában a vezető sportfunkcionáriusok nyilatkozatából megállapítható, hogy a helyzet súlyos ugyan, de nincs kizárva a békés elintézés lehetősége. Nagyon fontos, hogy minden tényező szükségesnek tartotta hangsúlyozni a megegyezés fontosságát és a maga részéről készségeit nyilvánította a megegyezésre. Értesülésünk szerint a szuboticei napon már történtek is komoly lépések arra, hogy a szembenálló feleket össze hozzák egymással. Egyelőre csak magánjellegű megbeszélések folytak ebben az irányban, de kétségtelen, hogy mindkét oldalon hékülékeny a hangulat és remény van arra, hogy hamarosan megtalálják a kivezető utat a válságból.

Rendet teremtenek a noviszadi kerületben

A kerület választmánya megbüntette a botrányba fult mérkőzéseket rendező egyesületeket

Noviszadról jelentik: A noviszadi labdarúgó kerület választmánya pénteken este foglalkozott a legutóbbi botrányos mérkőzések ügyével, amelyekben a vizsgálatot előzőleg már lefolytatták.

Elsőnek az október huszonegyedikén Szremszki-mitrovicán véres botrányba fult Gradjanszki és sabáci Macsva mérkőzés ügye került sorra. Tizenhárom jegyzőkönyvet olvastak fel és a kerület választmánya kétséget kizárólag megállapította, hogy a mitrovicai pályán előfordult botrányokért kizárólag a rendező egyesület, a Gradjanszki a hibás, amely nem állított megfelelő számú rendezőt és a botrány kitörésekor nem igyekezett annak kifejlődését megakadályozni. A kerület választmánya a Gradjanszkit 500 dinár pénzbüntetésre ítélte és elrendelte, hogy a Gradjanszki-pályát be kell keríteni. A kerület ezzel kapcsolatosan Gajics Antalt, a sabáci Macsva játékosát, akit a bíró szándékos faultolás miatt kiállított, az enyhítő körülmények figyelembevételével két hétre eltiltották a játéktól, Kojics és Jovanovics (Macsva) felmentették.

A rumai véres botrány miatt a kerület a rumai Spártát 250 dinár pénzbüntetésre ítélte. Megállapította a kerület, hogy a véres botrány előidézője Leferholz, a Spárta játékos, aki a pályán fejbavágta Táncost, a Nak játékosát. A kerület Leferholzot még nem hallgathatta ki és így nem járhatott el ellene.

A kerület megtiltotta az összes egyesületeknek, hogy a rumai Szremszki, amely nem tagja a szövetségnek, játszanak. Végül szigorú rendeletet adtak ki az összes egyesületeknek, hogy nagyobb gondot fordítsanak a rendezésre és gondoskodjanak a rendezők létszámának felemeléséről és a rendezők kizárólag a közönség felügyeletével foglalkozzanak.

Zsigics József, a kerület rumai választmányi tagja bejelentette ezen tisztségről való lemondását, mert a mitrovicai pályán történt eseményekből kifolyólag, ahol Zsigics, mint a kerület delegátusa vett részt, nem kapott az őt ért inzultusok miatt elégtételt.

Az SzMTC Topolán. Az SzMTC kitűnő együttese vasárnap Topolán a TSC-vel fog mérkőzni. Topolán nagy érdeklődéssel várják a vasascsapat bemutatkozását.

Nagy az érdeklődés a Hakoah birkozóversenye iránt. A Hakoah nagyszabású birkozóversenyét eddig még nem tapasztalt érdeklődés előzi meg Szuboticán. Az ország legjobb birkozóit indulnak a versenyen, amely egészen különleges sportelvezetést ígér és az utóbbi évek egyik legkiemelkedőbb attrakciója lesz. A verseny délelőtt tíz óraker kezdődik a Beograd-szálló hangversenytermében és tekintve, hogy hetven résztvevője van, bizonyára a késő esti órákig el fog tartani. A verseny résztvevői délelőtt féltizenkettőkor kivonulnak a temetőbe és megkoszorúzzák a tragikusan elhunyt Goldstein Pál sírját. A délutáni versenyek félhárom óraker kezdődnek.

SPORT

Vasárnap szükségbírók vezetnek a mérkőzéseket

Közös megegyezéssel akarják megszüntetni a szuboticei bírószerájkat

A szuboticei alszövetség területén páratlanul álló és rendkívül súlyosnak látszó incidens robbant ki pénteken. A szuboticei futballbírók alosztálya elhatározta, hogy

nem küld bírókat a vasárnapi mérkőzésekre.

Ezzel a végsőkig kiéleződött a harc, amely a bíródíjak megállapítása körül az alszövetség és a bírók testülete között már évek óta folyik.

A bírák testületének határozata, amely egyet jelent a futball bírók sztrájkba lépésével nem érte teljesen váratlanul a sportolókat, akik már régóta figyelemmel kísérik a két szuboticei sportforum között dúló harcot. Az utóbbi évben szinte minden napossá vált, hogy az alszövetség és a bírák testülete, gyakran egészen jelentéktelen adminisztrációs kérdésben alkalmat talált a maga presztizsének hangsúlyozására és ilyenkor a presztizs megvédésére tett intézkedések szükségszerűen sértették a szembenálló fél érzékenységét. Az ilyen intézkedések nyomán felgyülemlt sérelmek lassanként teljesen elhídegetették egymástól a szoros együttműködésre utalt testületeket, amelyek most már minden ponton szembe fordultak egymással.

Tény az, hogy a két sportforum a legutóbbi időben egyetlen olyan alkalmat sem mulasztott el, amelyet a maga győzelmének igazolására tüntethetett fel és ez a meddő harc annál könnyebben elfajulhatott, mert az oktanul egymás ellen hadakozók táborában

senki sem akadt, aki mérséklethez és megértésre igyekezett volna bírni az ellenfeleket.

A napirenden szereplő ügy a bírói díjak kérdése, amelynek rendezését már évek óta kívánták a vidéki egyesületek. Sok panasz hangzott el ugyanis amiatt, hogy a vidékre küldött bírók indokolatlanul magas napidíja és a költségszámla erejükön felül terheli a vidéki egyesületeket, amelyek a legtöbb esetben annyit sem vesznek be a mérkőzéseken, mint amennyit a bírónak ki kell fizetni. Hogy a kérdés rendezése milyen nehézség problémá elé állította az illetékeseket, azt bizonyítja az is, hogy

a JNS közgyűlése is már évek óta kísérletezik egy mindenkit kielégítő megoldás létrehozására,

de ezek a kísérletek máig is eredménytelenek maradtak. A legutóbb megtartott közgyűlés is csak olyan megoldást talált, hogy magukra az érdeklőt alszövetségekre és a bíróttestületekre bízta a bíródíjak megállapítását. Kétségtelen, hogy a fent ismertetett ellenségeskedésekre vezethető vissza az, hogy a szuboticei sportforumokat kivonták a megegyezés lehetősége elől és a szuboticei alszövetség delegátusának indítványára ma-

ga a közgyűlés állapította meg a Szuboticán és környékén érvényes bírói díjakat. Az új díjak csaknem ötven százalékos leszállítást jelentenek a régiekkel szemben és ezt a leszállítást, mint előrelátható volt, az érdeklőt bírák nem hajlandók szó nélkül tudomásul venni. Az alszövetség hivatalos lapja hétfőn közölte a most életbe léptetett bírói díjakat, amelyek csak vasárnap léptek volna érvénybe. A keddi rendes ülésen a futballbírák nem tudtak határozni arról, hogy milyen magatartást tanúsítsanak az új helyzettel szemben és ezért péntekre rendkívüli ülést hívtak össze, amelyen a bírák csaknem teljes számban megjelentek. Az ülésen történekről a Bácsmegeyi Napló munkatársa kérdést intézett Horváczi Fábriához, a bíróttestület elnökéhez, aki a következő felvilágosítást adta:

— A pénteki rendkívüli ülést kénytelen voltam összehívni azért, mert tisztázni kellett azt, hogy a szuboticei futballbírák az illetékeik leszállításával milyen helyzetbe kerültek. A JNS közgyűlésének jegyzőkönyvéből ugyan azt látjuk, hogy az egész országban jogot adtak a bíróttestületeknek arra, hogy részt vegyenek a bírói díjak megállapításában, csupán a szuboticei bíróttestület az egyetlen, amelyet kizártak ennek lehetőségéből és kényszerítették, hogy meghallgatásuk nélkül történjék róluk intézkedés.

Erre a lealázó elbánásra a szuboticei bírák testülete semmivel sem szolgáltatót okot és így azt nem is veheti tudomásul.

Elsősorban tehát ez ellen a különleges elbánás ellen tiltakoztunk akkor, amidőn elhatároztuk, hogy vasárnap nem küldünk bírókat a mérkőzésekre. De kénytelenek voltunk az ilyen határozatot hozni azért is, mert a bírói díjak rendezésére nézve két egymással teljesen ellentétes intézkedés áll fenn. A JNS közgyűlésének jegyzőkönyve ugyanis olyan határozatot tartalmaz, amely szerint a szuboticei alszövetség területén azok a bírói díjak lépnek érvénybe, amelyeket a szuboticei alszövetség megállapított. Ezzel szemben az alszövetség hivatalos lapja közli az új bírói díjakat azzal, hogy ezeket a JNS közgyűlése állapította meg. Már most szükség van arra, hogy tisztázzuk a két rendelet közötti ellentmondást. Tudomásom szerint ugyanis a szuboticei alszövetség nem állapította meg azokat a bírói díjakat, amelyeket a hivatalos lap hétfői számában nyilvánosságra hoztak.

A hivatalos lapban közölt bírói díjakat a szuboticei futballbírák nem tartják elfogadhatónak és ezért a díjakért senki sem vállalhatja a bíráskodást.

Teljesen lehetetlen, hogy a bírókat, akik gyakran hajnali

**Betetőzi boldogságát
cipőjének tükörfénye.**

PYRAM

növényi paszta

TÁRCA

Életmentők

Írta: Blazsek Ferenc

Elszánt arccal és feszült izmokkal eveztek a viharban, az éjszakában.

Kettőjük között, a csónak fenekén, félholtra ázvázva feküdt a lány, akit kimentettek. Fiatal volt és szépnek látszott még így is, a hidegtől elkékülve és eltorzult vonásokkal. Finom ruhája pedig arra vallott hogy gazdag lány lehet.

— Kár lett volna érte — szolt maga elé az egyik halász.

— Szerencsése volt, hogy éppen arra jártunk. Mert ott, a tó közepén, hiába kiáltozott volna segítségért.

— Bizony nélkülünk belefutott volna a vízbe... Veszett munka volt ez, ebben a sötétben, míg megtaláltuk. Ez a nehéz; kihuzni már semmi.

— Sose tudtam, hogy ezek a fuldoklók ilyen könnyűek. Beleakasztottam a kisujjamat a szájába és úgy huztam magammal. Mondd, mitől van ez?

— Mit tudom én?! Talán attól, hogy ilyenkor már kiszállt belőlük a lélek, attól könnyebbültek meg.

— Ilyen nehéz volna az a lélek?

— Bizony nehéz az. Mikor úgy ráfekszik az ember mellére... Node, ne fecsegjünk. Iparkodjunk inkább kijutni innen. Messze van még a part.

— Messze ám; nem is látni még. Sose tudtam, hogy ez a Balaton ilyen széles. Az volna a furcsa, ha most pusztulnánk el itt amikor egy életet akarunk megmenteni...

— Bizony furcsa volna. Nem volna jó meghalni éppen most, amikor talán megcsináltuk a szerencsénket.

— Én is erre gondoltam... Nézd, milyen gyűrűje van. Talán nekünk ajándékozta.

— Lesz ott több is. Mit lehet tudni? Talán gróf, vagy bankár az apja, de biztosan nagy ur. Szegény

lánynak nincsenek ilyen hőbortjai; az nem csónakázik éjszaka... Gyerünk előre!...

Egy darabig szótlanul hasították a vizet. Azután megint megtörte a csendet a fiatalabbik:

— Te! Eszembe jutott valami.

— Micsoda?

— Az jutott eszembe, hogy mit csinálunk ezzel a lánnyal az éjszaka.

— Mért, hogy mit csinálunk?

— Azért, mert a városba nem vihetjük. Nem tudjuk, kicsoda és meg is fagyna, mire a városba érnék vele ebben az átkozott időben. Ugy gondoltam, hogy bevisszük hozzád vagy hozzám, meleg ágyba fektetjük és csinálunk neki egy forró teát. Hajnalban azután értesítjük a hozzátartozóit.

— Én is így gondoltam.

— Igen ám, de éppen ez az. Hogy melyikünkhez visszük éjszakára.

— Azt hiszem, az mindegy.

— Nem egészen.

— Mért nem egészen?

— Csak... Már hogy volna mindegy, hogy kinek az ágyában alszik?

— Mire gondolsz? Nem szégyened magad? Te... te dísznöl!

— Dísznöl az öregapád. Tán te nem erre gondoltál?

Körülöttük zugott a vihar és tajtékzottak a hullámok, amelyek minden percben elnyelheték őket. De most nem törődtek ezzel, most nem törődtek semmivel, csak a nővel, aki itt van velük, fiatalon, szépen és védtelenül. Csak azt érezték, hogy éjszaka van s hogy mi, nyomorult emberek, sokkal gyöngébbek vagyunk, semhogy ellenállni tudnánk az éjszakának, a vágnak...

Az álarc lehullott róluk, most már nyílt lett a küzdelem.

— Huzzunk sorsot — indítványozta az egyik.

— Azt nem lehet. Mondok mást. Te átengeded nekem a lányt, én meg átengedem neked az egész jutalmat, amit kapunk az életmentésért.

— Kell a rossebbnek a pénz. Nem is biztos, hogy

kapunk. Ezek a gazdagok mind zsugoriak... Ami biztos, az biztos. Nekem a nő kell.

— Minek? Neked ugyanis van szeretőd. Menj ahhoz a Julcsádhoz. Most úgy sincs otthon a férje.

— Ne bántsd azt az asszonyt. Nekem semmi közöm sincs hozzá.

— De volt.

— Nem volt soha és nem is lesz.

— Akkor pedig számár vagy.

— Mért? Mért volnék én számár? Mi?

— Hát csak... Mert... mert tetszel az asszonynak.

— Te, nem azt akartad mondani. Látom a vigyorgásodról. Mért vagyok én számár? Mondd meg, mert belelöklek a vízbe. Hallod-e?...

— Ha mindenáron tudni akarod: számár vagy mert nem adod vissza a Julcsa férjének a kölcsönt. Mert ő bizony vígan járt a te feleségedhez. Ezt mindenki tudja, csak te nem.

— Hazudsz, gazember!

— Gazember az öregapád.

— Az én feleségemre ilyen ráfogni! Nem sül ki a szemed, egy halottat rágalmazni? Olyan volt, szegény, olyan volt az, mint a fehér hó.

— Igen. Mint a fehér hó, amikor olvad. Olyan volt... Azt beszéltek, hogy még a gyereke is mástól volt, nem tőled. De ez nem bizonyos. Mert a gyereknél nem úgy van, mint például a csikónál, ahol pontosan tudja az ember, hogy melyik mén az apja... Most pedig gyere, próbáljuk egymást belökni a vízbe. Egyikünk ugyanis fölösleges. Ha te maradsz életben, akkor menj el a Julcsához és nézd meg, van-e neki is anyajegye a térde fölött, ahogy a te feleségednek volt.

— Elég, te!... Még egy szót és agyonváglak.

Az evezőlapáttal a kezükben nekikrontottak egymásnak.

Amire azonban nem számítottak: a csónak félrebillent s belezuhantak az örvénybe és meg a nő is, aklért harcoltak.

A csónak pedig kormányos nélkül hanykoldódott a sötét vízen, céltalanul és gyámoltalanul, mint válságok idején az emberi szív...

**Csökkentse
borbélyszámláját!**

Használjon VIKING pengét, mely élesebb és tartósabb bármely másnál — Próbálja ki és győződjék meg róla!

Ezt kérje mindenütt!

Vajdasági képviselő: „UNIVERSAL“ Subotica, postafiók 68

Vezérképviselő: E. E. LUTEROTI Beograd, Dračka 9

Detail-eladás Mayerhof Adolf optikuskánál, Subotica, A'leksandrova ulica

Az ország minden részében képviselőket keresünk

LEA KOZMETIKA
Beograd, Knez Mihajlova 18
III. Telefon 45-46

kikezeli garancia mellett a leghyagytobb szépségápolókat. Biztos, eredményes kurik. Kémi speciális szepit eszerket, a szepit eszere oró prospektust ingyen küld 1122

Rózsá-fehér és Woltmannrózsá-burgonyát
babot, steleralmát, szilvát, dugbogyomát, hagymát, fejeskáposztát

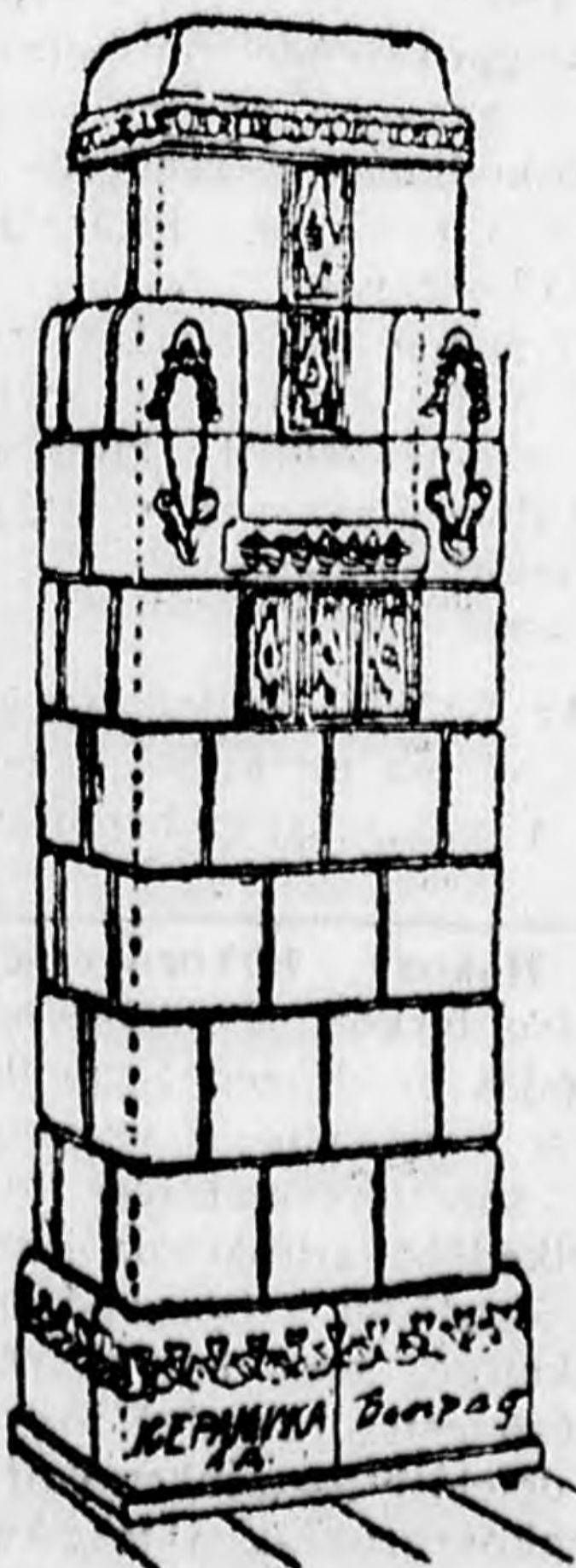
I - a szénát

préselt, ársmentes vagonszárm és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállít bármely állomásra franko

Léderer Jenő
Bank és bizományi üzlete, főlegék és gyümölcsimport-export
NOVISAD, Vilsonov trg 7. — Raktár: Temerinaka 38
Telefonszám: 22-14 Sütörgöncim: Léderer

Burgonyát, préselt szénát,
habot, muhart, korpát
legolcsóbban szállít

ŠIMO S. WEISS, OSIJEK
Telefon 172. — Távirat: Getreideweiss

KERAMIKA R.T.

kerámiat cikkek gyára és kereskedése

Telefon: 24-07 **BEOGRAD** Kosovska ul. 51
A telefonközpont mellett

Állandóan raktáron különböző kerámiat padló- és falilapok, legkitünőbb hazai és cseh

cserépkályhák

Falazott takaréktűzhelyek minden kivitelben, agyagcsövek csatornázáshoz és ezek részai. Samottanyag

Tekintse meg nagy kiállításunkat!
Szakszerű szerelés! Versenymentes árak!

Staribečaji képviselő Hela Branković kályhás, keramikus

PURGATIN

friss növényekből készült tea tisztítja és lefrissíti a vért, szabályozza az emésztést és a szél letet, kiválóan hat a húgyszervi megbetegedéseknél és érelégyelm s esedésnél, epe- és vesebajoknál és vese kövénél, fokozza az étvágyat. Készíti és utinválttel szatküldi Apoteka SV. TRAJKOVIĆ Beograd, a Nemzeti Színházzal szemben. — Egy doboz ára 30 dinar, két doboz 55 dinar.

Köszönőlevél. Ezerszeres kö zönet a küldött Purgatin-teaért, a hatása kiváló, küldd 3 dobozzal ismerőseim részére. Tisztelettel Riszto Gj. Novaković, Bilolj, Drin ka ulica 25 11228

Eladó házhelyek!

A lóvásártéren, a villamos végállomástól néhány lépésnyire, **magaslekvésti parcellák házhelyeknek eladó**

Bővebbé ing. SÓVARI ZOLTÁN mérnök irodájában Subotica, I. Dunav. A'ulca, Fuka ul. 5. (sántha dr. szana'oruma mellet) 11681

NYILT-TÉR

A Szuboticei Szabómesterek Szakcsoportja folyó hó 5-én (hétfőn) este 7 órakor az Ipartestület helyiségében

taggyűlést tart

amelyre a t. tagokat meghívja a

Vezetőség

11619

Alulírott ezennel kijelentem, hogy Anton nevű fiam részére adott hitelekért vagy megrendelésekért ezentul nem vállalok jótállást.

Vel.-Kikinda, 1928 október 25.

Róth Ferenc

11619

köteles

Paraffin-Therapia

Subotica

Alulírott köszönetemet fejezem ki Dr. Vécsei Jenő urnak, a Paraffin-Therapia vezetőjének, aki feleségemet hosszú hónapokon át tartó kínos térdizületi bajából, miután azt semmi más módon meggyógyítani nem sikerült, a Paraffin kezeléssel aránylag rövid idő alatt teljesen kigyógyította.

Subotica, 1928 október 16-án.

Dulics József
városi hivatalnok.

11658

„ANKER”

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ R. T. WIEN

gazgatóság Zagreb—Beograd. Alaptőke 465 millió dinár

Irodahelyiségét áthelyezte az új Labor-palotába (Jelašićeva—Rudics ulica sarok)

A FÉRFI, A NŐ

ÉS A FILM

LÁSZLÓ FERENC REGÉNYE

Néhány nappal azután, hogy Lili megírta, szüleinek, hogy nem mehet haza, meglepő hírt kapott Kővárról. A szülei arról értesítették, hogy meg fogják látogatni Berlinben, mert el akarnak bucsuzni tőle amerikai útja előtt. Apja soraiban enyhe szemrehányás volt, amiért elutasította az otthoni meghívást és Lili tudta, milyen nagy dolog az, hogy szülei, akik csak nehezen és ritkán mozdultak ki Kővárról, vállalkoznak erre az útra. Még sem tudott őszintén örülni szülei látogatásának... Ijedten gondolt arra, hogy mit fog velük kezdeni napokon keresztül... Örült ugyan, hogy édesanyját viszontláthatja, de ezt az örömet is megzavarta az a tudat, hogy nem beszélhet el a szüleinek mindent, ami új életében történt és legalább is ugyanannyit kell elhallgatnia, mint amennyit elmondhat. Irtózott ettől a színeléstől, de tudta, hogy nem beszélhet őszintén a szüleinek soha többé, mert azok ugysem értenek meg, ha akár Dérről, akár Battistiról beszélne nekik.

Ilse állapota már lényegesen javult, amikor Fótiek megérkeztek Berlinbe és így Lilit már nem kötötte a kötelesség barátnője betegágyához. A pályaudvaron várta szüleit és a viszontlátás első percei valósággal zavarba hozták. Édesanyja könnyes szemekkel ölelte magához, apja pedig túlradó örömmel csókolta meg.

— Ejnye, te lány, hiszen te megszépültél! — mondotta kedélyeskedve Fóti ügyvéd és megveregette Lili arcát.

Az autóban, amely a szállodába vitte őket, Lili zavart mosollyal fogadta apja kedveskedéseit... Az otthon töltött hónapok ridegsége, szökése és a hosszú hónapokig tartó harag után furcsa volt most ez a bizalmas családi együttlét.

Nagy József vegyeskereskedő urtól a sztáribecseji lóvásártérrel szemben levő üzletét házzal együtt megvettem. Felkérem nevezett cég hitelezőit, hogy szíveskedjenek követeléseiket 8 napon belül nálam bejelenteni, mert a későbbi bejelentéseket nem vehetem figyelembe.

Vincze Imre

11645

Sztári Becsej, Sas utca 33.

Köszönetnyilvánítás

Igen tisztelt barátainak, ismerőseimnek és veivőimnek, valamint az átutazó közönségnek, akik 20 évi verbázi működésem alatt engem oly szeretetreméltóan támogattak, nyugalomba vonulásom alkalmával ezuton mondok köszönetet és kérem, hogy tartsanak továbbra is jó emlékezetükben.

Becker János

11642

a Bácsmegeyi Napló volt árusítója
Novi Vrbasz.

Értesitem a t. hölgy közönséget, hogy női-divatszalonomat áthelyeztem és **megnagyobbitottam**. Készíték utcai, estélyi ruhákat, kosztümöket és téli kabátokat a legszebb kivitelben. Szolid árak!

Teljes tisztelettel

FLAMANN BÖZSI

Wilsonova (volt Damjanics) ul. 31.
Wiener Dávid ház.

11666

Üzletáthelyezés

Értesitem a n. é. közönséget, hogy elismert **férfi és női angol szabóságomat szövet- és béléssáruval kibővítve** november 1-én a Conen-féle palotába helyezem át, ahol *kiváló anyag, műértő ízlés, munka és ár tekintetében nagyrabecsült rendelémet a legelőnyösebben szolgálhatom ki.*

Ez alkalommal is jelentem, hogy a szezon

téli szövet újdonságai

már megérkeztek.

Futó Tamás

férfi és női angol szabó

10685

VI. Trumbićeva ul. 5. Csirkepiac sarok.

Udrženje Trgovaca i Industrijalaca u Subotici.

Br. 668—1928.

Pályázat

A Szuboticei Kereskedők és Gyárosok Egyesülete (Lloyd) a megüresedett

segédtitkári állásra

pályázatot hirdet.

Az ezen állással kapcsolatos összjavadalmazás havi 2000 dinár.

Pályázhatnak:

- akik az államnnyelven kívül birják a magyar és lehetőleg a német nyelvet;
- kiknek kereskedelmi képzettségük van;
- akik katonai kötelezettségüknek eleget tettek és
- akik kifogástalan erkölcsi magaviseletűek.

A pályázati kérvényben feltüntetendő: a születés helye, éve, hónapja és napja; az állampolgárság; az iskolai képzettség, a nyelvismeret és az eddigi foglalkozás. Ahhoz csatolandók születési anyakönyvi kivonat, iskolai bizonyítvány, az állampolgárságra, az eddigi foglalkozásra, az erkölcsi magaviseletre vonatkozó bizonylatok; végül bizonyítvány a katonai kötelezettség teljesítéséről: mindezek eredetben vagy egyszerű másolatban.

Az eként felszerelt pályázati kérvények **1. é. november hó 15-ig** a »Lloyd« elnökségéhez nyújtandók be, az állás pedig lehetőleg **1. é. december hó 1-ével** foglalandó el.

Subotica, 1928 október 31-én.

11656

A Szuboticei Kereskedők és Gyárosok
Egyesülete.

Uj kárpitos-műhely!

Van szerencsénk értesíteni a n. é. közönséget, hogy *Knez Mihajlova ulica 3. sz. alatt*, (a szerb templomhoz vezető ut), ahol elsőrendű bőrbutorokat, gobelin-garnitúrákat, ugyszintén szelönokat, matracokat és az összes szakmába vágó munkákat készítünk a legrövidebb idő alatt. Minden munkáért jótállást vállalunk.

Kárpitos-tanonc fizetéssel felvétetik.

Kiváló tisztelettel

Csákány és Kovács

kárpitos és díszitők

10626

és ez a kedélyeskedő hang, amelyet apja használt. Mintha csak nemrég váltak volna el szeretettel, mintha nem trötént volna semmi rendkívüli.. Lili nem tudta ezt a könnyed, természetes hangot átvenni, őt most különös ellentétben apjával, feszélyezte a mult... Keveset beszélt és néha látszólag egész indokolatlanul elhallgatott, amikor érezte, hogy olyasmit találna elmondani, ami bánthatná szüleit.

Fótiék tapintatosak voltak és nem kérdezősködtek semmi olyasmiról, amire kényelmetlen lett volna válaszolni. Valami furcsa és természetellenes respektussal bántak Lilivel, aki kifogyhatatlan kérdéseikre elmondta eddigi sikereinek történetét és hollywoodi szerződésének előnyös feltételeit. Fótiék beszámoltak arról, hogy otthon milyen büszkén emlegetik ismerősei Lilit, milyen nagy esemény volt, a mikor első filmjét a kövári mozi bemutatta és hogy ők bizony csak második nap mertek elmenni az előadásra, amikor már ismerőseiktől hallották, hogy Lili a filmen meghódította Berlin után Kővár közönségét is, de akkor is szivdobogva ültek a sötét nézőtérén szinte elrejtözve. A régi kisvárosi levegő, amelyet szülei magukkal hoztak, egészen idegen volt már Lilinek, de mégis örült, amikor hallotta, hogy Kővár büszke rá és hogy nagy ünneplésben akarták részesíteni, ha hazament volna.

Lili igyekezett minden idejét szüleinek szentelni. Elvitte őket mindenüvé, ahová csak idegeneket el szoktak vezetni Berlinben. A beszélgetés fonala azonban mind gyakrabban és mindig hosszabb időre megszakadt és Lili már nem tudta, hogy mit mondjon szüleinek... Fótiék ellátogattak Lili lakására is és bármilyen kedvesek is akartak lenni, mégis kissé hidegen beszélgettek a már lábadozó Ilse Kurttal, akiről Lili anynyi szépet és jót mondott el nekik és akit kissé irigyeltek azért, hogy Lilit el fogja kísélni Amerikába.

Egyik nap Lili felment a szállodába szüleiért. Anyja még nem készült el az öltözködéssel és Fóti elment a hallba. Lili most először maradt egyedül az anyjával. Mintha Fótiné csak erre várt volna, váratlanul megkérdezte lányától:

— Dérről hogyan vagy Lili?

A lány hosszú idő után most megint érezte, hogy elpirul, mint valamikor otthon kislány korában. Fölényes nyugalmat erőszakolt magára, amikor válaszolt:

— Rég megszűnt Dérről minden...

Fótinének is kényelmetlen volt ez a beszélgetés... Látszott rajta, hogy kérdezni szeretne erről sokat, hogy tudni szeretne mindent, de csak ezt a kérdést tudta kinyögni:

— De... hiszen... szerettedek egymást?...

Lili rég elhatározta már, hogy ezekről a dolgokról nem fog beszélni a szüleiével és most érezte, hogy nem is tudna... Valamit azonban most mégis kellett felelni és ezért Lili csendesen csak ennyit mondott:

— Most is jóbarátok vagyunk... de a pályám érdekében... nem maradhattam mellette...

Fótinét látszólag megnyugtatta ez a felelet, amelyből megtudta, hogy nem a férfi hagyta el a lányát, amit bizonyára megbocsáthatatlannak tartott volna. Félve, bizonytalanul hangzott az újabb kérdés:

— És most?...

Lili nem tudott most hazudni és érezte, hogy ennek nincs is értelme. Kedvetlenül válaszolta:

— Volt egy barátom: a rendezőm, de azzal összeveszttem... Nem tudja megbocsátani, hogy itt hagyom és Hollywoodba megyek... Most árván élek... Ha ez megnyugtató anyám, most már tudsz mindent.

Fótinének kissé remegett a hangja, amikor még megkérdezte:

— És boldog vagy így Lili?

A lány a szőnyeg tarka mintáit nézte, mint ha csak ez érdekelt volna ebben a percben.

— Elértem mindazt, amit akartam — felelte vontatottan — hamarabb, mint magam is hittem volna és ez megelégedetté tesz... Megvan mindenem, ami kell, szeretnek és ünnepelnek és nekem ez elég. Ez talán felér a boldogsággal...

Közben Fótiné elkészült az öltözködéssel. Lili, aki csak erre várt, idegesen sürgette:

— Siessünk anyám, apa már bizonyára türelmetlen lesz!

(Folyt. köv.)

A szubotical Szent Antal temetkezési egyesület elnökségétől.

A Szent Antal temetkezési egyesület tagjaihoz

Köztudomású dolog, hogy a gombamódra felszaporodott temetkezési egyesületek a régi és tisztességesen működő temetkezési egyesületeknek ártottak a legtöbbet, mivel egyesek a temetkezési egyesület leple alatt üzleteket csináltak öreg emberek beiratásával és ezen az alapon pénzt igyekeztek az egyesülettől kiforszírozni. Az ilyen eljárás sok tagot kiábrándított és ma már gyanakvással és érthető tartózkodással tekintenek minden temetkezési egyesületre.

A szubotical Szent Antal temetkezési egyesület jelenlegi elnöke, alelnöke és igazgatósági tagjai átlátva azt a sok igazságtalanságot, amely majdnem minden temetkezési egyesületi tagot ért és attól a céltől vezéreltetve, hogy ezek a tagok keservesen szerzett és befizetett pénzüket teljesen el ne veszítsék, a minisztérium rendelete értelmében új alapszabályokat dolgoztak ki. Ezeket az alapszabályokat a minisztérium is jóváhagyta és az egyesület 1928 május elsején megkezdte működését.

A minisztérium által jóváhagyott alapszabályok értelmében az egyesület tagjai két osztályra oszlanak: 1. 100 dinár havi tagdíj befizetés 5 éven át, 2. 60 dinár havi tagdíj befizetés 10 éven át. A temetkezési segély 10.000 dinár.

Ha a tag már a megállapított befizetéseket teljesítette és további befizetést nem köteles teljesíteni, jogában áll még életében 5000 dinár kiutalását kérni az igazgatóságtól.

Az egyesület vezetősége tudatában van annak, hogy a mai nehéz gazdasági és kereseti viszonyok között igen sok egyesületi tag nem képes a havi 100, illetőleg 60 dinárt sem befizetni és így kénytelen a tagságáról lemondani, a szegényebb néposztály helyzetén segített és az általuk befizetett tagdíjak megmentésére a kereskedelemügyi minisztérium illetékes osztályán még nagyobb könnyítés érdekében lépéseket tett. Ennek a nehéz és fáradságos munkának meg is lett az eredménye, amennyiben a kereskedelemügyi minisztérium 1928 október tizenötödikén kelt 4378/VI-1928. számú rendeletével megengedte a szegényebb tagok részére újabb osztályok megnyitását és fentemlített határozatával kimondotta, hogy felszámolás esetén a befizetett összegek csak azon tagok között oszthatók szét, akik a járulékaikat tényleg be is fizették.

A Szent Antal temetkezési egyesület ennek alapján megnyitja a harmadik osztályát is, amelyben a havi tagdíj befizetés 30 dinár és a temetkezési segély 5000 dinár. Ez az osztály különösen a szegényebb néposztály érdekében nagyon üdvös, mert a csekély 30 dináros havi tagdíj befizetéssel a tag megmenetheti a már befizetett és elvesztett hirt pénzét. A tagok által már befizetett összeg a jelentkezés alkalmából az új könyvecskébe teljes egészében át lesz vezetve és mint befizetés be is számítva.

Felkérjük tehát tagtársainkat, hogy ha már ezeket a jelentős kedvezményeket sikerült kieszközölnünk, igyekezzenek az új osztályba való beiratkozással elvesztett hirt pénzüket megmenteni, mert azok, akik a belépést 1928 november tizenötödikéig elmulasztják, hivatalos felszólítás után töröltetnek a tagok sorából.

A Szent Antal egyesület 25 éve áll fenn, ellene sem panasz, sem peres eljárás folyamatban nem volt, adóssága nincs és minden haláleset után a teljes segélyt kifizette.

Egyben felkérjük tagtársainkat, hogy ne üljenek fel kőszá hűreknél, sőt kötelessége minden tagnak az ilyen hírek terjesztőit megnevezni, hogy ellenük hitelrontás miatt a bünyenítő feljelentést megtehessek.

Subotica, 1928 október 30.

A Szent Antal Temetkezési egyesület elnöksége

Bobrik György s. k.
nyug. pénzügyi tanácsnok, együleti elnök.

11494

Molska Ort. Jevrejska Verospovedna Opština.

Broj: 219/1928.

Pályázat

A moli izr. orth. hitközség egy előimádkozó-metszői állásra pályázatot hirdet. Pályázótól megkivántatik, hogy 3 orth. rabbtól kabolozsai legyenek, a Talmudtórában, az elemistákat 3 órát hetenkint tanítsa, a hitközség inkasszóját végezze, a Mikvát kezelje és végre a sameszteendőket ellássa.

Javadalmazása: havi 1.500 din. készpénzfizetés, kerthasználat, természetbeni lakás, évi 1 öl fa, a szokásos mellékjövödelem és az egész Sechitailtmény.

Pályázó SHS állampolgár, 40 éven aluli, kis családdal bíró legyen.

Utiköltség csak a meghívottnak térítették meg. Kérvények bizonyítványmásolatokkal folyó évi november 20-ig alulírt elnökhöz küldendők be.

Molon, 1928 október 29-én.

Schwartz Ignác
hitk. elnök.

11465

Poglavarstvo Opštine Bezdán.

Stečaj

Potpisano opštinsko poglavarstvo ovim, a na osnovu rešenja opšt. predstavništva br. 209. zap. 1928. raspisuje stečaj na upražnjeno mesto (administrativnog) I. podbeležnika. Plata je 15.000 dinara godišnje, 3000 dinara stanarina i dobní doplatak prema godinama službe posle svakih pet godina po 1000 dinara.

Propisno taksiranoj molbi treba priložiti svedočanstvo o osposobljenju prema XXII. čl. zakona od 1886. god., odnosno XX. čl. zakona od 1900. Opštinsko uverenje overenje od strane prvostepene nadzorne vlasti o zavičajnosti, o moralnom vladanju i političkoj poverljivosti. Lekarsko uverenje i uverenje o regulisanoj vojnoj obavezi.

Kompetenti moraju bezuslovno potpuno vladati u reči i pismu državnim jezikom, a oni, koji govore još madjarski i nemački, imaju prednost.

Molbe se imaju podneti ovom poglavarstvu najdalje do 20. novembra 1928. god. zaključno, jer kasnije prispele neće se uzeti u obzir.

U Bezdanu, 6. oktobra 1928. god.

Sima B. Branovački s. r. 11584 Stevan Pazmanj s. r. beležnik. (M. P.) knez.

Csődelhárítás

A hatóságilag engedélyezett kereskedelmi társaság „Jugokompas“

Novisad, Laze Telečkog ulica 14. telefon 26-11.

Raskó Lajos a noviszadi Hitelezővédegyelet volt igazgatójának vezetése alatt, átveszi bíróságon kívüli egyezségeknél teljes kereszttulvitelt fizetésektelen kereskedők részéről.

Ajndlatok idejekorán kéretnek, mert csak az esetben lehet szakszerű és egyéni kezelés mellett sikeres eredményeket elérni.

Olcso árak

Olcso árak

Divatos

Izléses

Tartós

Elegáns

2655

Pressburger
DIVATCIPO KÜLÖNLEGESSEGEK

Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből

Külön mértékosztály

Subotica,

Aleksandrova ulica 5. — Bárány-szálló mellett

Értesítjük igen tisztelt üzletfeleinket, hogy Irodánkat

Pašićeva ulica 7. sz. alá

(Gözfürdő ucca) helyeztük át

Rádió-Reklám Jugoszlávia

hiteltudositó és hirdető iroda. Tel. 820

Grosse englische Maschinenfabrik die, auch

LANDWIRTSCHAFTLICHE MASCHINEN UND DIESELMOTOREN

erzeugt, sucht für Kroatien und die benachbarten Provinzen tüchtigen Vertreter. Seriöse, gut eingeführte Reflektanten wollen Ihre Offerte sub „Nr. 314“ an

Jugoslavensko Rudolf Mosse A. D. Beograd, richten

11025

Rádió

Ha pénzéért élvezni akarja

RÁDIÓJÁT

akkor csakis jólismert márkát vegyen

Tekintse meg raktáramat, ahol a legjobb készülékeket is szolid áron kapja

Rádió átalakítását és javítását, akkumulátor töltését szak-

szerűen végzem

11671

S. AD. ENGL

Pukovnik Krupčevićeva (Rudić) ul. 3 - Telefon 815

Kérje kibontását a fenti feliratos csomagolásban

L'ORÉAL-hajfesték készítményeket

Több évtizedes tapasztalat

St. Raphaél de L'Oréal, Paris, 57, Rue L. L. Cassagne

Képviselet: S. H. B.

„COSMOCREMIA“ K. D., Zagreb, Račkoga ul. 7a

És tétejjához használjon kizárólag

ORIENT - kekszet

Naponta friss sütés

Mayer Alfréd, sütőde

Subotica, Kakas iskolával szemben

2530

Ha KÖNYVSZAKÉRTŐRE lesz szüksége írjon Borbély L. Novisad, postafiók 75 címre

JUTAVATTA

cseh áru, 50 kg-os bálákban

kg-ja 10.— dinár

bruttó nettóért. — Szétküldés utánvétellel

A. ROMANO, ZAGREB

Boškovičeva ulica 15.

Fonalak minden számban raktáron!

11513

Elsőrendű válogatott étkezési

BURGONYA

jutányosan kapható

LEDERER EMIL

gabonakereskedőnél SUBOTICA. — Telefon 40.

Fra Ješe trg 12. Barátok temploma mellett.

Me őtt

szőlőoltványt

vásárol, tek ntse meg szem lyesen

szőlőoltványtelepemet, hol a leg-

primább elsőosztályú oltványokat,

amerikai vadalanysra oltva,

jutányos árban szerezheti be

S é v á r L á s z l ó

mintaszőlő- és szőlőoltványtelepe

Petrovaradin, Bakačeva ulica 523.

Ugy az alany, mint a faj tisztaságért teljes garanciát vállalok. —

Szeptemberi összevont

magánvizsgákra és érettségire

teljes garanciával előkészít

GALGÓCZY magániskola Budapest,

VIII., Mária Terézia tér 3. szám

11319

APRO HIRDETÉSEK

LEVELEZÉS

Kedves Apám! Te jelöltél ki nekem férjet, de a butort én választom ki Brauchlernál, Szubotica, Halpiac. 7211

Nagyságos Asszonyom! Mindig elegáns lesz, ha özvegy Wisztné Cérnai Amál női és gyermek szalonjában dolgoztat. Szubotica, IV. Zlataričeva (Mátyás) 10. 11495

Negyvenéves asszony vagyok, olyan idősebb, magáns, vagyonos férfi ismeretséget keresem, aki anyagilag támogatna. Cim: Molnár könyvkereskedésében, Sentán. 11503

Őszi rózsák. Levele elkallódott, kérek másikat. Kérem jelezni. 11647

A Bácsmegeyi Napló október 28-iki vasárnapi számában 11303. szám alatt egy apróhirdetés jelent meg, amelyben egy magános nő 40 éven felüli ur szórakoztató ismeretséget keresi és a megkereséseket Bauer fűszeres, Subotica, VIII. kör címre kér K. M. részére. — Kijelentem, hogy az illető K. M.-et nem ismerem, részére semmiféle levelet nem veszek át és nem közvetítek. Bauer fűszeres. 11573

Rich. Az élet viharzó elfajulásában vannak gyenge bogárkák, akiknek szentivány-éji álmait a köznapi élet golfáramlatai hebegetik félre. 11591

Nemeslelkű Sombor. Több levelet küldtem, egyetlen küldeményét sem kaptam meg. Pontos cím az Önönél levő levélen. Feltétlenül írjon. Sztaribecseji. 11601

HÁZASSÁG

Házasságot urikörökben úgy bel-, mint külállamokból is, létrehozok a legnagyobb diszkreációval. Marie Fejes, Vel. Kikinda, Nikole Pašića ul. 1591. 11092

Fiatalkeresztény ügyvéd házasságkötés céljából művelt urileány ismeretséget keresi. Leveleket Ügyvédjelégére a kiadóba kér. 11562

Harminczéves önálló iparos, saját műhellyel, 120.000 dinár: vagyonnal nősnélni óhajt és keresi hozzáillő nő ismeretséget. Lehetőleg teljes címmel ellátott leveleket »Advent előtt« jelégére a kiadóba kérek. 11630

Ötven éves, vagyonos katolikus iparos, özvegyember, házasság céljából keresi oly egyedülálló nő ismeretséget, kinek némi vagyona van. Közvetítők kizárva. Teljes című leveleket »Őszinte« jelégére kér. 11632

FOGLALKOZÁS

Közvetítjük a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés, lično i mesno pravo stb.) Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ulica 9. 11159

Fiatalkeresztény munkára párhajtogatási munkára azonnalra felvétetnek. — Szántó, Subotica, Milos Obilića ulica 19. 11611

Keresek ártézi kutfurót és bolgár kertészt 7 holdra ártézi öntözéssel. Apró János, Stara Kanjiža. 11568

Rónai Margit, budapesti konzervatóriumot végzett hat évig nyilvános zeneiskolában működött zongoratanárnő, elfogad privát órákra növendékeket. Haladóknak husz, kezdőknek huszonöt dinárért. Cim: Rudičeva ulica 2. I. em. balra. 11614

Nagyon jólmenő, rentabilis vállalkozáshoz pénzember, esetleg társ keresetetik 2—300.000 dinár tőkével. Szíves ajánlatok 11590 számra a kiadóba kéretnek. 11590

Fazekassegédet keresek állandó munkára. Csáki Imre, Bačko Gradište. 11514

Főmolnárt keresek négyhengeres, 2 pár kövel ellátott malomba paraszt- és kereskedelmi őrléshez, aki a fehérőrlésben és a kövek kezelésében is jártas. Fizetés a tiszta kereset egyharmada a többi személyzettel együtt. Érdeklődők jelentkezzenek Toša Jovanović hengermalmanál, Kumane (Banat). 11622

Kiszolgáló kisasszony, csinos megjelenésű, Velika Kikindán a Sztyakov-féle cukrászdában felvétetik. 11661

Fűszerkereskedőség, fiatal, állást keres. Cim: Dudaš István, Srbobran. 11664

Kórházba vagy szanatóriumba takarítónőnek elmenne szolid árvalány. Cim a kiadóban. 11685

Tüchtiges Fräulein erfahren und solid zu 9 jährigen Mädeln und vierjährigem Knaben sucht Ingenieur Leo Strass, Subotica, Pašićeva ulica 2. 11679

Könyvelésben jártas, szerbül, németül és magyarul levelezni tudó kisasszonyt keresek. — Ajánlatok dr. Szántó Miklós, Szombor, Apatinska ulica 46 címre küldendők. 11571

Bejárónőnek ajánlok november 15-re, esetleg egész napra is. Cim a kiadóban. 11565

Házmaster kerestetik, palicsi villába. Jelentkezni lehet Mamuzsich Antalnál Közgazdasági bankban. 11529

Molnársegédet, szorgalmas, fiatal, törekvő erőt felvesz Hubert Dávid malomtulajdonos, Ada. 11529

Cipész-szabász, aki a minta és felsőrész vágásában perfekt, azonnal felvétetik. Csonka cipésznél, Senta. 11504

Bognársegéd, kaszni munkára és kovács tüziember féderes, állandó munkára azonnal felvétetik. Erdei Bálint, Szubotica. 11484

5000—6000 dinárt kereshetnek havonként megbízható szorgalmas képviselők (nők) könnyen elhelyezhető cikk eladásával. Tőke, szakértelem szükséges. Bővebbet vezérképviselőnél délután 1—3, 5—7-ig. Dj. Birdić, Novisad, Nikolajevka ul. 6. 11143

Francia, latin, olasz, szerb nyelvoktatást vállalkozok, az összes középiskolai tárgyakból előkészítők és tanítók. Cim a kiadóhivatalban. 11406

Fiatalkeresztény, jómegjelenésű, képzett tisztviselőt vagy tisztviselőt keres nagy biztosító társaság novisadi fiókja. Szerb tudás megkívántatik, németül tudók előnyben. Ajánlatok Kardos hirdetőbe »Biztosító« jelégére. 11644

Keresek jó munkás gölön-csér-tálas segédet. Cim: Bokor István, Stara Kanjiža, Banački ulica 2. 11315

Ügyes fiut tanoncnak fizetéssel felveszek. Bózsó szabó, zenede épület. 11626

Utazót, ki fűszer- és csemegeüzleteket látogat, bonbon- és csemegéru képviselőre keres Kovács József cukrász, Stari Bečej. 11600

Házmasternek kerestetik gyermektelen házaspár. — Cim: Fürst Ede, Petrogradska ul. 2. 11670

Suche Erzieherin mit deutsch und französischen Sprachkenntnissen und Klavierspiel zu 9 jährigem Mädchen aufs Land. Offerter an Frau Ella Somogyi, Coka. 11675

Kéményprősegéd kerestetik. Szabó Ferenc, Bačka Topola. 11678

Olcsón készit ruhákat és kabátokat Vera női divatterem, Sokolska 7. — Tanulmányokat felvesz. 11640

VÉTEL-ELADÁS

Citroen Limousin B. 14., jó állapotban, eladó. Cim a novisadi kiadóban. 11654
Egy szoba-konyhás lakás novemb. 15-re kiadó. — VIII., Jagodinska ul. 6. 11652

30 házhely

A Váci-telepen, a huszárlaktanya mögött, a Hartmann-telepi villamos megállótól 250 méterre egészséges helyen, prima komlóval, gyümölcsösökkel, herével beültetve, részletfizetésre is kapható eladó. Bővebbet Senoe (Bem) ulica 17. délelőtt 11—12 órákor, vagy a helyszínen Hartmann-gyár kapusánál és 756 telefon alatt. Közvetítők kerestetnek. 10702

Kövidinka, rizling, slankamenka, veltelini gyökerez szőlővesszők szedése megkezdődött és még kaphatók Mikuska szőlőtelepén, Ludaspuszta, állomás Supljak. 11621

Nyolc hold szőlő, Kraljevbregeen száz hl. idei borral, teljes gazdasági felszereléssel eladó. Mátéfi Kálmán, Kraljevbrege. 11629

Szalagfűrészgép, Kirchner-féle 600 mm. kerékátmérettel olcsón eladó. Bori lakatos, Štosova (Árpád) ulica. 11630

3500 dinárért sürgősen eladó keményfa komplett ebédő. Badaličeva (Asztalos) ul. 5/b. 11681

Friss libamáját a legmagasabb napi áron veszi Pfeifer mészáros Subotica, Labor-palota. 11637

Két szobás lakás, mellék-helyiségekkel azonnal kiadó. Jugovičeva ulica 7. a Kakas-iskolánál. Ugyanott két darab Meidinger-kályha eladó. 11680

Eladó Subotica központján, főtéren nagy sarokház, üzletek, lakások rögtön elfoglalhatók. Ugyanott több rendbeli butor és Meidinger-kályha eladók. Helyiségek kiadók. Bővebbet: Dr. Blum fogorvos, Subotica. 11668

Építőt, léceket, asztalos-árut megrendelés szerint legolcsóbban szállít Danilo Ivkov, Sztapár. 11583

Szivógázmotor huzatos 2 pár kövel, eladó. Kiss István, Stara Moravica. 11648

Vásárló közönség figyelmébe! Mindenféle árú, nyomtatott ruházóanyagot, kész ruhákat, kőművészt, női konfekciót, szőrmét, kalapokat, autót, autóbuzsát, irógépeket, rádió kellekeket, porcollán- és üvegárukat, butort, zongorát, hangszereket adunk 10 havi hitellel teljesen kamatmentesen és adunk 22 havi hitellel 6% kamattal eredeti kereskedői áron (nem pedig féláron). Feič, Gara Dušana 5, Subotica. 11638

Gondtalan megjelölést nyújtó jól bevezetett kereskedelmi vállalat bejegyzés miatt eladó. Bővebbet »Eros« ügynökségnél. 11676

38 HP Puch cséplőtraktor, üzemképes állapotban, olcsón eladó. Bleier, Bajmok. 9746

Két Singer szíjgyártógép és egy nagy Meteor-kályha olcsón eladó. Megtekinthető Zmaj Jovina 1.

Írógép vétel, eladás, javítás és karbantartás szakemberként Gémesi egyedüli írógép-specialistánál, Subotica, Paje Dobanovačkog ulica 8. 10351

Eladó két szivógázmotoros cséplőgarnitúra teljes felszereléssel. Kirchenmajer Antal, Bajmok. 11651

Óbor, saját termésű, 10 hl. rizling és kövidinka, továbbá ugyanannyi új bor, hasonló minőségben eladó. Herédi József bognármester, Horgos. 11641

Folyósablakok eladók. I., Plebanijska ul. 3. 11618

Eladó vagy bérbe a nő egy jókarban levő 70-ra mérsékelt áron. 7 lakozódni lehet Bačić József főgimnáziumi iskolaszóknál. 116

Cséplőgarnitúra, 8 HP, Első Magyar gyártmány, jó állapotban, azonnal eladó. Stojšić Mileva, Stapar — Bačka. 11617

Hupfeld-villanyzongora eladó. Megtekinthető a Tábori-vendéglőben, Novi Vrbas. 11581

Alig használt tízedes mérleg és egy írógép eladó. — Cim: Radio Reklam, Subotica. 11672

8 HP fogaskerekes magánjáró és 54 collos cséplőszekrény Clayton-Shuttleworth gyártmány, 23 éves kitűnő üzemképes állapotban, más vállalkozás miatt eladó. Felvilágosítás: Agrikultura, Sombor. 10281

Hofherr-Schranz gyártmányu 25 éves, huzatos gőzlokomobil, Hofherr-Schranz gyártmányu 25 éves cséplőgép, 12 lóerős használt szivógázmotor, generátorteleppel, komplett, 3 lóerős petróleummotor, kukoricaszár-tépgép eladók Megtekinthetőek és megtekinthetők Agrikulturánál, Sombor. 10282

Rózsaburgonyát, legolcsóbban szállít Danilo Ivkov, Stapar. 9657

Patkanin egeret, patkányt véglegesen irt. Kapható minden gyógyszerárban. 9746

Megvételre keresek eredeti vagy átalakított 6 HP MAV magánjárót, hozzá 48 collos gölyös csapágys cséplőt, a kazán lehet esetleg Hofherr-Schranz-gyártmány is. Ajánlatokat kér és ár megjelöléssel a következő címre kérem: Vince Pintarič, Nemčavci posta Murska Sobota, Prekmurje.

Bankzálogcédulákat veszek legmagasabb áron. Nemzetközi Iroda, Aleksandrova 9. 11602

Fűzők, orvosi rendelésre haskötők, a legmodernebb kivitelben Gutainé VIII., Ostojičeva ulica 32.

Fényképészeti műterem 15.000 dinárért azonnal átvethető. Farkas fényképész, Tittel. 11276

Nagy, modern négyszobás, előszoba és minden mellékkel felszerelt eladott első emeleti lakás, a huspicacon azonnalra kiadó. Kiválóan alkalmas orvosnak, ügyvédnek, elsőrangú hely. Ugyanott eladó egy szmoking, egy zsakett, egy ebédlőszőnyeg, két ebédlőszőnyeg pluszfűzőnyelkekkel, egy gramofon, ötven lemezzel. Felvilágosítással szolgál dent. Reményi Frigyes, Strossmajerova ulica.

Eladó 20 év óta fennálló vendéglő elköltözés miatt. V., Gajeva (Bethlen) ulica 82. 11553

Eladó egy szeleszkin bunda nagyon olcsó árban. — Carinarska ul. 11. 11554

Eladó, a várostól 5 km.-nyire 12 lánca prima föld, tanyával. Cim a kiadóban.

A leghiresobb és legjobb olasz ételaj borsó-, bab-, paradicsomkonzerv kapható a vezérképviselőnél. Velimir Lederer, Subotica, Manojlovičeva ulica 7.

Eladó, igen jó karban levő cséplőgarnitúra, Első Magyar Gazdasági gyártmányu, 1901-beli cséplő és hét éves, 8 lóerős Ruszton kazánal. Deutsch Samu, Senta. 11523

Műlabak

gyökerek, gyógyfűzők, támogató betegelő-kocsik, Schönbrunnal, Szubotica, Paje Kujundzičeva 20. 3756

ven év óta fennálló korcsma, házzal együtt eladó. Cim: Poštanska ulica 7. 11540

Zentai-ut 40. számú ház 3 uccai szobával, mellékkel felszerelt eladó és azonnal beköltözhető. Bővebbet dr. Horvát Móríc ügyvédi irodájában.

Patkány, egeret véglegesen kiirt egy éjjelen át hires »Express« irtószerünk. 40 és 60 dináros dobozok. Ki nem bízik állításunkban, kérje utólagos fizetés ellenében. »Wertheim« irtószer-vállalat Zagreb, Marovska 16. 11430

Bélyeggyűjtőknek ajánlom, hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeg tartalmazó bélyeggyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegét tartalmazó 1000 darabos gyűjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyűjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőknek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjegyzékét tartalmazza. Az SHS legrégibb bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 719

Ház több lakással eladó. Skotus Viator ul. 70/b. 11407

2 dinár

a cukrászsütemény, 60 dinár a teasütemény kilója. Institoris cukrászda, Vilsonova ulica 44. 10510

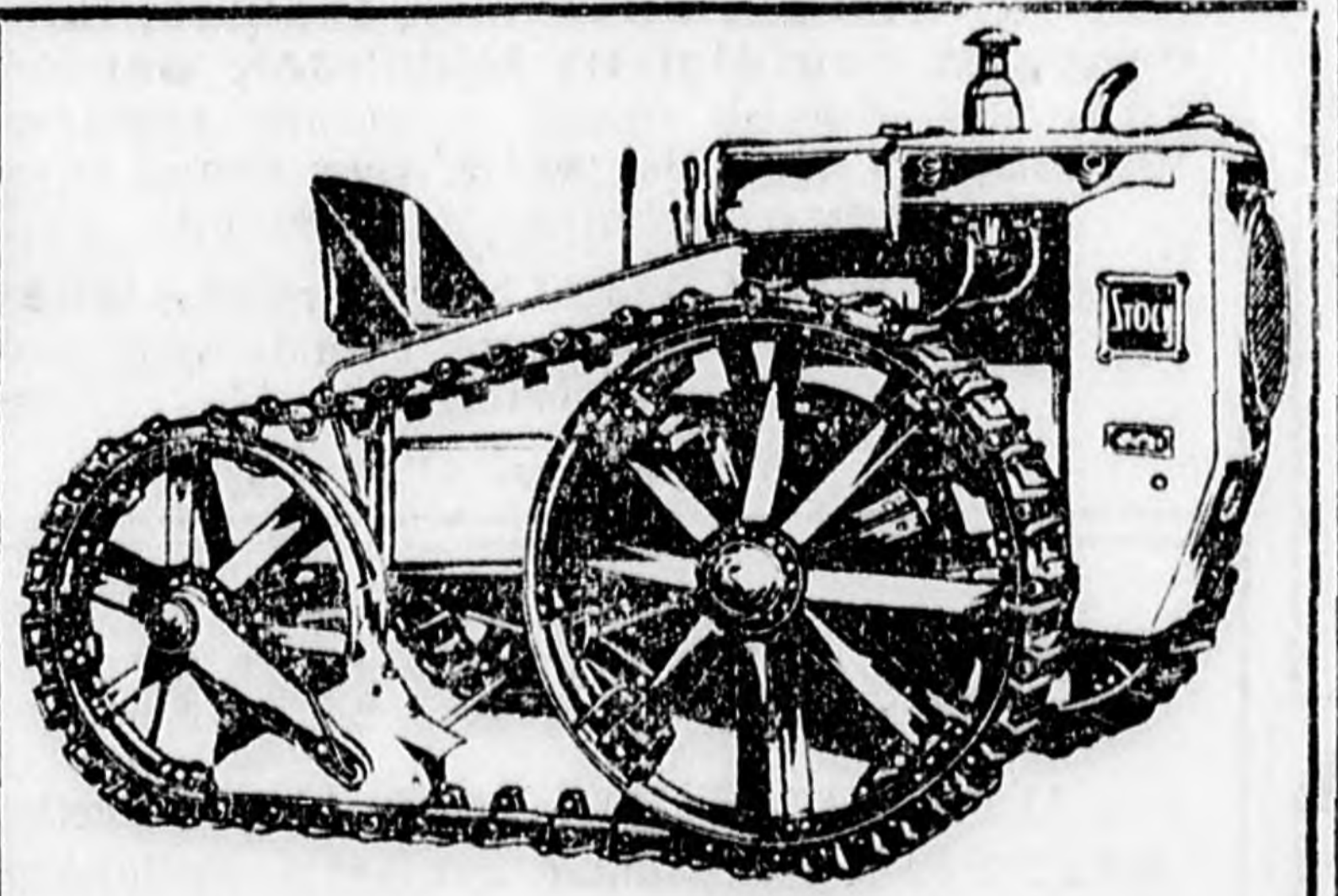
Gyümölcsfákat a legnemesebb és legfinomabb fajokban ajánl Bernard Ferenc tanító, Bačkon Gradište 11559

23 lánca prima tanyás birtok vasuti megállónál, a várostól 7 km-re, gazdag állatállománnyal és felszereléssel együtt szabadkézből eladó. Érdeklődőknek felvilágosítást ad Pataji Kálmán, Bajai ut 5. 11555

Eladó, finom női ruhanevelő, fehérnemű, kabátok, kisebb butordarabok jókarban. Vukovičeva ulica 22. Megtekinthető 10—1 és 4—7 óráig. 11533

Ház eladó. Három éve épült, egészséges lakásokkal, szépen rendbehozva. A SZAND-pálya mögött. Tomičeva ul. 56. 11319

Házam Szentán, jóforgalmú fűszerüzlettel, eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3866

Leg jobban
szánt arat csépel vontat
A Stock lánctalpas Tank rendszerű traktor
Raktárról szállítható és munkában megtekinthető
Barzel d. d. géposztálya
Szubotica
11347

LIFKA-MOZI

Csütörtöktől—vasárnapig
2 ujdonság! 2 attrakció!

PALACE

Hugette Duflos, Jean Bary

Passar látványossága luxus film, szerelem, féltékenység és csókról. — A Riviera ragyogó ege, a tenger végtelen aszúrja, a napfény mosolya árad a filmről

ZORO-HURU SZERENCSEKERÉK

Eladó ház Stara Kanjizán, melyben 40 évig korcsma volt, ujonnan renoválva, 2 szoba, konyha, külön nagy műhelyhelyiséggel, utcai üzlethelyiséggel, nagy kerttel. Berec Antal asztalosmester, Stara Kanjiza. 11569

Kiseb ház eladó Szegedi szőlőkben 273 □-ól telekkel. Érdeklődni Munkásbiztosító szolgálatánál. 11615

Gimbalom, Schunda szalón, Liszt Ferenc reliefjével, duplatetős, jó állapotban eladó. Macák János, Kisač. 11665

Orvosi rendelőszoba berendezése komplett műszerekkel eladó. Özv. dr. Simić Pálné, Velika Kikinda.

A sárga lilium
olyan film, melyet mindenki megnéz, mindenkinek látnia kell!!! 11595

100.000
ember könnye kísérte
AZ
ELSODORT EMBER
megrendítő életútját a legkitűnőbb MOSINGER FILMBEN 11593

KÖLCSÖNT keres
jól jövedelmező vállalkozás, haszonrészesedéssel vagy kamatmegterítéssel. — Szükséges összeg 30—50.000 dinár.
Érdeklődők írjanak „Biztos haszon” jellegre Kardos hirdető vállalatához, Noviszad

Rendeljen mintákat és látni fogja

hogyan szövet, kamgarn és sevjoto: férfi ruhának, gyapju, zefir, parhet, plüss, karton, bársony női ruhára, vászon és minden más rőfös-áru bevásárlására legjobb és legolcsóbb

R. Stermecki nagyáruháza
Celje, 27. szám (S'ov.)

A Stermecki nagyáruház közvetlenül a legjobb és világhírű gyárakból és közli bevásárlásait és ezért kerül árusításra jó és szolid áru olcsóbban, mint akárhol másutt. Rendelések 500 dináron felül bérmentve. Képes árjegyzék több 1000 ábrával ingyen 1173

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címzés nélküli számú. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felhívásig jellegű leveleket továbbítunk. Kérdésekben válasszák meg mellékletet.

Apróhirdetések Szuboticán az Aleksandrova utcán a Pressburger-féle üzletben, a Manojlovičeva utcán a Rádió-Reklám irodájában, Universitas könyvkereskedés Aleksandrova utca, Földes Samu ruhatárléteben, Gyümölcs piac, Noviszadon, Szomborban, Szentán, Veliki Becskereken ottani fiókiadóhivatalainkban is eredeti áron feladhatók.

Csinosan butorozott szoba kiadó. Medák, Jelačičeva ul. 5. 11636

Szirák Amál cselédkönyve elveszett. A megtaláló adja le a kiadóba. 11634

Uccai butorozott szoba, konyhahasználattal, esetleg előszobával azonnal kiadó. Szava Tekelije 61. 11541

Észak- és Délamerikába utazni óhajtoknak felvilágosítással szolgál Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova utca 9. 11159

22 éve ismert Larucin kapszulák a legjobban beváltak mindennemű huyesébántalmaknál, női fehérfojásnál. Gyógyszertárakban és drogériákban dobozonként 25 dinár. Postai szétküldés. Blum gyógytár, Szubotica, főpostával szemben. 11357

IDOLKREM

állandó használata biztosan megóvjá

romlástól

CIPŐJÉT

Használatával saját érdekét szolgálja!

Paraffin Therapia

Ciril i Metod trg 5. Dr. Vécsei Jenő orvos lakásán. Telefon: 539

A legújabb és eredményeiben felülmulhatatlan gyógy mód **reuma, köszvény, ischias, lumbago, és neuralgikus fájdalmak esetében.** Legbiztosabb sikerű paraffinos pakolásos **fogyasztás** az egész testre, vagy annak egyes részeire berlini módszer szerint.

Számos köszönőirat. Vidéki betegek részére **lakás és ellátás.** Kivánatra prospektust, vagy szóbeli felvilágosítást ad: 685
Dr. Vécsei Jenő, orvos

Eladó földek!

ALSÓ BÁCSKÁBAN német község mellett
20 kat. hold à 40.000 dinár gazdasági épületekkel
25 > > > 35.200 > > >
40 > > > 27.000 > > >
27 > > > 25.000 > > >
61 > > > 18.000 > > > épületek nélkül

FELSŐ BÁCSKÁBAN
300 kat. hold à 18.500 dinár gazdasági majorról
SZLAVÓNIABAN
325 kat. hold à 12.000 dinár, majorról
42 > > > 7.500 > > >
57 > > > 6.650 > > > gazdasági épületekkel

BARANYÁBAN
300 kat. hold à 7.500 dinár, majorról.
Bővebb felvilágosítást ad:
MACHMER JÁNOS
TORZSA (Bácska) 11589

VÁROSI MOZI

A NÉGY FIVÉR

Hétfő—szóda
GRANDIÓZUS MŰSOR
Vámpir az asszonyban
Kacagató burlesk

A salonikii frontáttörés tizéves évfordulójának ünnepélye
DOLLÁRHERCEGNŐ
Egy telefonos kisasszony vidám éjjeli kalandja. Főszereplők: **Liane Haid, Georg Alexander és Siegfried Arzo**

Kiadó Subotica központján 2, 3, 4 szobás uccai lakás mellékhelyiségekkel, 2 szoba irodának, vagy orvosi rendelőnek. Ugyanott nagy Meidinger-kályha és többféle butor eladó. — Dr. Blum fogorvos, Subotica. 11667

Kiadó 1—2 különbejáratu utcai szoba, irodának is kiválóan alkalmas, esetleg telefonhasználat. Kralja Aleksandra ul. 9, első emelet. 11447

Fiam, Burnáty Sándor, bajmoki lakos, 14 éves, még mult hó 27-én eltávozott itthonról anélkül, hogy szándékát szüleiivel közölte volna, azóta mindenfelé keressük, de mert eddig semmiféle hírt nem kaptuk felőle, ezen hirdetés útján teszek kísérletet felkutatására. Kérem a közönséget, ha valaki esetleg hírt tudna adni róla, értesítsen engem vagy az ottani rendőrséget. A fiu horvátul és magyarul beszél, távozásakor könnyű nyári kockás ceig ruhát, barna kalapot és bockort viselt. Címem: Burnáty Márton, Bajmok, Slovenska uli. 27. 11650

Elveszett csütörtökön este a Palicsi-uton egy rövidlábú barnástarka himkutyá. A megtaláló adja át száz dinár jutalom ellenében a SzAND-pályá szolgálatának. 11631

Műhelynek, vagy raktárnak szép terem kiadó. Bővebbet Pfeifer mézarszékben, Labor-palota, Rudičeva utca. 11683

Üzlethelyiség forgalmas helyen kiadó. Poštanska utca 5. 11655

Két gyönyörű uccai szoba, fürdőszobával, kiválóan alkalmas orvosi rendelőnek vagy bármily irodának is, ehhez csatlakozó másik kétszobás szerényebb lakás azonnal kiadó. Mindkettő esetleg butorozva is. Strossmajerova utca 20, emelet. 11633

Szép, száraz szobát keres december 15-re nőtlen mérnök. Ajánlatokat 11633. szám alatt a kiadóba kérek. 11633

Szállodát bérelnék 10—15 szobával. Dér A., Srbobran, Velika utca 1208. 11646

Szoba fél-konyhával Cara Lazara ul. 43. sz. alatt havonta 200 dinárért azonnalra kiadó. 11616

Modern és stílus butorokat
továbbá e szakmába vágó összes munkákat készítenek az ujonnan átépített **butorgyárakban**
SIPOS FIAI
Zentai ut 3.
Allandó raktár!

Fűszer, csemege, ásványvizek, festékárúk, cementfestékek, lakk és lakkfestékek
legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása
Naponta friss **PÖRKÖLT-KÁVE**
A. ZORIĆ cégnél
SOMBOR, Kraljeviča Djordja ul. 5. 9724

Mielőtt vetítőgépet vásárol, tekintse meg legújabb rendszerű ventilátor hűtővel ellátott
A. E. G. 2962
„Successor és Triumphator” gépeinket!
ORIENT-FILM D. D. Subotica
Ciril-Metoda 1)

VESE, HÓLYAG, RHEUMA
LEGHATÁSOSABB GYÓGYVIZE
A
SAVOLDÓ, VIZELETHAJTÓ
SALVATORFORRÁS
Vezérképviselő Horvátország, Szerémség és a Vojvodina **BRAČA ČELIKOVIĆ, NOVIŠAD**
terü etére:

Somlyó Zoltán:

Valaki...

Mit szeretek? ... Ezt sokszor kértem magamtól.
A két eget? ... A múlt napokat? ...
Egy arcot? ... Egy mosolyt? ... Vagy tán a régi,
szívembe visszabongó dalokat? ...

Mit szeretek? ... Hogy a fű körömet
ennyire az élet huszába vdgom?! ...
En azt hiszem, hogy azt a Valakit,
aki lehettem volna e világon ...

Egy régi redakcióból

Irta: Baedeker

— Az emlékezések könyvéből —

Az az év, amelyben a Pesti Napló szerkesztőjével és munkatársaival összeismerkedtem (1875), nevezetes volt rájuk nézve. Nem azért, mert kezdtem följárógatni hozzájuk, hanem; mert jubiláris esztendőjük volt. A lapot huszonöt esztendővel azelőtt alapították s e fontos évforduló ünnepségét is megtartották, már az év első felében, míg én csak ősszel vendégeskedtem a redakcióban először. Később hallottam hát csak róla. Urváry beszélt büszke örömmel, mily szép napja volt ez a régi újságnak, de néki is, az akkori szerkesztőnek, báró Kemény Zsigmond egyenes utódjának, aki eldicsekedhetett azzal, hogy a közélet legjelesebb emberei, az ország sorsát vezető híres államférfiak voltak a dolgozótársai. Már nem emlékszem, hol bankettezték e nevezetes napon, valószínűleg a Vigadóban (amelyet akkor még sokan, különösen a széchenyieskedők, vigardának hívtak), de jól megjegyeztem magamnak, amit a szerkesztő Deák Ferencről mondott el akkoron. Midőn a fuzió a pigra massa-vá hájasodott Deák-párt és a frissen evickelő balközép között, amelynek karmestere Tisza Kálmán volt, létrejött, egyelőre Eötvös Károly, a nemzet hőcsének régi híve és rendíthetetlen bámolója, még a lap kötetlenségében maradt, s csak hónapokkal később lépett ki onnan, átadva a helyét Kaas Ivornak. (Ekkor egy időre, néhány esztendőre, szakított Eötvös újságírással és képviselőkodással egyaránt, s nemsokára a függetlenségi pártba lépett, amelynek később egyik nagytehetségű és fényes elokvenciájú vezére lett. Egyike volt a leglogikusabb magyar fejeknek, — mégis azt hitte, közelebb marad a Deák Ferenc szelleméhez, ha eltávolodva tőle a szélső opozíció szekerét tolja, mint ha pártjával együtt az ahhoz közelebbálló Tisza-pártba, a szabadelpvűpártba, olvad.)

Eötvös Károlyal indult hát Urváry Deák Ferenchez, hogy meghívja őt, a legkiválóbb magyar publicistát, aki többek között a történelmi nevezetességű híres huszái cikk-et, ezt a pompás stíliremeket írta 1865-ben a lapba, a huszonöt éves újság jubiláris lakomájára. Semmi reményük se volt, hogy a nagy ember megjelenjen ottan, hiszen már közel két éve a Házba se járt, a klubüléseken se vett részt, s rég megmondta egy hozzá mint pártvezérhez tanácsért bekopogató küldöttségnek, hogy: az ördög a vezérték, nem én! Mégis eleget akartak tenni a formának, meg aztán vágytak is még egyszer látni a halhatatlan államférfiut, aki már ugyiszólván haldokolt, s akihez látogatókat is már csak »válogatva« engedtek be Széll Kálmánék és Nedeczkyék. A nagybeteg Deák ugyanis már nem lakott az Angol Királynő-szálloda rólahíres két szobájában, hanem Széll Kálmánál, akinek felesége, Vörösmarty Mihály leánya, néki gyámleánya volt. Amint Urváry beszélt, schol, Kossuth Lajos előtt se, érzett hasonló megindultságot és elérékenyülést mint akkor, mikor a beteg nagyember elé lépett. Néki is, Eötvösnek is, könny csillogott a szemében. Hármuk közül csak a vízibetegségben szenvedő Deák volt, mint mindig, nyugodt. Ő a halált is nyugodtan várta. Valószínűleg úgy gondolkodott mint Shakespeare Julius Caesarja:

Minden csodák közt, melyeket tudok,
Legrendkívülbbnek találom azt,
Hogy ember félni tud,
Holott a kényszerű vég, a halál
Eliő, ha jönne kell.

Mellesleg jegyzem meg itt, hogy a többet gondolkozó mint olvasó Deák mégis egyike volt kora legműveltebb magyarjainak, s esztendőkön keresztül mindennapos vendége a Ráth Mór váci-uccai könyvesboltjának, ahol állandóan érdeklődött minden jelentősebb irodalmi esemény iránt. Nem igaz, amit sokáig kolportáltak, hogy csak Dumas és Ponson du Terrail regényeit szerette olvasni. Olvasott ő bizony nemesebb litteraturát is, különösen Shakespearet, akinek magyar összkiadása (a Kisfaludy-Társaság kiadásában) megvolt a könyvtárában. E nagy költő színművei közül különösen sokra becsülte Julius Caesar-t, a klasszikus vereténél fogva, de talán azért is, mert azt egyik legbizalmasabb barátja Vörösmarty mesteri nyelven, mely máig se tudott elavulni, fordította magyarra.

A Pesti Napló két főembere tehát a nagy státusférfiu színe elé járult, aki karosszékében ülve, melgtakaróba bagyulálva fogadta őket. Mindketten annyira meghatódottak, hogy hamarjában megszólalni se tudtak. Urvárynak különben is megvolt az a nyelvbeli

fogyatkozása, amit a Dunán túl »belgabeszédűségnek« hívnak, s amiben Tóth Béla is szenvedett. Olykor, s főleg ha izgalomban volt, nagy megerőltetésbe, kapkodásba, ajkrángatózásba került, amíg az első szóttagot ki tudta mondani. A többi aztán, ha ez az első egyszer »kint volt«, már egészen könnyen ment, de az első szó vagy szóttag, az volt a súlyos fóladat... Érezte, hogy elvörösödik s hogy kínos zavarában a homlokán már verejtékcseppek gyűlnek. Csak akkor jött meg a szava, mikor a nagy állambölcs szokott kedélyességével rászólt:

— No, nyögj ki végre, ami a bögyödben van!

Erre aztán a csend és a lég meg volt törve, s ő is, Eötvös is, elöterjesztették azt az alázatos kérelmüket, hogy, ha lehet, szerencsésítse a lapot, a bankettet és a politikai világot azon az ünnepségen, amely nemsokára a Pesti Napló ünneplése lesz, de az újság legkiválóbb munkatársának, a nagy közjogi írónak s a nemzet vezérének az ünnepe is. Eötvös Károly még megjegyezte:

— Urambátyám lesz annak legünnepeltebb vendége, az ott egybegyűlendő illusztris társaságnak a díszje fénycse.

Ez a biztatás se hatott. Deák röviden azt válaszolta az invitációra:

— Magatok se kívántok egyebet, mint azt, hogy menjek el, ha lehet. Nos hát, nem lehet.

Aztán egyebekről beszélt, s ráadásul meg utravalól néhány adomával is szolgált két vendégének. Se egyik, se másik, nem látta többé élve Deák Ferencet, aki a jövő esztendő legelején visszaadta urának a legnemesebb magyar leket. De a banketten mingyárt a király után Deákot köszöntötték föl, még hosszú életet kívánva neki...

A szerkesztőség mindig büszke volt arra (talán még ma is!), hogy a lapot valaha Kemény Zsigmond szerkesztette, s még inkább arra, hogy volt idő, amikor a hatalmas pártvezér és kiváló bölcsességű férfi, Deák Ferenc, ott publikálta nagybecsű cikkeit, amelyeknek legkisebbike is politikai esemény volt. Még a kis Sasvári — az újdonsz — is büszkén emlékezett a lap fényes multjára, s ő is nagy idők örökösének és nagy eszmék letéteményesének tekintette magát. Talán nem is minden jog és nem is minden ok nélkül. Ha nem is oly nagyszerű riporter, aminő később Barona Izidor lett, sem olyan ügyes szervező, amilyenek a magyar hírlapírás történetében Braun Sándor és Miklós Andor bizonyultak, a maga korának igen jó-tollu és invenciózus zsurnalisztája volt. Elmésségnek se volt éppen híján, voltak megkapó ideái, frappáns ötletei, s Ferenc Józsefnek szállóigévé kinőtt legjobboldalsága őtöle származik. Ez az első hallásra bolondul hangzó állítás persze magyarázatra szorul, amivel azoknak, akik az ügyet véletlenül nem ismerik, az alábbiakban szívesen szolgálok.

Mikor a szegedi árvízkatasztrófa után a király meglátogatta a gyászoló várost, ő is mélyen megrendült a szomorú látványon, s környezetének, a kísértében levő államférfiaknak s a királyi biztosság tagjainak mélyeséges részvétét fejezte ki, hogy »e szép várost ily súlyos csapás érte« s azon reményének is kifejezést adott, hogy »a város újból föl fog épülni«. Ennél többet nem igen mondott, s ennél sokkal többet nem is igen hallhattak a körülötte állók, — pedig köztudomásu, hogy azok, akik az uralkodót körülveszik, rendszeren többet hallanak valamivel mint amit az mond... Ez elég lehetett a minisztereknek, elég lehetett a szegedieknek, de nem volt elég az újságíróknak...

Természetes, hogy a nevezetes királylátogatás alkalmával lerándult az Alföld metropolisába minden valamirevaló lapnak egy-két munkatársa, — köztük a Pesti Napló tudósítójaként Sasvári Ármín is. A nagy esemény után az újságírók a legjobb egyetértésben (mert hiszen Szeged újjáépítését s az ennek érdekében kifejtett propagandát senkise tekintette pártkérdesnek) mindannyian egyazon kupében utaztak hazafelé Budapestre, s magától értetődik, hogy ha kaláberoztak és ferbliztek is az uton (hol volt még akkor a bridge meg a rummy? — hiszen még az »alsós«-t se találták föl azokban a kulturálan esztendőknél!), osztásközben és két játszma közt a nap témájáról, a király vizitjéről és Szeged problémájáról társalogtak. Legfontosabb kérdés volt, mert a lojalis közönséget az érdekelte leginkább, hogy: mit mondott a király? De hát Ferenc József csak nyájas banalitásokat mondott, ameyeknek közlésével nem lehetett valami nagy sikert s még kevésbé magas példányszámot elérni. Az, hogy a király könyveszt s hogy sajnálkozott,

olyannyira távol állott minden szenzációtól, hogy még az akkori kezdetleges újságírás is többre, feltűnőbbre, színszerűbbre vágyott.

Az interview-erek és a politikai riporterok sose közlik szószerint, amit a kitapogatott államférfiaktól hallanak. A stílusuk rendszeren jobb mint a legtöbb »országjár«-é, s amit ezek egyszerű s néha esetlenszavakkal hebegnek el, azt ők nemsokára folyamatosan és tetszetősen adják elő, de stílvirágokkal is fölékesítik s az elmésség gyöngydiszeivel látják el. Hányszor kiáltott föl kellemes meglepődéssel egyik-másik »államférfi«, ha olvasta az újságban a tegnapi engedélyezett interview-t:

— Nem is tudtam, hogy ilyen okosan tudok beszélni!

Ami nem is olyan nagy szerencsétlenség. De az már baj (s ez is megtörténik sokszor!), ha a nagy politikai barátai vagy esetleg a felesége állapítják meg:

— Nini, nem is tudtam, hogy Agenor (vagy Konstantin, vagy Erich) ilyen szellemes!

Baj, mert rájönnek, hogy nem ő (Agenor, Erich, vagy Konstantin), hanem valami névtelen újságíró volt elmés és ötletes...

Némely politikus valóban rászorul ilyen kiegészítésre, és az olvasóközönség szinte rászokott, hogy olyik pártvezér és parlamenti híresség ajkaira valamelyik írő vagy zsurnaliszta varázsolja oda az eszrit kedvességét. Amiből aztán ferde megítélések és egyenes igazságtalanságok is származnak. Volt idő például, hogy Andrássy Gyulára, az idősbre, ráfogták, hogy a pompás elmésségeit, amelyeket európa-szerzte idéztek, Dóczy Lajostól, a miniszteriumában dolgozó szellemes írótól, kapja bizományba, míg Bismarckról meg sokan hitték, hogy Maximilian Harden, az ő nibelungeni hűségű sajtóharcosa, szállítja neki a bölcsességeit. Az igazság az, hogy bár Dóczy egyike volt a legszellemesebb magyar íróknak, Harden pedig egyike a legkiválóbb német publicistáknak, a nékik tulajdonított szerepet a két nagy politikus körül bizony nem volt alkalmuk betölteni. Mert ez utóbbiak egyike se szorult rá, hogy akár a közeli, akár a távoli szomszédba fáradjon egy kis ötletért, viccért vagy szállóigének alkalmas mondásért.

Már ami Ferenc Józsefet illeti, embernek is, királynak is tagadhatatlanul elég okos volt, de egyuttal sokkal tartózkodóbb, előkelőbb és zárkózottabb, semhogy elmésségben dolgozhatott vagy ötletekkel dobálódzhatott volna. Itt hát volt értelme a problémának, amelyet a vasuti kupében, amelyben csupa ingyenjeggyel utazó újságíró tanácskozott, fölvetett az egyik utitárs:

— Valamit mondatni kellene a királlyal, amit nem cáfolhatna sem a kabinetiroda, sem Maszák Hugó (az Országgyűlési Értesítő és Magyar Távirati Iroda című félhivatalosoknak az igazgatója és szerkesztője), mert nem volna rá oka, s ami természetesen folyva az adott helyzetből, Szegedéből és a királyéból, s olyan valószínűen hangzana, hogy maga a legközelebről érdekelt fél se tagadhatná le. Szóval: ami, ha nem is igaz, igazságként hatna.

— Ez bizony jó volna! — hagyták rá többen.
S gondolkozni kezdtek azon, valahányan voltak, hogy: mit mondott a király?

Mindegyik tudósítónak támadt ötlete, — volt köztük nem egy jó, méltó egy királyhoz (mert királyi gondolata igazán a legogyszerűbb embernek is lehet), mégis végül azt fogadták el, amit Sasvári Ármín javasolt. Szerinte azt mondta a király, s ha nem mondta, valószínűleg gondolta (csak nem merete kimondani, mert elfogult volt a sok szegedi előkelőség, köztük Pálffy Ferenc polgármester, jelenlétében):

— Szeged szebb lesz, mint valaha volt.

Ez a pár szó többet ért a lehangzatosabb parlamenti beszédnél s a legragyogóbb vezércikknél. Ez a mondása nagy sikert aratott (Ferenc Józsefnek talán legnagyobb újságsikere volt ez), és sohase lehetett kiszámítani, hogy az hány százezer forinttal, mennyi lelkesedéssel s mily sok tiszakálmáni, tiszalajosi és egyéb államférfiúi hozzájárulással segítette elő Szeged rekonstrukciójának az ügyét. Mily buzgóság, dolgozókedv és áldozatkészség kelt a nyomában! Mennyire point d'honneur volt elősegíteni a törekvést, hogy Szeged szebb legyen mint volt! Mert hiszen a király mondta! A király, aki persze sohase cáfolta meg a szép mondást, amelyet valószínűleg ő is érzett s amely népszerűvé tette a magyarok előtt... És jellemző a »szidógyereke« és egyéb sajtókulik erkölcsi komolyságára: évekig nem tudta meg senki, hogy a nevezetes szállóige egy vasuti fülkében született (talán épp ferblizés közben) s hogy a tulajdonképpeni szerzője egy nem éppen jelentékeny fiatal újságíró. Sasvári diszkrécióból hallgatott róla, látszatát is kerülni óhajtott a dicsekvésnek, — a kollégái pedig nem emlegették. Ők is emberek voltak, akiktől — mint Terentius mondta — semmi emberi tulajdonság (az irigység se) se volt idegen...

Évek multán a »titok« még is kipattant. Nagyon is sokan tudták, örökké nem maradhatott rejtve. S ez érdekében se állott már senkinek. A való tényállás köztudomásu már nem árthatott annak, aki a szép profeciát nem mondta, s már nem használhatott annak, aki kigondolta... De Szegednek előnyére vált, s nem lehetett rossz néven venni tőle, hogy hálából nem keresztelte el valamelyik uccáját a Sasvári nevével. A mondást hivatalosan mégiscsak Ferenc József mondta, s őt csak nem lehetett dezavualni...

SZERB IRÓK

A kém

Irtta: Sadik Nikolaj

Fordította: Mandics Bossó

Amikor egy esős októberi napon visszaérkeztem Petrográdba, az íróasztalomon a következő tartalmú táviratot találtam:

„Utazz azonnal a frontra és jelentkezz Hrasztov tábornoknál.”

Miután megszoktam, hogy munkámat minél előbb elvégezzem, ahelyett, hogy kipihentem volna az ut fáradalmait, egy órával később már a vonatban ültem. Hosszu és fáradalmas utazás után végre megérkeztem küldetésem helyére.

Hrasztov tábornok az egyik hadtestnek volt a parancsnoka. Segédtsíztje egy csinos, fiatal főhadnagy, azonnal elvezetett az ősz tábornokhoz. A tábornok elmerülve ült asztala mellett, észre sem vette, hogy beléptünk a szobába és csak akkor tekintett fel, amikor a segédtsízt jelentette jövetelemet. A tábornok látszólag nagyon örült érkezésemnek és amikor a segédtsízt elhagyta a szobát, azonnal a tárgyra tért:

— Ezt tovább nem lehet elviselni — mondotta kétségbeesve — Minden támadási tervet, amelyet elkészíttek, a németek még ugyanazon a napon megtudják és egymás után érnek bennünket a súlyos vereségek, amelyek óriási veszteségekkel járnak. Terveimet a legapróbb részletekig ismerik és most már kétségtelen, hogy valamelyik emberem értesíti őket mindarról, amit én vezérkarommal elhatároztam. Mindent elárulnak.

Amikor a tábornok befejezte, megkérdeztem tőle: — Kik tudhatják meg excelenciád terveit a hadtest tisztjei közül?

— A vezérkari főnök és segédtsíztjeimen kívül csak még néhány vezérkari tiszt ismerheti azokat, tehát igen kevesen, akikben azonban, épp úgy megbízom, mint saját magamban.

— Nem gyanakszik valamelyikükre excelenciád? — Hisz éppen ez az, — kiáltott fel a tábornok — hogy senkire sincs okom közülük gyanakodni. Ezek mind a végtelenségig megbízható, hü emberek, akiket bármilyen gyanuba fogni valóságos bűn volna.

„A tábornok válasza a legkevésbé sem lepett meg, mert hosszú praxisom alatt megtanultam, hogy minél rafináltabb a kémkedés esete, a bűnös annál ártatlanabbnak tűnik fel. Éppen ezért feltettem a kérdést:

— Engedjen meg excelenciád még egy különös kérdést, amelynek a nyomozás folytán felbecsülhetetlen értéke lehet: Melyik a legmegbízhatóbb és legodaadóbb tiszt a törzsnél?

A tábornok csodálkozva tekintett reám, de nyomban felelt.

— A legmegbízhatóbb? Ez kétségkívül a legfiatalabb segédtsíztje, Waldtmann báró főhadnagy. Ez a fiatal tiszt az eddigi összes ütközetekben emberfeletti hősiességgel harcolt. A legveszélyesebb helyeken mindeütt ott van, de amellet bámulatosan vigyázatos és körültekintő. A munkájában is igen pontos és a reá bízott feadatokat kifogástalanul végzi el, úgy, hogy nagyon meg vagyok vele elégedve. Ha minden tiszttem ilyen megbízható volna, biztosra veszem, hogy egy csatát sem vesztenénk el.

Kérelmemre a tábornok írásbeli meghatalmazást adott részemre, amely által módomban állt, hogy minden akadály nélkül hozzáláthattam a rejtély megvilágosításához.

Két héttel később, amikor egyes dolgok tisztázása végett a front mögé utaztam, egy borzalmas esemény történt. Hrasztov tábornok hadtestét a németek megtámadták, amikor ez erre a legkevésbé volt elkészülve, úgy hogy a tábornok óriási veszteséggel volt kénytelen visszavonulni. Maga az ősz tábornok is súlyos sebet kapott és eszméletlenül szállították be a legközelebbi hadikórházba.

Amikor a tábornok állapotában némi javulás állott be, felkerestem a kórházban és részletesen informáltam az ütközet szerencsétlen kimeneteléről és egyben közöltem vele az elesett tiszték névsorát.

— Mi van az én szeretett Waldtmannommal? kérdezte a tábornok.

— En közelebb jöttem betegágyához és minden szót erősen hangsúlyozva feleltem neki:

— Az ön szeretett segédtsíztje? Waldtmann főhadnagy jelenleg a b.....i erőd foglya és minden percben várja kivégzését. A kém Waldtmann báró főhadnagy volt...

— Ez lehetetlen! — kiáltott fel csaknem magánkívül a tábornok — Ki merészelte ezt a hü és hátor tisztet tudtom és parancsom nélkül megfosztani szabadságától?

Ekkor közöltem a tábornokkal, hogyan lepleztem le a főhadnagyot. Már az első pillanatban ő rá esett a gyanum, annál is inkább, mert a tábornoknál határtalan bizalmat élvezett. Megtudtam, hogy a főhadnagy gyakran levelezik egy k.....i mérnökkel, amely város közvetlenül a front mögött fekszik. A leveleket a többi postával együtt egy futár vitte a városba és személyesen adta át a mérnöknek. A kapott meghatalmazás alapján a gyanus leveleket felbontottam és

egy ilyen ellenőrzés alatt kezembe került egy levél, amely a mérnöknek volt címezve. Felbontottam és alapos átvizsgálás után sorai között chemiai írást fedeztem fel. Amikor a sorokat előhívtam, megdöbbenve állapítottam meg, hogy Waldtmann báró a hadtest erejéről és fegyverkezéséről küld a mérnöknek részletes tudósítást. Több adatra már nem volt szükségem. Amikor a csendőrkkel beléptem a mérnök szobájába, annak még volt annyi ideje, hogy főbelője magát. A házkutatás folyamán igen sok bizonyíték merült fel Waldtmann főhadnagy ellen. A főhadnagyot azonnal letartóztattam és a b.....i erődbe küldtem.

A tábornok még most sem hitt szavaimnak. Másnap kora reggel magához hivatott és közölte velem, hogy minden áron meg akarja látogatni volt segédtsíztjét az erődben és felszólított, hogy kísérjem el oda.

Beléptünk a nedves, sötét cellába. Egy szép fiatal főhadnagy állt meg a tábornok elé, feszes vigyázz állásban. A tábornok egy ideig mereven nézett volt kedvencének szemébe, majd fájdalmasan felkiáltott:

— Tehát Ön?!...

— Igen én, tábornok ur — válaszolt nyugodt hangon a tiszt — én követtem ezt el. Azután folytatta: — Ezért végeztem el a hadiskolát is. Én német származású vagyok. Még mint gyermek, állandóan azon igyekeztem, hogy dicső nemzetem szolgálatára lehessenek. Amikor a szemle alkalmával excelenciád a sok tiszt közül engem választott ki segédtsíztjének, éreztem, hogy alkalmam lesz régi vágyamat véghezvinni. A háboru alatt csak azon voltam, hogy minél több tudósítást küldjek a német vezérkarnak. Hogy annyi csufos vereséget szenvedtünk el, azt Excelenciád nekem köszönheti. Most boldog vagyok, hogy feláldozhatom magam hazámért.

Ekkor hallatlan dolog történt. Az öreg tábornok, aki segédtsíztje árulása miatt elvesztette csaknem egész hadtestét, és maga is véletlen szerencse folytán menekült meg a haláltól, feszes vigyázz állásba vágta magát, tisztelgett volt segédtsíztje előtt és csaknem magánkívül, könnyes szemmel elhagyta a cellát.

Pár perccel azután, a fiatal tiszt, a veszedelmes kém, mosollyal az ajkán végezte be életét az akasztófülön...

Történelem apró történetekben

Báró Kemény Zsigmond

a három báró: Jósika Miklós (1796—1865), Eötvös József (1813—1871) és Kemény Zsigmond (1814—1875) legkiválóbbja, hatalmas tehetség volt nagy alkotóerővel, de a gyakorlati életben kissé járatlan. Rosszul adminisztrálta magát, vagyont nem szerzett (bár volt rá bőséges alkalm), sőt az egészségére se tudott vigyázni. Ez az utóbbi körülmény valószínűleg elősegítette a rettenetes betegségét s a szomorú végét. A legnagyobb magyar elmék egyike hűdéssel butaságban pusztult el.

Orvosai, látván, hogy az egészsége hanyatlak, a vacsorázástól egészen eltiltották, s ő megígérte nekik és aggódó barátainak, hogy a tilalmat szigorúan betartja.

Egyszer délután, öt óra körül, meglátogatta őt Deák Ferenc, aki néhány órával előbb együtt ebédelt vele az »Angol Királynő«-ben, ahol a báró kétszerannyit evett, mint Deák, s terített asztal mellett találja, amelyen borosüvegek társaságában kétféle pecsenye is párolgott. Kemény Zsigmond jóízűen falatozott belőlük, s mo'hón, szinte szenvedélyesen evett, mint aki nagyon éhes.

— Zsigó, az Istenért, mit csinálsz? — kiáltott rá ijedten, a mértékletes Deák.

— Ozsonnázok, — felelte nyugodtan a nagy regényíró. — A doktorok nem engednek vacsorázni, hát úgy segítek magamon, ahogy tudok: ozsonnázok.

Mértéktelen evőkre gyakran mondták akkoriban, hogy: ozsonnázik, mint Kemény Zsiga.

Johann Oppolzer

(1808—1871)

cseh származású híres német orvos, a bécsi egyetemnek sokáig díszje és büszkesége, olyan nevezetességre tett szert, hogy messze földről is zarándokoltak hozzá tanácsért, segítségért. Királyi házak és fejedelmi udvarok is gyakran vették igénybe a szolgálatait. Egyszer egy német uralkodó egyenesen azért látogatta meg a »Kaiserstadt«-ot, hogy Oppolzert konzultálja. Kérelmére vizitét tett nála a nagy tanár, alaposan megvizsgálta, s a vizsgálat eredményét véle a következő módon közölte:

— Fenségednek nincsen komolyabb szervi baja, de az idegrendszerét meglehetősen dultnak találom, s kénytelen vagyok azt tanácsolni, hogy iparkodjon mentül többet és minél ártatlanabbnak szórakozni, ne dolgozzon semmit s különösen tartózkodjon minden szellemi foglalkozástól.

Megütödvé próbált opperálni a páciens:

— De hiszen ön lehetetlent kíván tőlem, professzor ur. Gondolja meg, kérem, hogy végre is uralkodó vagyok, aki nem táthatja állandóan ölben a kezét.

Oppolzer mosolygott.

— Óh, ami ezt illeti, — nyugtatta meg a Fenséget, — *regieren können Sie ruhig weiter.* (Csak uralkodjon nyugodtan tovább).

Jacques Halévy

(1799—1862)

a »Zsidónő« című híres opera nem kevésbé híres szerzője a képzelhető leglelkismeretesebb zeneszerzők közé tartozott, aki soha terminust nem mulasztott, s azt, aki számított a pontosságára, cserben egyetlen egyszer se hagyta. S az a körülmény, hogy a munkáit gyors tempóban s rendszeren csak az utolsó napon vagy órában fejezte be, nem cáfolta soha, sőt megerősítette mindig a lelkiismeretességében s a művészi komolyságába vetett hitet. Ő ugyanis tisztában volt azzal, hogy csak hosszas elmélkedés és »anyag«-ának belső feldolgozása után nyulhatott tollhoz, de azt is tudta, hogy ha ezen a vívódáson tulesett, akkor játsszi könnyűséggel, a nehézségek játékos legyőzésével tudja műveit megalkotni. Életről nem egy adatot jegyeztek föl az operaisgazgatók és dirigensek nyugtalanságáról, amellyel ezek valamely halévy-i dalmű főpróbája elé néztek, de arról az öltözék nyugalom-

ról is, amellyel Halévy ugyanezt az ünnepi alkalmat várta, holott majdnem mindig az utolsó órákban fejezte be az előadandó művét.

Egyik operájának az előadása előtt egy-két nappal kérte tőle egy barátja:

— Kész már a nyitánya?

Mosolyogva, gondtalan ábrázattal, derült hangon felelte Halévy:

— Holnap ilyenkor azt fogom felelni, hogy kész.

Az »anyag« belsőleg már föl volt dolgozva, s a jeles komponista éppen olyan biztosnak érezte magát a dolgában, mint ha a mű minden hangjegye már kitapapirosra lett volna írva.

Máskor meg a direktorának hasonló esetben föl-tett hasonló kérdésére azt felelte:

— Nyugodt lehet. Ha közben meg nem üt a guta, az operát holnap este főpróba elé lehet vinni.

Abraham Mendelssohn-Bartholdy

(1776—1837)

aki Mendelssohn Mózesnek, a nagy filozófusnak (1729—1786) volt a s ifés Felix Mendelssohn-Bartholdy-nak, a kiváló zeneszerzőnek (1809—1847) az apja, így nyilatkozott egyszer tréfásan:

— Én tulajdonképpen magamban nem is léteztem soha. Azelőtt a híres apám jelentéktelen fia voltam, egy idő óta pedig a világhírű muzsikus-fiam jelentéktelen apja vagyok.

De nem volt igaz. Semmiképpen se volt jelentéktelen. Nagyműveltségű férfit, írók és művészek nagylelkű mecénása s a Berlinben még ma is fennálló Mendelssohn és Fiai bankháznak az alapítója volt.

Karl Friedrich Zelter

(1758—1832)

híresebb lett Goethe-vel való nagy barátságáról (amely nem kisebb, mint hat kötetnyi érdekes levélváltást eredményezett), mint a muzsikájáról, de korának igen becsült zenésze, melódiagazdag költője s a berlini zeneakadémiának nemcsak jeles tanára, de ünnepelt tiszteleti tagja is lett. Rendkívül jószívű, de egyszersmind egyenes beszédű ember volt (ami gyakran együtt jár), s talán ez volt az oka, hogy oly bizalommal fordultak hozzá azok, akik a saját zenei jövőjükbe óhajtottak egy kiváló szakértő nyilatkozata alapján bepillantani.

Egy urileány kereste föl egy alkalommal, s megkérte, hogy hallgassa meg a próbaénekét.

Zelter épp rosszkedvű volt, s azt felelte neki:

— Csak énekeljen, kisasszony. Amit más kiáll, azt Istennek a segítségével én is ki fogom állani.

Erre persze nem énekre gyújtott, hanem sirva fakadt a lány. Mire Zelter — már kissé megenyhülten — ném: kedélyességgel így biztatta:

— Ne bölgjön, gyermekem! A bögés nem muzsika.

Megbánta a gorombaságát, megcirógatta a lányt (aki valószínűleg csinos volt), éneketetett vele egynéhány áriát, s végre fényes jövőt jósolt neki.

Deák Ferenc

(1803—1876)

igen sok bölcs, elmés és tréfás dolgot mondott. Ha mind össze volna gyűjtve, a gyűjtemény köteteket tenne ki.

Az igaz, hogy sokat meg ráfogtak, olyat, amit sohase mondott. Különösen a házasságról kolportálnak tőle sok dévaj és pajzán tréfát, amiknek a fele apokrif.

De egészen biztos, hogy mikor a véleményét kérdezték arról, vajjon házasodjon-e meg az ember vagy maradjon nőtlen, ezt felelte:

— A becsületes ember megházasodik, az okos ember nem.

Mire Zsedényi Ede (1804—1879), aki szintén nőtlen maradt, megjegyezte:

— Így hát mi ketten, Te Ferkó meg én, nem vagyunk becsületes férfiak!

Mosolyogva felelte erre Deák:

— Tudod, Edus, nekünk kettőnknek nem kellett ily nagy áldozatot hoznunk, hogy bizonyítsuk, miképp becsületesek vagyunk.

Nestor Roqueplan

(1804—1870)

a hatalmas színházigazgató mint író nem tartozott ugyan az u. n. hallhatatlanok közé, de mint stílusista és logikus gondolkodó jelentékeny volt és méltóvá tette magát minden elismerésre azáltal, hogy a nyelvet imádszerűen tisztelte és szerette s ahol logikai tévedést, a nyelv szelleme ellen elkövetett hibát vagy olyan kifejezést talált, amely homályos volt, azt azonnal ész-

revette, korholta és javította. A jelszava így hangzott: *ami nem világos, az nincs franciául mondva.*

Egy restaurant-ban szivarra gyújtott egyszer s a pincér figyelmeztette:

— Bocsánatot kérek, ebben a teremben nem szivaroznak.

— Én kérek bocsánatot, — jegyezte meg Roqueplan. — Amint látja, nincs igaza. Én szivarozok.

— De kérem, uram, — folytatta a pincér, — a dohányzás itt tilos.

— Az már más, — felelte az író. — Ennek már van értelme. De hát mért is nem beszélt mindjárt franciául?

És rögtön eldobta a szivarját.

ből... de a kis ablakon is beragyog néha a nap, hiszen Dóri már apja örökébe lépett — dolgozik értük, olyan szorgalmas jó kereskedő... és a kis házat is gondozza, meleg kéz — a Juditét.

— Menj csak Dóri, majd én helyettesítlek, mosolygott Judit... — Hogy van János bácsi?

— Kedves kisasszony — mosolygott János is — jól vagyok, jobban mint az ispán ur, szegény!... Begyűttem pipát venni, pedig úgy a Pitzer, mint a Bergör adott egyet-egyét, de én csak a maguk pipájából tudok élvezni. Kitettem a pipákat a zsebemből a pultra — hadd legyenek itt, mert a gazdáik idejének ám! Mert engem azért is küldtek ide, hogy megvigyem a hírt: itt van-e az ispán ur? Hát most megviszem nekik — hogy nincs itt. Ugy-e jó lesz így, kedves kisasszony?... No sietek, mert ha ezt a jó alkalmat elmulasztom, akkor a sok ruszni megöli az ispán urat, osztán kár lenne ezért a jó emberért! Nem a gyomor tengerében usznak ám azok a halak, hanem a szívben, a kisasszony felé, mert nincs szebb tenger, mint a kisasszony gyönyörű fekete szemel... No megyek, hadd győjön el mind a kettő a pipájáért, mert én vissza nem viszem ám! Ejnye, állott meg János, tisztelem a tekintetes asszonyt, olyan régóta nem láttam, hát már soha sem tud többé talpra állani? Ha csak most nem, a lakodalomra — mi, kisasszony? — nevetve somfordált ki a boltból.

A kisasszony a földre rúgta, az intező ur meg a pipákról kérdezett valamit, amire Juditnak kellene válaszolnia!

No, most, talán... gondolta János, amint visszalépett a boltajtón, hiszen, hogy a bolt jobban menjen — annyi rusznit eszik, hogy még belehal. Már pedig a lányom csak úgy kapja meg azt a hetyke Nagy Jancsót, ha ur ember lesz az ajánlója, pártfogója... ha pedig az intező ur most jól intézi a saját dolgát, akkor a lányom dolga is el lesz intézve, mert itt én is intézkedtem, vágta ki János büszkén a szót — az ispán ur érdekében!

Judit felnézett végre... a szeme most tényleg tenger volt — a könnytől... Anyuka követ szeretne állítani apa sírjára, azért hívta Dórit... szegény Dóri! A Spitzer és Berger konkurrenciája tönkretette a boltunkat, tudja ezt, ispán ur? Mi nagyon szegények vagyunk.

— Mit bannám én azt, gondolta az ispán?... csak a férje lehetnék!... hirtelen megcsillant valami a szemében: ha lenne szíves, Judit, fölrúgni a rendelt az uradalom számára és már dobálta is a számokat: ötven pipa, háromszáz pakli dohány...

Még szemében a könnyekkel — Judit felkacagott édes, könnyes bugással: minek ötven pipa, hiszen csak husz béresük van, vagy talán már az asszonyok is pipálnak?

Igen, azaz nem! — nem jól mondtam.

— Maga olyan jó ember, mondta Judit meghatottan. Maguknak nincs szükségük a pipákra!

— Judit!... úgy látszott, hogy a rusznik visszafele usznak, mert a tenger annyira hullámozott, hogy a nagy, sós cseppek áttörtek a szív partjain... az ispán ur sír!

— Ispán ur!... Lajos... ne, ne!...

De az ispán ur ekkor már ráhajolt a Spitzer és Berger pipáira, a pultra és zokogott, hogy csak úgy rázkódott a hatalmas teste.

Judit megsimogatta a sörteszerű haját és a könnyei nyomán egészen szépen lesimogatta az engedetlen hajszálakat... ne sirjon! — inkább törje el azokat a pipákat!

Lajos nem nézett fel, biztosan azt gondolta, jobb a simogatás alatt sirni, mint a vetélytársak pipáit eltörni.

— Hálátlan, hálátlan, suttogetta Judit és abbahagyta a simogatást.

Erre már felnézett Lajos: tudja miért az a nagy konkurrencia?

— Tudom, mosolygott Judit, de minden hiába, amíg maga szereti a rusznit!... addig megy a bolt!

— Tudtam, hogy az előbb is csak játszott velem, mint most, mondta szomorúan, reménytelenül Lajos.

Spitzer nagyon elegánsan nyitott be... amint meglátta az ispánt Judittal, szinte kővé meredt.

— Már vártam, szólta Judit, tessék, itt a pipája... hogyan lehet ilyen silány portékával konkurrálni?...

Lajos lehunyta szemét mögött fickándoztak a rusznik.

Spitzer ur már nem jött többet... kacagott Judit... maga meg ne aludjon most — duzzogott Lajosra.

Közben Berger kis, tömzsi alakja lépett a boltba, rövidlátó szemével élénken pislogott... a Spitzer itt volt? — Ugy látom hamar végzett, mondta látható örömmel.

Csak a pipáért jött, mint ön, Berger ur... vigyázzunk az önre is, hogy visszaadhassuk! Tessék!

Végeztem a konkurrenciával, mondta komolyan Judit... most már nincsenek kérdőim.

Judit! — ha megengedné, én felállítatnám azt a követ! — engedje meg! — könyörgött Lajos.

Judit nem szólt semmit, csak odaborult a Lajos széles mellére... de amint alkuk összeért — szégyenlősen suttogetta: ugy-e nem eszel több rusznit?... még akkor se, ha tönkre megy a bolt?!

Házasságközvetítő pipák...

Írta: Kristály István

A kövér ispán már megevett egy fél üveg rusznit, de még mindig dicsérte: nem, nem tudott eleget enni belőle... A szeméi azonban nem a rusznira csillogtak, hanem a kis bolt üvegajtaja mögött néha-néha elsuhanó kedves, könnyed leányalakra... Judit!... simogatta le a nevet a szívére...

Dóri szomorúan nézett körül a boltjában: a bolt kicsi, de nemrégén még, annyi vevője volt, hogy alig győzte a kiszolgálást... csak az ispán, az, az nem tud elszakadni tőlük és bizony ha az ő révén az uradalom nem ítt vásárolna, akkor... Dóri nem merete a gondolatot folytatni... attól félt, hogy ott bent, a kis homályos, alacsony szobában az az öreg, nyomorék asszonyka: az anyja, aki a kis ablakokon át nézdegéli a levelek hullását — megtudja az ő gondolatait... hogy a kis bolt már alig ad betevő falatot, nemhogy arra merne vállalkozni, amiről az öreg hitves álmodik: egy sírkőről a rég elment embernek, a férjnek és apának, akinek még egyszer így akarja megmondani — szerettek és nem tudlak elfelejteni!

Mert miért csik nekem olyan jól épen a te rusznid? — tette fel a kérdést az ispán, miközben egy ezüstszőnyű halacska újra elfűnt a szájában... mert sokszor gondolkodtam rajta... Ettem a Spitzernél, — nem izlett... Voltam a Bergernél — beteg lettem... itt meg: csak nekem nem győzők rendelni!

Dórinak megcsillant a szeme: Spitzer és Berger!... Igen: ők tették tönkre a boltját Mindenféle ócska holmival elcsalták a vevőit... ő, miért is nincs egy kis tőkéje, hogy vásárolhatna — amíg a vevők újra vissza nem jönnek, mert hiszen előbb-utóbb belátják, hogy: Spitzer és Berger csak krájlzerosok!

Krájlzerosok! — mondta Dóri hánosan és megvetően... és szinte egy fejjel magasabb lett, úgy kihuzta magát... Mit tudják azok, hogy mi az üzlet?! tudod — és itt hangjának meleg csengése lett — az üzlet: művészet! Művészet! Egy képet megfesteni — az is lehet művészet, de megtenni azt, hogy egy olyan kényes izlésű ember, mint te, észrevedd — hogy csak nálam találhatod meg a ruszniaidat, barátom: ez az üzlet művészet!

A kis pupos kereskedő fénylett, sziporkázott lelkesedésében: életszükséglete voltam a vevőimnek, felboncoltam őket, kikerestem elrejtett vágyaikat, még nem is sejtették, hogy mit akarnak — és én már hoztam nekik a vágyukat. Csak kitétem eléjük — és ők rám néztek: hát ezt megint honnan találta ki Dóri ur?... Honnan?... — Tüzeskedett a kis boltos — onnan, hogy nekem a kuncsaft egy szent ideál volt... És most két krájlzerájós becsapja őket!

A kövér ispán nagy, puha gyermekszeméi szeretettel simogatták a kis pupos emberkét... Ne félj Dóri! — mondta ő is lelkesen és csak nézte a kis emberkét, akinek meleg fekete szemében nem akart ki-aludni valami mély tűz... Ne félj Dóri!... Adj hát még egy tányérral! — kiáltotta, mert Dóri titkos tüze — a remény ő benne is lángra gyúlt... Hát ha még neki is lesz szebb napja — és megremegett forrón, mélyen, mert Judit karsu árnya most suhant el az ajtón túl...

Dóri rakta a tányérkára a halacskákat, mint ahogy a hasábát rakják ölbe... az ispán meg valami nagy öröm gyönyörében már előre lenyelte őket... iszonyukat nyelt forró, nagy ádámsutkájával: ej, ha ma beszélhetne Judittal?!

— Adjon Isten!... Zömök, mosolygós arcu paraszt lépett be — dörögtötte fején félrekapott báránysüveg, ebből is látszik, hogy még ellenkezik az évekkel.

— Hozta Isten, János bácsi, örvendett Dóri... mit parancsol?

János rásandított az ispánra... az meg szomorúan nézett a le nem nyelt halacsákra, mintha buszusna tőlük... ez is rosszkor jött, mérgeződött magában az ispán, no meg félt is ettől az embertől, aki tudott egy és mást, ami nem idevaló, ebbe a kicsi, drága kis házba, ahol Judit él...

Eltörött a pipám, ispán ur, ne haragudjon... Erre járunk a szekerekkel, gondoltam — benéztek, mert hogy se a Pitzer, se a Bergör nem tudják, mi is az a pipa?

Adjon csak elő pipát, Dóri!... No lám, mosolygott János, ez az... ez a kis hetyke teteje, meg itt ahát ez a kis rézkarika... ide fűzi bele a szép asz-

szony azt a kis piros zsinórt, amivel nem csak a pipát köti a szárhoz, hanem az embert is magához... Vagy mint a fiatal embert köti meg a szép lány szalaggal. Igaz-e ispán ur?

Majd én kifizetem a pipát, János, szólt az ispán elvörösödve — mert a szalaggal való példálódzás őt illette — csak siessen a szekerek után, én is jövök mindjárt.

János azonban lassan, módisan illesztette föl a pipát, úgy, hogy a rövidszáru kis pipa kupakja majdnem a bal szemébe ért... így, most még csak dohány kellene bele, János felült a pultra... ejnye, de magas ez a pultra — akárcsak az intező ur ablaka!

— Dóri, adjál csak neki két pakli dohányt, mert siet ám a János!

— Most épen ráérek, hiszen tudja az ispán ur, amíg a szekerek lerakodnak az állomáson.

Az ispán meg tudta volna fojtani ezt a vén kujan uradalmi gazdát, akinek pihent, töretlen agyában mindig valami különös — jó és rossz paraszti huncutság villádozott... valami iz a föld kegyetlen jóságából... Most is egészen biztosan valami törti a fejét... igen példálódzik.

Dóri hirtelen fájdalmasan fölkiáltott... János zsebeiből két oldalt két pipaszár dugta ki a csutoráját... az egyik sárga volt, mint a borostyán, a másik fekete, mint az ébenfa...

A Spitzer, mutatott Dóri a sárga csutorára... a Spitzer sárga arca... ez a fekete meg a Berger sötét arca... szegény kis Dóri alig pihegett: János bácsi, maga a Spitzernél és a Bergernél is vásárol?

Az intező felugrott — ő, a gazember, de legalább most kidobhatja innen... feleljen!

— No, csak várjanak! Ne vágjon olyan pityergős ábrázatot Dóri! Az intező ur meg eressen el, nem vagyok én szép lány!

Gazember, sziszegte az intező, de úgy, hogy János azért ne hallja, mert ha elárulná — akkor fuccs az életnek!

Hát úgy esett a dolog, szólt János, hogy behívott a Pitzer... János gazda — így mondta — szólni az embereinek, hogy nálam vásároljanak, hiszen kend megteheti, kendre jobban hallgatnak, mint arra a hordóhasu ispánra, amiben a Dóri döglött ruszniai uszkálnak. És adott egy felszerelt pipát.

És ez egy kereskedő, fuldoklott Dóri.

— He-he, nevetett az intező, hogy rád jobban hallgatnak, mint az intezőre!... és úgy érezte, hogy az epe megöli.

— Oszt hogy a Bergör előtt is elmentünk a szekerekkel, ő is behitt — nesze János barátom és ő is adott egy felszerelt pipát, szervusz, legyünk pertuk, aztán küld ide az embereket vásárolni, látod az intező is eladta magát a Dórinak két szemért — mondta — és csak úgy reszketett a méregtől, hát te is megteheted. Különb is a Dóri csőd előtt áll.

— Jaj, mondta Dóri és nekidült a pultnak.

— No és most megyek és agyonütöm őket! — kiáltott az ispán.

Megálljon, szólt János, azért hoztam ide a pipákat, mert — itt ellágyult a hangja — nem tudom nézni, hogy annyit szenved az ispán ur... a rusznikéért — tette hozzá mosolyogva... osztán kigondoltam, hogy evvel a két pipával igen szépen rendbehoznánk az ispán ur dolgát is meg a Dórit is... János szeme éles, huncut örömmel villant meg.

— Dóri!... Judit jött be a kis boltba... Arca sápadt. Szenvédő — anyját nem hagyja egy pillanatra se magára, mellette van, ápolja... Haja fekete, mint a kis szoba vizasztalan, felágtól elzárt, sötét magánya — nehéz... nehéz a fekete szeme is, csak nehezebb: árvább... fiatalabb...

— Dóri, anyuka hív, menj be hozzá!

Dóri hirtelen igazgatni kezdte magán a ruhát, hogy ne lássa anyuka az ő zilált kétségbeesését... anyuka hívja — a kis nyomorék asszonyka, aki több, mint tíz éve nem tud lábára állni, aki olyan sokat volt falpon télen is, ebben a huzatos, nem fűthető boltoskában, hogy mindig beteg férjét és két növekedő gyermekét eltarthassa, elláthassa, hogy végre ő maga is ágyának esett és nem tud a szorgalmas, a fűrgő, a drága anyai lábaira állni... és most csak ül és bámul a kicsi ablakon át a csöppnyi udvarra, arra a kicsi életre, ami megmaradt neki husz évi munká-

Madarak beszéde

VERÉB:

— Tekintve, hogy én vagyok a legszemtelenebb, hadd legyek legalább az első. Aki éhes és szegény, az szemtelen és komisz. A lud, melyet kukoricával tömtök, nem az, a kanári sem, melynek cukorral kedveskedtek, a kövér galamb sem, melyet tiszta búzával etettek. Én azonban, kis, szárnyas koldus, aki kopott, barna ruhámban soványan lesem a morzsák alamizsnáját, a telhetetlenség és tolakodás hírébe keveredtem. Furcsa az élet. Pedig hűséges és ragaszkodó is volnék. Télen, mikor a vándormadarak elrepülnek s minden néma, a jégvirágok között csak az én nótám hallik, melyet soktagu családommal együtt állhatatosan csiripelek, az alkotmány bástyáim kívül. Egyszerű ez, mint a nyomorúság panasza és nagyon egyhangu. Körülbelül így szól: »Csak egy kicsit, csak egy kicsit«.

FECSKE:

Hőmérsékletem 44 fok. Ebben a magas lázban hármely más élőlény elpusztulna. Engem ez hajt, hogy állandóan szellőkben, fellegekben hűtözzem. Kívül levegő, belül, könnyű testemben, torkomban, tüdőmben, csontjaimban szintén levegő, az bélel ki egészen. Óránként átlag 216 kilométert haladok. Mindig frakkban és fehérmellényben. Mint előkelő személyiség a hidegebb idő beálltával minden évben egy délafrikai fürdőhelyre szállok, a saját repülőgépem.

FÜLEMÜLE:

— Toll és ének! Neked is ez a mesterséged! Engedd hát, hogy kissé oktassalak! Csak a fájdalom, csak a szenvedés a karmesterünk! Az szedi ütemre trilláinkat, az tartat mértéket velünk, az diktálja, hogy piano, most forte! Attól csuklik el hangunk, oly mesterien, hogy a hallgatók fölkiáltanak, micsoda művész! Éjszaka énekelek, mikor nem látok semmit, csak emlékezem! Minék is a világ! Egy ujat kell teremteni! Ha megvakítják mind a két szemem, még szebb lesz a dalom! Mert jegyezd meg, sohasem azt énekeljük, ami van, hanem azt, ami nincs már, ami volt, ami fáj, ami hiányzik!

CSIRKE:

— Az emberek figyelnek, hogy csetlem-botlom a baromfiudvaron a sete-suta lábaimmal, a korcs szárnyaimmal s megállapítják, hogy madrának vajmi balog vagyok és valami hiányzik hozzám, hogy tökéletes legyek. Hogy mi ez a titokzatos valami, nem tudják. Én tudom. Egy kis tejfőlé paprikás mártás kellene mellém meg egy kis galuska.

GÓLYA:

— Amikor megpillantasz, szájadon elkényszerült mosoly játszik, megindultság a gyermekkorból, kajánosság és ősi ámulat. Bizony, hékás, én félig-meddig a családhoz tartozom. Most azonban közölhetem veled, hogy nem én hoztalak. Valaha én is ezt hittem, gólyafiók koromban. De azóta az anyám engem is fölvilágosított.

PAPAGÁLY:

— Régi ripacs-familiából származom. Száz esztendővel vállamon itt hintázom a rézkarikán, cifra, divatjamult, vidékies maskarámban, mint agg cirkuszosné. Hajdan borlevessel itattak, tükörből tanítottak beszélni. Egy évszázada locsogok, povedálok, pletykálok. Már mindenkit a világon megszólaltam. Hangom rekedt. Csöröm olyan maszatos, mint az elemi iskolások palatáblája. Nyelvem dagadt és szemölcsös, fekete a sok rágalmazástól.

HOLLÓ:

— Rég dalolt meg engemet már híres versében Poe [Edgár] És habár a század eljár, nem mult el egy sora sem. Most is itt ülök s előre károgok, miként a dőre Pusztulás vad hirdetője, a zord rimet keresem. Gyászruhámba, kárvalottan a bus rimet keresem S azt üvöltöm: »Sohasem!«

KANÁRI:

— Afrika, te rólad álmodozom itt a fütött szobában, ahol a vénkisasszony fehér cukorral, salátalevéllal traktál s félt a léghuzamtól is. Kalitkában néhány papálcikával igyekszik elém hazudni a délszaki tenyészetet. Zöld tollazatom, mely valaha az őserdők lombját utánozta, elsárgult a rabságban. Olyan vagyok, mint egy citrom. Harsány bánat csattog belőlem, úgyhogy a közelálló majdnem megsüketülnek tőle. Az én hangversenytermem hajdan nagyobb volt. Bocssásanak meg nekem, de igazán nem születtem kamarazenesésznek.

BARÁZDABILLEGETŐ:

— A szegény földmivesnek nincs a világon senkije. Amikor szántja a földet s ballag az eke után, csak én sürgök-forgok körülötte. Próbálok megtalálni az egyensúlyt, akár azok az álljfeljancsi figurák, melyeknek a husukban ólom van, de farkom előre billen, fejem hátrabilen s állandóan illegek, pipiskélek, hajlon-

gok. A jó Isten tett az egyszerű munkás mellé, hogy fönntartsam hivatásában való hitét. Hízelegve serény, szomfüles miniszteri titkárként buzgolkodom az oldalánál s közben szakadatlanul csivogok: »Parancsolj, kegyelmes urram, kérlek alázatosan kegyelmes urram, szerrvus, kegyelmes urram«.

FÜRJ:

Csöpp szívemnek vágya nagy.
Édes, édes, itt maradj!
Nyár után eljő a fagy.
S addig van nyár, míg te vagy.
A vetésben így beszéltek,
Dactylosként száll az élet:
Pityopalaty!

PINTY:

— Rám mondj rimet, te híres. Pedig látom, hogy úgy tudsz verselni, mint a pinty.

PARADICSOMMADÁR:

— Évának az édenkertben azonnal megtetszett gyönyörű sárga-rózsaszín tollam. Ádám erre leütött s odaadott feleségének, fejéül. Ez volt az első gyilkosság, melyet férfiak nőkért követtek el.

VARJU:

— Szalonkabátban együtt úgy festünk, mint egy gyászgyülekezet, egy irodalmi társaság kiküldött bizottsága, öreg írók, akik részt vesznek öreg tagtársuk

temetésén. Az ünnepl szónok beszél: »Kár elhunyt a közre, kár a nemzetre, kár, kár az irodalomra nézve. Mi nem vagyunk irigyek. Varju nem ássa ki a varju szemét.«

SZÁRCSA:

— Napszálltakor halkán uszunk az alföldi tavacs-kán messzivilágító, piros szemünkkel. Egyszerre fölrebbenünk ptyegve csikorgó-nyikorgó zajjal. Ez egy pillanatra megtöri a hallgatást. De a vadász, aki ölében a puskával ring a csónakban, tő közepén, utána mégjobban érzi a víz csöndjét. A mi lármánk a csönd fokmérője.

SZAJKÓ:

— Nem ismétlem azt, amit mondok, sohasem ismétlem azt, amit mondok. Vagy annyira sietsz? Akkor csak röviden jellemzem magam: madárhangokat utánzó, mókázó, hasbeszélő, bandzsító, csenek, lopok, büvészkedem. Afféle kicsapott fővárosi kabaréművész vagyok, aki falura került, a falu bolondja lett, hóbortos csepürágó parasztlócsó, figurás mulattatója.

DARU:

— Mondd, mit jelent e roppant nagy V betű
Az elhalványult őszi — kék egen?
Azt mondja: Vándorlós, azt mondja: Vágy,
Azt mondja: Vég, azt mondja: Végtelen.
(Vége.)

Kosztolányi Dezső

Schiller kisasszony

Irta: Somlyó Zoltán

Apám hallgatag özvegy-ember volt. Reggeltől estig dolgozott. Későn este nyakig sárosan jött haza a Dráva mellől, a fűrészgérből s így semmit se tudott arról, hogy mi, a hat gyermek, hogyan éltünk otthon, a cselédre, meg a szikár német Schiller-kisasszonyra bízva... Fogalma se volt arról, hogy Schiller-kisasszony, amikor a tizórai vajaskenyérét már megkente, a lugas gerendái közt hernyó-vadászatra indul s amikor egy kövér zöld hernyót megfogott, azt undok sercentéssel még rákeni a vajra és úgy eszi meg, jóízű cséttintésekkel, a vajaskenyérét; és ezt nekünk végig kell nézni és, persze, a mi vajaskenyérünk érintetlenül marad, aminek az a vége, hogy pofonokat osonnázunk...

Vagy mit tudhatta apám azt, hogy este, léfekvés előtt, ha körülálljuk a zongora fölött függő nagy olajképet, bődögölt anyánk árcsúját, hogy ott mondjuk el őszi imánkat: Schiller kisasszony pofonokkal akarja elállítani a könnyeinket, amelyeket a jóság utáni vágy csordít ki a szemünkéből...

Apánk nem tudott semmiről sem. Csak arról, hogy nagy családja van és sok a kiadás, tehát a munkának is soknak kell lennie. Nem is láttuk őt, csak délből negyedórára, amíg az ebédjét sietve elköltötte és ünnepnap, amikor kiült az udvarra a nagy diófa alá, hogy uiságját elolvassa. De ilyenkor is távollartott tőle a gonoszindulatu Schiller-kisasszony bennünket, azzal az ürüggyel, hogy zavarjuk a nyugalomát. De alapszabály, hogy ne legyen módunk panaszra nyitni a szánkat...

Egy napon ünnepi várakozástól volt csöndes a ház. Schiller kisasszony összegyűjtött bennünket a legfelsőbb szobában és értésünkre adta, hogy új anyuskát kapunk, apám estefelé hozza haza a vasútállomásról. Testvéreim örvendező ugrándozásba kezdtek. Én elvonultam a sarokba, a zongora mögé és kimondhatatlan szomorúsággal meredtem a nagy olajfestményre, édesanyám arcára. Minél tovább néztem könnyeimen át az arcot, annál több élet áradt a vonásokból és annál mélyebben, annál fojtogatóbban éreztem meghalt édesanyám felémsuhanó lelkét. Mély fájdalomban térdreestem a kép előtt. Kezeimet tördelve, könyörögtem hozzá, hogy ne hagyjon el bennünket, hogy ne hagyja az új anyuskámat hozó vonatot megállni a mi állomásunkon, hogy ne engedje a kapukat kinyitni... Végül már azt kértem zokogva a képtől, hogy én is haljak meg rögtön és odakerülhesek az én igazi anyuskámhoz...

Nagy fájdalomból kis testvérekim viháncolásának zaja vert föl, mintha a butordarabok mind közelebb furakodnának felém, úgy éreztem, hogy megfojtanak, összelapítanak. A nagy sárga almárium három széles ajtaján át mintha ördögök rohognának felém...

Felugrottam, két kezemet a kép rámájára nyomtam félemben. Ettől kissé megnyugodtam. De most kinyitott az ajtó és hosszú: ijesztően szikár alakjával megjelent Schiller kisasszony, kezében lobogó gyertyát tartva magasra. Még annyi időm maradt a homályban, hogy halk csusszanással a zongora alá bujtam. Schiller kisasszony halkán betette maga után az ajtót. Azután körülnézett. Csunya, visszataszító vigyorült az arcán. A gyertyát letette a zongorára. Aztán megállt a kép előtt és nekiesett. A tiz körmével leráncigálta a falról és közben le is ejtette. A nagy kép sarka ráesett a zongora szélére, amely mély bugó, fájdalmas hangot adott ki magából...

Az öreg nő a képet átnyalábolta egyik kezével, a másikkal a gyertyát tartva, kisetett a szobából.

Minden tagomban reszketve: csuszva követtem Schiller kisasszonyt, aki most rabolja el édesanyámat... A hosszú sötét folyosón ment végig, nem lépett ki az udvarra. Ettől megkönnyebbültem. Végre megállt terhével a folyosó végiben. A padlásajtó előtt. Akkor a kötélynén fityegő kulcs-csomó után kapott. A kulcsok megsörrentek a csontos kéz érintésére és Schiller kisasszony most a gyertya gyér lángjánál betette a kulcsot a zárba, amely ijesztő zördülésre felnyit. Hangosan dobogott a szívem. Mind előbbre csusztam nesztelenül, a térdem már csupa horzsolás volt, csak kusztam tovább. Szinte már közvetlen mögöttem. Egy-kétszer ki is nyújtottam a rőt homályban a kezemet, hogy legalább mégegyszer érinthessem a kép keretét, de nem sikerült. Lépcsőről lépcsőre vándoroltam a nehéz nagy képpel. Ahogy felért a padlásra, fújt, zihált. Nagyon el volt fáradva. Előbb kipihente magát, aztán átkapta a festményt és a legszélső sarokba állította, a zsindeletető alá. A zsindelek hasadékan át befut a szél, ijesztő, pokoli füttyüléssel, megdermedt bennem a vér...

Mégis legszívesebben ottmaradtam volna éccakára édesanyámmal a padláson; arra gondoltam, hátha megered az eső és beszivárog a zsindeletetőn át a képre... De menekülnöm kellett a vén boszorkány elől. Nehéz szívvel csuszam visszafelé a lépcsőkön, minden egyes csuszással beleütődve a durva falépcsőzet szélébe...

A szobák mind egyvégbe nyitva voltak. Mindenütt égtek a csilláros lámpák és a nagy zongoraszobában a hosszú asztal vakító fehéren terítve vacsorához. Főnt, a főülélen virágcsokor, őszi virágokból kötve, kusznán, fanyar illatokat lehelve, nyilván másodikkal anyám köszöntésére. Be szomorú virágok voltak...

Végre begördült a nagy fekete batár az udvarra. Nehézkösen gurult végig a kavicsos udvaron, egészen a ház bejáratáig. Mi hatan ott álltunk, ünneplőbe öltözve, éhesen, szederjes ajkkal, álmosan.

Elsőnek apám szállt ki a kocsiból, kezében kis fekete lakk-utibörönd. Aztán kiemelte új feleségét, akit nekünk anyául hozott. Alacsony kis asszony volt; szeméből szomorú szelidség és sajnálat áradt. Lehajolt hozzánk és sorban megcsókolt bennünket. Én elfordítottam az arcomat. Erre végigtapogattam picit kezével és nagyon szomorúan sugta apámnak:

— Ez a kisfiú sor...

Azután ő is sirni kezdett. Fázósan belékarolt apámba és így mentek be a házba. Mi utánuk. Schiller kisasszony persze legelől ment, magasan, hizelegve, de sem apám, sem második anyám rá se hederítettek. Ottbenn láttam, hogy apám is könnyezik. Új anyám első dolga volt, hogy kis csipkekendőt vett elő és megtörölte a szememet. Apám ekkor odament hozzá és kezét csókolt neki.

Vacsora közben lelkem fojtó csönd volt. Az evőeszközök tompán csörögtek. Egy falat sem ment le a torkomon. Apámnagy étvágyal evett, de új anyám alig nyult az ételhez. Apám tekintete egyszerre csak megakadt a falon. Ijedten meredt arra a négyzögletes foltra, amely a kiányzó kép helyét jelezte. Aztán kérdően nézett szét. Schiller kisasszony lesütötte a szemét...

Ebben a pillanatban görcsösen tört ki belőlem a sírás. Nem tudták, mi van velem. Apámat elöntötte a düh. Szégyelte magát miattam. Kis testvéreim vihogtak, rosszakodtak, csufolódtak velem, új anyám

ben végeztek. Hát uramfia, ahogyan csirába szökésként az el-
 Enyhe tavaszra vált az idő. A kukorica-vetéssel jórész-
 nagyon sok bosszusága van velük.
 ra. Kiszedik a csirázó kukoricát a földből. Pelenczey-apónak
 pal meg szétszálhának a határba és teszik a kárt egyre-más-
 gint csak visszatérnek. Fiszaka ott tanváznak a fák, nap-
 erdőcske fám. Híjába hesegeti el onnan az ember őket, me-
 tévők, a varjak. Ezek seregcsámra tanváznak ott Mogyorós
 Es mindezeknek tetejébe ott vannak a legnagyobb kár-
 mállak a gazdák jóherését.

libák le ne legeljék a vetést, csavarzó cigányok meg ne dezs-
 kártétel essék ott: kőza malac ki ne futja a krumplit, kőbor
 sze. A Vitéz kutyussal együtt járják a határt, nehogy valami
 Mert hogy Pelenczey-apó hivatalt visel. Ő a falu cso-
 séges hivatalbéli társa: a Vitéz kutyus.

czey-apó télben, nyárban, ősszel, tavasszal. Vele lakik hű-
 Hát ebben a tökinddával befutott gunyhóban lakik Pelen-
 A szifarnadakon zsupszalma: ez az ágy.

sok. Raktuk keresztbe, hosszába karvasztáságu szifarnadak.
 A gunyhó másik fala mentén földre vert alacsony ága-
 lóg az üst.

előtt a szabad tűzhegyen. Most is ott áll az »ágas-fa«, rajta
 az eső. Egyébként ott szokott a gazda tűzezni kint a gunyhó
 akkor ég a tűz, ha az idő őszre fordul, vagy ha odakint esik
 Az egyik fal mentén téglából vakolt kandalló. De ebben csak
 ez az asztal. Körülötte néhány kisebb göcs: ezek a székek.
 torzata sem valami előkelő. Kerek fölglyagócs a közepén:

Hanem azért szegény embernek elég jó lakás az. A bu-
 kők is csak egy félállítól néznek le rá.

nyes városi paloták közé. Sőt a szalmatetes kis falusi házi-
 Hát ez az alacsony csőszgunyhó nem illenek oda a fé-
 hogy a kemény kibújhatott azon.

tejét beleppte a tű, meg a moha. Csak akkora nyílás van rajt,
 ban földből hányt, alacsony csőszgunyhó terpeszkedik. Te-
 A zöld selyempázsit közepén, a nagy fölglyagócs árnyéká-
 galagonyák. A kis erdő szélét mogyoróvok szegélyezik.
 rliotte zöld selyempázsit. Odébb alacsony kőgunyhók,
 el, a Mogyorós. Ennek a közepén terbelyes fölglyagó áll. Kö-
 Ott, ahol a hármashatár összesarkallik, kicsi erdő terül

Sisakos varjak

≡ Balázs bácsi postája ≡

Legutóbbi reitvényünk helyes megfejtése: *Környék.*

Helyesen megfejtették: Braum Alexander, Pesztalics
 Viola, Szabó Margit, Kraus Mária, Dudás Sándor, Auslän-
 der Vili és Ibolya, Sztantics Ilonka, Szántó Lacika, Berky
 Ili, Fárbas József, Goldstein Mici, Kratafia Margit, Ney Man-
 ci, Haupt Stefike és Józsika, Virágh Joli, Vadóc Ili, Kalmár
 Mancika és Gizike, Ciegler Bandi, Vitzek Mariska, Tóth
 Irénke, Vachsmann Ilonka, Manheim Rudi.

A jutalmat *Vitzek Mariska* nyerte meg.

ÜZENETEK:

Manheim Rudi. Szerdán délelőtt 10 órától 11-ig okvetlen
 várlak, jöjj fel a szerkesztőségbe. *Haupt Józsika.* Kivánok
 jobbulást neked és ne betegeskedj olyan sokáig. *Ciegler Ban-
 di.* Bizonyára nem voltak jók. Küldj jobbakat, akkor leközöl-
 jük. *Szücs Béla.* Nem tartottad be az ígéreted. Nem küldtél
 fejtörőt. Csak tanulj szorgalmasan. Versikéd nagyon tetszik.
 Küldhetsz meg. *Ausländer Vili és Ibolya.* Örülök, hogy job-
 ban vagytok, máskor vigyázz magadra, ne fázzál meg. *Du-
 dás Sándor.* Nem kaptam meg a leveleid. *Kraus Mária.* Ird
 meg, mikor jöttök, akkor én is megüzenem, hogy mikor ta-
 lálkozunk. *Pesztalics Viola.* Örömmel üdvözöllek a Habostor-
 ta táborába. Ha szorgalmas leszel, okvetlen számíthatsz rá.
Goldstein Misi. Máskor, ha el küldöd a leveled, ügyelj, hogy
 egy példányban kapjam, a fogalmazványt nem kell elküldeni.
 Jobb szeretem, ha te magad írod és gondold ki a leveleket.
 Egyébként a fejtörők, amiket küldtél, nem jók. Próbálj olyan
 fejtörőket kitalálni, amik csak betűkből vannak. Ha jót kül-
 desz, le közlöm.

≡ Fejtörő ≡

LA palcs ár ár
 ár ár
 ár ár

Beküldte: *Kraus Mária.*

portrékat fog készíteni a hallgatóság tagjairól
 művész is, aki a helyszínen illusztrálja az elmondott meséket és képeket
 Szomborban mesedélutánokat fog tartani. Vele megy Forrai Zoltán rajzó-
 Vaipadag nagyobb városában: Szubotica, Noviszádon, Becskerekén és
 Oszkár bácsi, a gyerekek népszerű mesemondója, november végén a

Oszkár bácsi a Vaipadagban

~~~~~

— Cselső Dudás, hajsz Bimbó!...
 Csattogott az ostor s nazgot kurjantott a gazda:

ökröt.
 futyörészve, boldogan szöfligatta a szekér előtt a két szép
 hirta munkára. S ahogyan telt el egy év, bizony Tözsegi István is

No! Iszen, kapos is lett a szegény ember. Mindenki öt
 szint égett a munka a keze között.

tosan megváltozott. Akarván munkába fogott, haladt vele, hogy

A szegény ember ezután is dolgozgatva élt. De csodála-
 járt. Csak simogatták, ölelgették.

meglátták, még azt is elfelejtették tőle megkérdezni, hogy hol

Héj, de volt öröm, amikor a felesége és kis gyermekkel

A szolgák pedig a gyorsjárati partipára segítették.

csatolta el a király a jó embert és megölette.

— Menj hát és dolgozz erős karral, szerencsével, — bo-
 ettel.

még a karjaim, csak ezek el ne hagyjanak, megküzdök az

— Köszönöm! Amit tettem, kötelességből tettem. Erősek

A szegény ember elhuzódott tőle.

mondotta a király és egy zacskó aranyat nyújtott fele.

— Az megtörténhetik ugyis! De jutalmul ezt adom, —

— Hogy tüstént családommal lehessen!

— Mit kívánsz? — kérdezte a király.

— Jutalmazdja.

— Ohó! — zugta a tömeg — ami fenséges urunk a jók

juk lesz. Hát én megyek!

dom, nem tudja, hova lettem, halottnak vél s félek, hogy ba-

— Köszönöm jó királyom, de engem is sirva vár a csalá-

vigadi velünk!...

— Itt az én szabadtóm! Jer közelebb, te jószívű ember,

A király megölette szép nejét, aztán Tözsegre mutatott:

— En jó uram, királyi párom, hát újra itt vagy?...
 csodaszép királyne, az ura nyakába borult.
 hatott, hát menten gyönyörű ifjúvá változott. Majd jött a

A BACSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen melléklete

Subotica, 1928. november 4.

44

Zsiráfok

Üldözői elől

Fut a zsiráfcsereg,
 Szélesebesen vágat,
 Még a föld is remeg.

Afrikai pusztán
 Vidáman legeltek,
 Még a faágról is
 Ennivalót szedtek.

Egyszer csak messziről
 Puskás vadász vágat,
 Menekül előle
 Valamennyi állat.

Nemcsak az életét,
 Szabadságát félti.
 Jobb itt a pusztában,
 Mint rabságban élni.

A szegény ember azt sem tudta, hova legyen. Csodás szép volt minden, ragyogott a fű, mint a csillagos ég. A szegény ember azt sem tudta, hova legyen. Csodás szép volt minden, ragyogott a fű, mint a csillagos ég. A szegény ember azt sem tudta, hova legyen. Csodás szép volt minden, ragyogott a fű, mint a csillagos ég.

— Nohát, a gunyád is megjárta. Dehát hova is mende-
gélisz?
— Az orrom után! — vágott vissza a szegény ember a
kelletlen társ szavára.
— Mi jártaiban vagy?...
— Szegény vagyok, keresem a nálammal még szegényeb-
bek hazáját, hogy segítsék rajtuk!...
— Nagy elhatározással vagy?... Ugyan aztán, hogyan
segíthetnél rajtuk?
— Ahogyan tudok!...
— Kicsit büszke vagy, amint látom!...
— Csak az irigy hiszi rólam!...
— Talán felismert? — kérdezte magában. — Már megint
elragadtattam magamat? Nőde, ugy sem juthat el a Sónajok
országába, mert a ringó kék csolnak a vízbe merít.
— Hát csak járj békével! — mondotta álmodni a ravasz
utitárs, aki nem volt más, mint maga az Irigység.
A szegény ember azután békével elérte a kék hegyet.
Mégpihen, majd megkerülte és még három napig gyalogolt.
Az Irigység minden nap megnézte a ringó kék csolnakot,
mert mindig félt, hogy visszatér az elátkozott király. Aznap
is szétnevetett az Irigység a kék vízen, amikor Töszegivel talál-
kozott. Megnyugodva bolyongott ismét a környéken.
Elalatt a szegény ember odáért, beledobta a ringó kék
csolnakba a tépett kendőt. A csolnak megnyugodott s várta,
hogy Töszegi beüljön. Amint beült, nyíltbeszen elszámtal-
dott vele. Már jól bentlart a vízen, amikor megérkezett az
Irigység s amint meglátta a gyorsan futó csolnakot és benne
a szegény embert, hédében kövé változott.
Hej, de annál nagyobb volt az öröm Sónajok országában,
amikor meglátta a tépett kendőt a szegény ember kezében.
Tüstént megszólaltak a harsonnák, újoncok kiabálás töltötte be
a szigetet! Éjfélkor partipa futott elő, felnyervegtek és elűnt,
mint a gondolat.

I R T A: S Z E G E D I E M I L

Chaplin mutatványa következett. Miből állt az ő mu-
tatványa? Semniből! Bement, járkált, kopott kemény ka-
lapjában, nagy cipőiben, szűk kabátiában és rettenetesen bő
nadrájiában, hadonászva séta botjával. Szalon komikus volt:
mosolygott, fekete bajusza ilyenkor ijesztően felszaladt és
betömte orrlyukait.

És ezen a semmiségen nevettek az emberek. Nem is ne-
vettek, harsogtak. Charlie nagyon komikus figura volt. Ko-
pott és mégis elegáns. Senki és úgy viselkedett, mint valaki.
Roppant előkelő mozdulatai voltak, mintha örökké főherce-
gek között élt volna. És ezek a kényeskedő, finyás, affektáló
mozdulatok, melyek nevetségesen hatottak kopott csavargó
öltözete mellett — ezek neveltették meg a publikumot.

*

Elhangzott a harangütés.

Charlie Chaplin belépett. Kezében elmaradhatatlan pálcikája.
Hóna alatt egy óriási zsákot cipelt, pehelykönnyűséggel,
mintha néhány könyvet vinne. Megemelte kalapját és puk-
kedlit csinált, majd kacszázó lépésével nagy derűtlenség mellett
a porond közepéig ment és ott megállt. Ránézett a fűrész-
porral bevont porondra és megvetően megrugta a lábával.
Aztán kioldotta a zsák száját és két ujjával csipetnyi fűrész-
port vett ki belőle és mint tésztára a cukrot rászórta a földre
majd hátrább ment és vizsgálva műértő szemmel nézte mun-
káját. Hirtelen gondolt egyet: felkapta a zsákot és szórni
kezdte a fűrészport.

A közönség tombolt, annyi kedves humorral csinálta
Chaplin ezt a jelentéktelen műveletet.

Hát, mondom, jötték is seregessül, csapatostul. Egész
sorszámmra kiszedték a csirázó vetést. Pelenczey-apó a fejét
esőváltta:
— Kemény kőrös kapanyél,
Ez már több a kettőnél...
Mit csináljak ezekkel a szegényezőkkel?
A Vitéz-kutyus egyet bilentett a fülén, egyet lendített a
farkán, aztán nem szolt semmit, vagy legfeljebb azt mondta:
— Hát bizony édes gazdám, itt magadnak kell valamit
kiszelnit.
Pelenczey-apó bosszusan ballagott hazafelé. Utközben
bóbítas bubos banka röppest fel előtte. Pelenczey-apó elkon-
dolkozott:
— Hími! Hát mért van ennek a bankának bóbítaja? Mért
nincs a varjúnak is? Talán több esze lenne! Lám, a banka
nem bántja a vetést.
Azután még azt is hozzátette, hogy:
— No, majd noi! El kell várnit mindent a maga sorára.
Gyere Vitéz!
Azzal elkanyarodott, le a faluvégnek, a kertek alatt.
A faluvégben betért a »Savanyu botos«-hoz:
— Hallod-e Náci hími! Neked van sok újságpapírosod,
— Van ám Pali báci, van ám...
— Adhatnál belőle egy nyalábra valót.
— Talán újságot akar olvasni, Pali báci?
— Más egyébre kell az nekem.
— Azzal odanyult a pulpitus alá s előhuzott egy kókora nyá-
tab újságot:
— Elég lesz ez Pali báci?
— Fele is elég lesz.

A vén vezér-varjú károga hitta őket:
vámennyi varjú a mezőn.
vetett kukorica magja, már ott seregessül, ott csoportostul

Kár, kár,
Gyertek mári!
Pompás selvendő jár,
Most teli tal a határ,
Ránk itt finom lakzi vár.
Ránk, kár,
Gyertek mári!

— Téged szeretlek a legjobban, mert te vagy a legszebb,
a leghatalmasabb... Ne törd testvéreid zsarnokságát.

És a három tündér versengeni kezdett, hogy melyik a
szebb, melyik az erősebb. Éjjel-nappal előlött veszekedtek.
Egy nagy veszekedés közben így szolt Déva, aki a legszeré-
nyebb, legszelidebb volt köztük:

— Többé nem lakhatunk együtt. Mindegyikünk építsen
magának várat és lakjék külön.

— Jól van! Építsünk, mondta Kalán. — Majd meglássuk
melyiké lesz szebb, erősebb, hatalmasabb.

— Én aranyból építem és az enyém lesz a legszebb, a leg-
hatalmasabb, mert én vagyok a legnagyobb hatalom a vilá-
gon, — mondotta Arany gögösen.

— Az enyém lesz a legerősebb, a leghatalmasabb, mert
én vasból építem és a vas a világon mindennél erősebb.

Déva a dévai hegyre mutatott és úgy mondta:

Én ennek a hegynek tetejére építem váramat kőből. Ha
Isten megsegít, mire a nap háromszor kél, állni fog Déva vára.

— Én felépítem két nap alatt, — mondta Kalán.

— Két nap, — kacagott gunyosan Arany. — Én reggel
kezdem és estére már készen áll az én szinarany váram.

— De csak úgy, ha Isten segít, — mondta Déva.

— Akár segít, akár nem, estére elkészül az én arany vá-
ram.

— Vigyázz! — intette Déva Aranyt.

— Ne ijeszgesd Istennel. Nem félünk tőle. Én senkitől se
félek... Én vas vagyok, az erő.

— Én meg Arany, a hatalom.

És három nap múlva állt a három tündérvár a három
szomszédhegy tetején. De egyszer csak elfeketedett a nap,
nagy dörgéssel jött olyan szörnyű nagy vihar, hogy a föld
háromszor megrázkódott. Amikor a vihar, földrengés elvonult
és uira kisütött a nap: Arany és Kalán vára nem volt sehól.
Elnyelte a hegy. Csak Déva vára állt rendületlenül, mert az
Isten segedelmével épült.

— De csak vigye el az egészet, azután használja egész-
séggel.
Pelenyey-apó hóna alá kapta az újságokat s elballa-
zott haza, oda a csöszkunyihóba. Ott azután azt tette, azt a
sok újságpapírost mind felszabdalta apró papírsüvegeknek.
Egész halom papírsüveg hevert már készen ott a kerek
göcsaszaton.
Azután elszedte egy öszzmarék kukoricát. Azt cseré-
tányérba rakta s kitétte csirizni vízbe a napra. Harmad-, ne-
gyednapra szépen kicsirizott a kukorica a vízben. Akkor meg-
azt tette, hogy elöszedte azokat az apró papírsüvegeket.
Rozsliszból lágy csirizt készített. Azzal a csirizzel beken-
te a kis papírsüvegek belsejét. Minden papírsüvegbe belerakott
egy szem csiriz kukoricát.
Ilyen módon elkészítve kivitte a papírsüvegeket a legkö-
zelebbi kukoricaföldre. Ott lerakta azokat a szántásba úgy,
hogy a csiriz kukorica kihássék a papírsüvegből.
Azután félrehúzódott a Vitéz kutyussal egyetemben az
egyik bokor mellé.
Nem kellett soká várnia. Nagy sereg varjú szállt el fö-
lőtte. Az egész varjuserég ott települt meg a kukoricaföldön.
Elszente gyanakvó pillantásokat vetettek a papírsüvegek-
re. De amint megkérdezték bennük a csiriz kukoricaszemét, uccu
egyik is, uccu a másik is belerakott a papírsüvegbe.
No, lett erre hamarosan nagy gabadalyodás!
A papírsüveg csirizes belseje oda ragad a varjú fejéhez.
Sohogy sem tudta lerázni onnan. Sőt minél jobban rázta, an-
nál inkább oda tapadt a fejéhez.
A sisakos varjú elkezdett káromni. Fel-fel röpöpent a le-
vegőbe, majd újból leszállt. Hamarosan ót-hat varjunak a fe-
jén ott diszselgett a papírsüvegek a többi varjú remülé-
tével. Azzal a sisakkal még egyből baj is volt. Amelyiknek a fe-
jébe volt, az nem tudott fölé repülni. Csak úgy vaklában ka-
limpált ide-oda a levegőben. A többi varjú remülten mene-
kült előle. A sisakos varjak még csak úgy a hang után vevé-
trányt szálltak utánuk.
Eszesvezett káromlás körös-körül. A munkások a
mezőn nem tudták mire vélni a dolgot. A jégenyefák a feju-
ket ingatták bámulatukban. A csörgeteg kis Füzés-ér ijedten
bunt meg a sasos fü között. Csak a kukás fő nevetett:
— Sisakos varjúk! Soha ilyen!
A tapasztalt nyuszi ott a löherésben felült a két hátulsó
kibara, úgy hegyezte a fülét:

Mikor néhány lépéssel közeledtek a hidhoz, Péterke új-
ból megállt:

— Öregapa! Van a borju akkora, mint a tinó?

— Nincs. A borju kisebb!

— Hát akkor mégse jól mondtam, mert az a kutya csak
akkora volt, mint egy borju...

A hid előtt Péterke még egyszer megállt.

— Öregapa! Van a kutya akkora... de egy nagy ku-
tya, mint egy kis borju?

Az öregapa most már nem engedett:

— A kutya kisebb a borjunál!

Péterke röstelkedve sütötte le a szeméit:

— Hát akkor nem jól mondtam... Az a nagy kutya
csak akkora volt, mint egy... nagy kutya!

Az öregapa megsimogatta Péterke fejét s aztán rálép-
tek a hidra... Az öregapa bátran, Péterke félve, vigyázva,
óvatosan rakosgatta egymás elébe a lábait, mert igaz ugyan,
hogy a hazugságát kireperálta, de látha, hátha...? A hid
dereka tájékán, nagy lelki szorongatások közepette meg-
fogadta, hogy sohasem hazudik többet az életben... Soha,
soha!

Én bizony nem tudom, hogy megtartotta-e a szavát,
Hát ti mit gondoltok, gyerekek?

Péczel József.

A három tündér

Hajdanában réges-régen, amikor még tündérek jártak a
földön, három csodaszép tündér lakott Hunyad földjén: Déva
Kalán és Arany. Nagy szeretetben éltek együtt egy őserdő
sűrűjébe rejtett nagy sziklabarlangban, amelynek nyílását
csodavirágok őrizték.

Egy fényes, holdvilágos éjjel, amikor az erdőben az éjjeli
pillangókkal jászadoztak, köztük termett a rossz szellem, a
kítől mindig nagyon féltek. Nem ismerték meg, mert csillogó
aranyruhába volt öltözve. Azt hazudta, hogy ő a hátszegi he-
gyek tündérkirályának fia. A hiszékeny tündérek igen kel-
lemesen eljátszadoztak vele és nagyon megszerették. De a
rossz szellem megrontotta a három tündér békés együttélését.
Mindegyiknek azt sugta a fülébe:

— Egyedem se igen van, — felelte a szegény ember.
mondotta csipkelődve.
— De jó lábad van, hogy olyan gyorsan haladsz!... —
egy iránykédő ember csatlakozott hozzá.
ment ismét tovább. Már vagy hét napig is mehetett, amikor
díg kelet felé. Ha elfatadt, elővette tarisznyáját, falatozott és
A szegény ember utnak indult. Ment, mendegélt, de min-
Kévell!...
dolát gyorsaságával térek országomba. Most pedig járj bé-
jön a gyors járásu partám. Te csak várj azután, mert a gon-
dó, mert még ma is sírva-níva várnak engem s azonnal értem
zében levő Söhajok országába. Ott megismerik a tépett ken-
szünik a ringása, bátran beülhatsz és az elvissz a kék víz kö-
hetem volna országomba, de ha ezt a csolnakba dobod, meg-
az irányom, mert ha ezt elveszi, soha többé vissza nem tér-
— Itt van ez a tépett kendő, ezt elfeledte fölém elvenni
keztem a büvös csolnakról!
— Ejjah! — csapott a homlokára Töszegi — el is feled-
vize akarsz futni?
— Hohó! — kallított rá az ősz király, — talán te is a
— Hát meggyek! — mondotta Töszegi és már indult is.
— Csak kérlek, fiám!...
hozza vagyok sokval! Parancsoljon!
éhen tulla kell is mennem. Gyalog jártam világegyetemben,
— Öreg királyom — mondta a szegény ember — ha se-
segíteni.
Töszegi jószívű ember volt, aki szeretett embertársán
csolnak. Mondd hát, van-e kedved oda elhmenni?
belülni, a vízbe dobja és az abban elülnek. Engem vár az a
csolnak van kiköve, mely folyton himbálódzik és bárki akar
letre, amíg egy kék vízhez nem érsz. A kék vízben egy kék
Ha azt elérted, még három napig gyalogolsz, mindig napke-
gyalogolni. Menj el napkeletre, amíg a kék hegyhez nem érsz!
Öreg lábaimmal el sem tudnék oda jutni. Te fiatal vagy, tudsz
Nem jutalmazhatlak meg semmivel, mivel a Söhajok országába
gyok én is, még szegényebb, mint te, mert senkim sincsen.
fogya s a te ásdó végre megszabadított. Igaz, szegény va-
részolt ide és zart a fadó alá. Sok száz éve vagyok a föld
hajok országának királya. Gonosz szomszédom, Irigység va-
— Ne félj fölém, én egy elátkozott király vagyok, a Sö-
des-kék és dohos földszagot hoz magával.
ber nehéz lépésekkel közeledik felé. Ruhája a penészről zöl-

A fűrészpor hullt, — egyszerre csak kipottyant a zsák-
ból egy prüszkölő fekete hajú kisfiú és ijedt szemmel körül-
nézett. Chaplin megrettenve hátraugrott és megemelte ka-
lapját.

Az emberek felugráltak helyeikről, tapsoltak, kiabáltak,
kalapjaikat a levegőbe dobálták. a nevetéstől sokan könnyez-
tek annyira őszinte volt a zsákból kipottyant feketehajú kis
fiú ijedtsége és a bohóc meglepetése.

Egyszerre csak mozgás támadt a közönség soraiban.

Egy fehérhajú öregember tört magának utat, arca ragyogott
a boldogságtól, szeme tele volt könnyel.

— Jackie- Jackie!!! — kiabálta örömtől csengő hangon
az öreg ember és beugrott a porondra.

És ekkor csodálatos dolog történt.

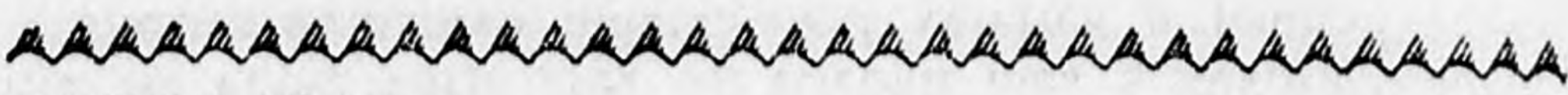
A kisfiú mint a nyul repült az öregember felé és a cir-
kusz közepén egymás nyakába borultak.

Erre még viharosabban kitért a tapsorkán. Az emberek
a padok tetejére álltak és úgy tomboltak. Chaplin szomorúan
felemelte a zsákot az utolsó szemig kirázta belőle a fűrész-
port és elindult a kijárat felé. Az ajtóban az igazgató már
várta és átölelte:

Havas István.

Nagyamához — vendégségbe.
A szomszédba, az alvégre.
Avagy Bergengóciba?...
Tán Katyiba, baba-báiba?
Viszi őket, ugyan hova?
Világjáró csacsi koma:
Be örül a három gyerek,
Illa, berek, nádak, erek
Az ostort jól pattogtatta.
A Pali a gyepőt tartja,
Mondja Pali, Gyuszi, Böske.
Gyi, te patás, gyi, te büszke,

Világjáró csacsi koma

Bodonyi Nándor.

Éz a pompás ötlet aztán,
Jól csináltad édes gazdám!
S rajtottal deres fővel:
Többet esszel, mint erővel...
vau! vau!
Csak az öregbics, ott a galagonyabokor hegyén, az vette
Hej micsoda riadalom!
Lakodalom, sokadalom.
Kányák zaja, szarkák nesze:
Most tisztul a varjak esze...
Pelenczey-apó mosolyogva ballagott hazafelé:
No, a módját eltaláltam,
Ezeket hát megtréfáltam.
Hirmondónak sem lehetett volna egy varjat is találni a
határban. Megtisztult a levegő fölül. A Vitéz kutyusnak is
módfelett tetszett ez a dolog. Egyet billettett a fülen, egyet
lendített a farkán s vakkantott is hozzá örömben:
Ez a pompás ötlet aztán,
Jól csináltad édes gazdám!
S rajtottal deres fővel:
Többet esszel, mint erővel...
vau! vau!

PÉTERKE

Péterke pöttyöm kis legényke volt. Ötéves. Vagy annyi se. De az esze néha már meg-megvillant. Mindig tudakolt valamit: Mi ez? Hát ez? Főként az öregapiát szerette vallatgatni, még pedig fogósnál fogósabb kérdésekkel. Például: Mért van a lónak négy lába, a tyuknak meg csak kettő? Mért nincs az embernek szárnya? A hálnak füle? A kutyának szarva?

Hát ezek mind olyan kérdések, amelyekre még a nagyon öreg apák se tudnak valami alkalmas feleletet adni az olyan kis unokának, mint amilyen a Péterke volt.

Történt, hogy egyszer, amikor ott sétálgattak a város szélén, az öregapa rámutatott egy kutyára:

— Nézd csak fiam, milyen nagy kutya!

Péterke legyintett a kezével:

— Semmi! Láttam én egyszer egy akkora kutyát, mint egy ökör!

Az öregapa megcsóválta a fejét:

— Péterke, te nem mondasz igazat!

— Én? — szegte meg a nyakát a gyerek. — Én nem mondok igazat? Azon kezdem, hogy én nem is tudok hazudni!

Az öregapa döbbedezett. Ez már mégis csak sok! Így hazudni, hogy még hazudni se tud... Hirtelen valami ötlött az eszébe. Megállt s előre mutatott:

— Nézd csak, Péterke, ott előttünk van egy hid. Majd most átmegyünk rajta... De jól megnézegezd ám flam annak a hidnak minden részét, mert nevezetes hid ám az a hid! Az a páratlan tulajdonsága van, hogy csak az igaz emberek mehetnek rajta keresztül... A hazugok alatt leszakad!

Péterke lába hirtelen elnehezedett. Lassan kezdett csoszogni. Rossz érzései támadtak. Fölnézett az öregapijára. Szerette volna neki mondani: Gyerünk vissza! Ugy de, mit gondolna akkor az öregapja? Hej, hogy az a kutya... Hm. Hirtelen megállt.

— Öregapa?

— Na?

— Van az ökör akkora, mint a tinó?

— Nincs. A tinó kisebb.

— Hát akkor nem jól mondtam az előbb. Az a kutya csak akkora volt, mint egy tinó.

Töszegi batorságot vessz magának és megáll. Az ősz em-
— Allj meg te, jó ember!...

hangon kiált utána.

dó helyén egy öreg, ősz ember emelkedik ki és mennydörgő

Fut és hátratekintget. Egyszer csak látja ám, hogy a fe-

még az ást is eldobja és fut nagy ijedten.

felpattan, fojtó gőz csap ki a nyíláson. Töszegi ijedtében

rálátja, egyszer csak felpattan a fedő a helyéről. De amint

Nézi is, piszkálhatja az ástó hegyével. S amint így bab-

fol, hogy megnézzé.

— Mi ez? — kérdi a szegény ember kíváncsian és leha-

Asója valami rozsdás fedőt csörget.

Allig hogy ezt elsöhajította, zörgő hang üt meg a fület.

szerecséje csak szegény...

gözni, ha élt a nappalal földom is meg. A szegény ember

— Hej, hej! — sópáncsolt — nem tudok én annyit dol-

Eljárna szantogatni, tütyürészve, boldogan az eke után.

Ha öneki két ökre, meg egy szekere volna, milyen vigan élné.

Munkaközben mindig az ökös szekér járt az eszében.

Pista, panasz nélkül dolgozgatott.

utána. Azért a mi emberünk, a szegény, jóraváló Töszegi

Kifenyvedik az ástó, de biz' azért vékonyka karaj kenyer jut

nek nincs ökre, hát maga szantogat. Csak ugy, ahogy lehet.

hagyományt fordítam. Keserves munka volt biz az, de aki-

Es azzal tovább bandukolt. Ment az uraság földjére, a

— Hej, ha nekem is ökös szekereim lehetne!...

gató ökös ekek mellett, nagyot söhajtott.

Valán egy kifenyvedett ástó cipelt. Mikor elhaladt a szanto-

Az uton egy kopott ruhás, szegény munkásember haladt.

—Cselő Daru, hajsz Gombosi...

közbe nagyokat kurjantottak.

vel. A bérések tütyürészve ballagtak az eke után és közbe-

A fakon imitt-ammott himbálódzott csak egy-egy sárkult fale-

Öszre járt az idő, hideg szél tütyült végig a rónaságon.

duló pajtorokat.

fekete varjusereg lepte el, szedegettek az eke nyomán kitor-

cegye borult a zsitros, fekete föld az eke után. A barázdát meg

berek. Az eke feketé barázdát vont az anyaföld testébe. Ser-

Folyt a munka a mezőn. Öszre vetés alá szántottak az em-

Ökös szekér

— Mától kezdve tíz dollárral emelem a fizetésedet, an-
nak a kölyöknek pedig egyelőre öt dollárt adok hetenként —
mondotta az igazgató, akinek arca ragyogott a megelége-
dettségtől.

Chaplin nem válaszolt.

— De hogy csináltad ezt? — kérdezte az igazgató, le-
ültetve Charliet.

— Hát ugy történt — kezdte szomorúan Chaplin — és
elmesélte találkozását Jackie Coogannal...

Jim előkerül.

Vily és két társa újból ott álltak a sátor előtt, óvatosan
vigyázva, nehogy összetalálkozzanak az óriással, aki dühé-
ben bizonyosan alaposan elpáholná őket. Azon tanakodtak,
miként juthatnánk be mégis a sátorvárosba, ahol Jim eltűnt
szemeik elől.

(Folyt. köv:)

Subotica, Pašićeva ulica 6

BABAKLINIKA

lányok
és gyerekek,
mert hihetetlen olcsó
áron javítja minden baját
törött és széthullott
babátoknak

Ne sírjatok

Röhögést

és mellbetegéseket a lebiztosabban gyógyít a SIROPEN. Minden gyógyszerárban kapható
Orvosi szakvélemény:
Svet. Trajković,
CAR DUŠAN
gyógyszertára, Beograd
Az Ön SIROPEN-különlegességét a praksisban a legszebb eredménnyel alkalmazom mindennemű tüdőbetegség esetében és azt a legmelegebben ajánlhatom különösen fiatalabb betegeknek a tüdőgyulladás harmadik stádiumában és bronchitiszes megbetegedéseknél.
Sijarinska Banja, 1928. március 14-én.
Dr. Bož. Dj. Popović,
fűrdőigazgató
11643

Szép és jó minőségű
DIÓ
kg-ként 7.50 dinár árban
valamint pergetett
MÉZ
kg-ként 20 dinár árban
kapható
11557
Cím:
Rein Márkus
Brod n/3.

Eladó Rumán
újjonnan berendezett
éjjeli mulató
házzal együtt. Az üzlet legjobban be van vezetve, azonnali átvehető, konkurrencia nélkül. Az átvételhez nem szükséges a teljes tőke. — Agyancsak eladó ház Somborban (Lastina u. 5.) amely 36.000 dinár értékű jövedelmet hoz — Érdeklődni a tulajdonosnál Petar Klokić Ruma 11337 Pivarska u. 4.

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők
Ehrlich J.
esztorgyárnál, SOMBOR
Pariška u. 1. 873

Tűzbiztos üzleti
KÖNYVSZEKRÉNYT
keresünk megvételre
Albus szappany r. r. t.
Novisad 11501

BUTORÁRUHÁZ
WEINER LIPOT
műbutorgyára
Szentá, a Városháza alatt és a Tiszaparton
Izléses munka — Olcsó árak — G. n. t. kivétel
1194

Hol vásárol a vidéki Suboticán.

GYERMEK-KOCSI

Az elismerten legjobb minőségű
„BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR
(Gyümölcs piac)
Sportkocsi 200 dinártól feljebb
Visszontelárusítóknak árelkedmény!
Sátoroskocsi 400 dinártól feljebb

SZÖRME

Legújabb divatu szörmék nagy választékban, valamint átalakítások, javítások legolcsóbban
MORGENSTERN ALADÁR
Zrinjski trg 1 szám alá helyezett üzletében kaphatók
Megtekintés vételkényszer nélkül!

ÓRÁK — ÉK SZER EK

Vajdasági polgár
büszke lehetsz arra,
Krekustól
vett órát akaszthatsz
a falra!
GYÜMÖLCSPIAC 4.

TAMBURA

Mindenféle tamburahangszer és húrok legolcsóbban
Kudlik Károlynál
Poštanska ul. 8.
Tigris-védjegyű húrok nagyban és kicsinyben.

KÉZMUÁRÚ

A Vajdaság legolcsóbb bevásárlási forrása gyári szabott árak mellett elsőrangú gyártmányokból, úgymint: férfi- és nőruhák és felöltő-szövetek, barchendek, flanellek, vásznak és zsebkendők
STRASSER BÉLA
Wilsonova ul. 46. Fakultéttal szemben

RÁDIO

KONRATH D. D.
rádiókészülékei

olcsók, jók, megbízhatók

FUSZER ÉS CSEMEGE

Megnyilt
Kovács és Gelányi
új fűszer- és csemegeüzlete
Rudics kitérő, Labor palota

DIVAT

Őszi és téli angol szövetségűségegek megérkeztek óriási választékban. — Elsőrendű munka, olcsó árak
ROZSO VINCE angol úriszabó, Zenede-érettel. Telefon 6-51

Divatos, elegáns
öltönyök, télikabátok
eredeti angol szövettől
Osztrogonacz és Kenedics
uri szabóknál
Szubotica, Városi bérpalota

TORTA SÜTEMÉNY
Naponta friss, olcsó és izletes
tortát, desszertet és süteményt
kaphat
„City“ Bódis Lajos cukrászdájában
Rudics ucca (Labor-palota)

Borotvák, ollók
különleges „Cetvi keca“ gyártmányok
Molnár István
működőüzemnél kaphatók
SUBOTICA
Bene Sudarevićeva 26

MARHA

Sertés
Szekér
Malom
Magtár
Bánya
Személy

-MÉRLEG-et

a legteljesebb kivitelben, legolcsóbban szállít
J. Sebestyén mérleggyára Subotica, Daničićev put 154
Ajánlatok és rajzok díjmentesen

Kinek füle van — hallja!

Érdeklődők!
Ne vezetessék félre magukat, nyissák ki fülüket és szemüket, mielőtt petróleum-gázlámpa beszerzését határozzák el.
Szállítunk Önnek gyári áron egy komplett
KRONOSLÁMPÁT
380 dinárért

Égők egyenként, a 11, 15, 20 és a 30 számú lámpához 160 dinár
A lámpa meggyújtható anélkül, hogy a cándert le kellene venni. Nem kell 5 percig várni, azonnal világít. 1 liter petróleum 16 órán át ég 80 gyertyalény erősséggel. Nincs pumpálás vagy előmelegítés. További 58 lámpamodell 3000 gyertyalényerősséggel. 15 évi garancia.

„PETROPLIN“
Zagreb, Sajmište 55.
Jugoszlávia legnagyobb lámpa-raktára. Képviseletet keresünk mindenütt. Jelenleg a legkönnyebb kereseti lehetőség. 11596

Uj! Uj!
BANÁN
maróni, malaga, datolya, füge, ananász.
Engros—Detail
Manó Sugár
Telefon 47 8787

LEGNAGYOBB
KÁRPITOSÜZLET
Klubgarnitúrák, patent-fotelek, ottománok, berzserek és szalónok gyártása
Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
kárpitós
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 48—46 4481

Uj modern zongorák 15.500,—
pianinók 13.500,—
dinártól
Raab Károly fia
cégnél SOMBOR, részletfizetés mellett. Nagy választék elsőrangú világmárkák u. m. Steinway, Bösendorf, Förster, Lauber erste Produktiv Stängel és Stelzkamer. 1257

Meleghy A. Pál
butorgyára
Veliki Bečkerek
Cara Dušanova ulica 12.

Gyárt csakis elsőrendű anyagból polgári, stíl- és kárpitozott butorokat a legizlésesebb kivitelben.
Versenynélküli árak

Allandó nagy mintaraktár 50—60 komplett szobaberendezéssel, amely vételkényszer nélkül megtekinthető és amelyre különösen a vidéki butorvásárló közönség figyelmét hívom fel

Részletfizetési kedvezmény

A PANTHEON MINDEN BEVÁLTOTTA AZ IGÉRETEIT!

NEM MINDENNAPI AJÁNLAT,
OLVASSA EL FIGYELMESEN!

Az élők irodalom mestereinek legújabb regényeit!

A RIVÁLASZTOTTAK

(A Pantheon modern regénysorozata 15 kötetben.)

TARTALMA: A német, francia, angol, skandináv irodalom mai reprezentánsainak legújabb, legkiválóbb munkái, kitűnő fordításban. Csupa újdonság, amely most került először a magyar olvasóközönség elé.

KIALLITÁSA: Finom, fehér, vékony papír, éles nyomás. A vékony papír által elértük, hogy a könyv kellemesebben kezelhető. A kötés szolid kék angol vászon arany nyomással.

ÁRA: Olcsósági rekord! A terjedelmes kötetek félannyiba sem kerülnek, mint ugyanazon regények külföldi kiadásai. Minden kötet bolti ára füzve 24 dinár, kötve 36 dinár. De előjegyzés útján még ebből a szencácós árból is hatalmas engedményt kaphat.

MEGJELENÉS MÓDJA: Havonta két kötet jelenik meg a következő sorrendben:

1. HAUPTMANN: A Démon. (A német Wanda című kiadással egyidejűleg jelenik meg.)	1928
2. KESSEL: A rongyos hercegek.	November
3. WASSERMANN: A Maurizius-eset, I.	December
4. WASSERMANN: A Maurizius-eset, II.	
5. GIDE: Pásztorének. — Isabelle.	1929
6. WERFEL: Az érettségi találkozó.	Január
7. CONRAD: Öregek és fiatalok.	Február
8. SCHNITZLER: Teréz.	
9. MAURIAC: Sorsok.	Március
10. WALPOLE: Harmer John pünkösdi királysága.	
11. H. G. WELLS: Mr. Blettsworthy a kannibálók szigetén. (Wells legújabb regénye.)	Április
12. MEYRINK: A nyugati ablak anyyala.	
13. HAMSUN: Csavargók, I.	Május
14. HAMSUN: Csavargók, II. (Knut Hamsun legújabb műve.)	
15. Eredeti magyar regény, az 1929. évi Mikszáth Kálmán-pályázat díjnyertes regénye.	

KEDVEZMÉNYEK ELŐJEGYZŐK RÉSZÉRE: Aki karácsonyig a teljes sorozatot megrendeli, a köteteket

füzve . . . **19 dinár**

vászonkötésben . . . **28** „

KEDVEZMÉNYES ÁRBAN KAPJA.

A bolti ár majdnem 50% kal magasabb. (A bolti ár füzve 24 dinár, vászonkötésben 36 dinár.) Az előjegyzés nem jelent anyagi megterhelést, mert havonta csak két kötet árát kell kifizetni. Ezen a kedvezményen kívül az előjegyzők

A SZOROZAT 15-İK KÖTETÉT
TELJESEN INGYEN KAPJÁK!

MEGRENDELŐLAP

T. Bács megyei Napló kiadóhivatala

Subotica

Postafiók 43.

Ezennel megrendelem a KIVALASZTOTTAK című regénysorozatot 15 kötetben Havonta 2 kötetet veszek át és az első 14 kötet átvétele után az utolsó kötetet ingyen kapom.

A nem kívánt
módozat tör-
lendő

FÜZVE 19 dinár kedvezményes árbán.
KÖTVE 28 dinár kedvezményes árbán.
A két könyv árát minden hó elején előre beküldöm.
Minden elsején tessék két kötetet utánvétel nélkül.
A köteteket minden hó elején személyesen veszem át és fizetem ki Önöknek!

Név: _____

Foglalkozás: _____

Pontos cím: _____

KUN N. okl. mérnök
rádió és villamossági szaküzletét
NOVISADON, Kralja Petra ulica 30. sz.
alá helyezte át (Kath. hitközs. épület, félemelet, villamosmegálló)
Vezérképviselője a következő cégeknek:

Neufeld und Kuhke G. m. b. H. Kiel
Badische Uhrenfabrik A. G. Furtwangen
„Valvo“ Radioröhrenfabrik Lokstädt b. Hamburg
Sachsenwerk Licht und Kraft A. G. Niederschütz-Dresden
„Eta“ Elektrotechnische Fabrik G. m. b. H. Prag
Jaroslavs Erste Glimmerwarenfabrik Berlin
„Lur“ Laissle und Rieker Berlin
Merkur Vertriebsgesellschaft G. m. b. H. Berlin
„Panadi“ Widerstandswerk Berlin
Richard Jahre Berlin
„Frako“ Frankfurter Kondensatorenfabrik G. m. b. H. Frankfurt a/W
Wilhelm Zeh Freiburg; „Heliogen“ Herrr Pavlik Bad Blackenburg

Jugoslavenska
Eskomptna i Hipotekarna Banka D. D.,
Zagreb

Bosanska Banka A. D., Beograd
Agrarna i Komercijalna Banka, Sarajevo
pénzüintézetek

Jugoslavenska Udružena Banka D. D.

cég alatt fuzionáltak

Főintézetek: Zagreb, Zrinjski trg 7
Beograd, Knez Mihajlova 52
Fiókiintézetek: Dubrovnik, Maribor, Novisad,
Osijek, Petrinja, Sarajevo, Su-
botica, Sušak, Vinkovci, Zag-
reb, Ilica 3

Kirendeltség: Senta

Befizetett alaptőke

Tartalékok:

175.000,000 din. 52.000,000 dinár

A főintézetek és a fiókok táviratcíme:

UNIONBANKA

Végez mindennemű bankügyletet
a legelőnyösebb feltételek mellett

MAGNA

BÉL- és GYOMORTISZTÍTÓPOR
megbízható, hatása gyors,
minden mellékiz nélkül
Gyógyszertárakban kapható pontos
használati utasítással
4 dinárért

A legjutányosabb áron
vásárolhat egy komplett **hálót,**
ebédlőt és mindennemű **butort.**

Megnagyobbított üzemünkben a legmodernebb
butorokat elsőrendűen készítjük. — Forduljon
hozzánk bizalommal, mielőtt butort vásárol!

Szenti és Virág műbutorgyár
Subotica, Sudarevićeva ul. 54-56. Telefon 383

Megfiatalítja 20 évvel
a FÉRIFEJ-védjegyes
SCHNEWEISS-hajregenerátor, mely visszaadja
az ősz haj erei szinét! Biz-
tos hatás. Abszolút méreg- és olommentes. Kapható
minden drog-üzletben, gyógyszer- és illatszer-tárban.
Aho' még nem kapható, 40 dinár beküldése mellett
bérmen-ve szállít két üveggel az S. H. S. képviselő.

Balla drogeria V.-Beckerek

Iskolatáskák vászonból... 25 din.
Iskolamappák valódi bőrből 80 din.
és aktatáskák valódi tehén-
bőrből... 90 din.

Utazó-bőröndök és legmodernebb
női ridikulókból óriási választék
olcsó, leszállított árak mellett

Schlager Henrik bőrnőző és bőraru-
specialistánál

Subotica, Aleksandrova ul. 1

Viszonteladóknek árengedmény!

LEOPOLD FÜRST
SZUBOTICA

cipéskellék-raktárát és

„WINKLE“, „RIMSKE“, „REKORD“-

képviseleti irodáját

VII., O. tojićeva (Lakatos) ul.
28 szám a. á

(szerbtemplom közelében)

helyezte át

TELEFON: 374.

11474

2 ÉVI HITEL

Mindennemű egyes és univerzális

asztalos- és
bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül

keretfűrészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő komb.
egyengető, csapoló, maró és vágási gyalu,
marógép furógéppel és körfűrésszel kombinálva.
11945

Ügyeljen a helyes emésztésre —
megszűnnek fájdalmai

Gyomor- és hasfájás, kemény széklet, fej-
fájás, vértódulás az agyban, idegesség, álmat-
lanság, aranyér, étvágytalanság, mind-mind a
rossz emésztés folyamánya.

Az ismert FIGOL gyógyelixir rendbeho-
zza emésztését és megszűnnek fájdalmai.

A FIGOL gyógyelixir rendbehozza az
emésztést és visszaadja egészségét.

A FIGOL-t előállítja és postán utánvételt
szétküldi

Apoteka Dr. Senečić Dubrovnik 2.

Eredeti ládika 3 üveggel csomagolással és
postadíjjal együtt 105 dinár, 8 üveges láda 245
dinár, egy üveg 40 dinár.

Állandóan érkeznek hozzánk köszönőleve-
lek a FIGOL eredményes hatásáról.

TEÁSKANNA

A „Teáskanna“ védjegyű tea a legjobb
ízt, a legfinomabb aromát és az utolér-
hetetlen kiadóságot testesíti meg.

ELONYOMDÁT

legmodernebb stíű rajzokkal és
kellékekkel legolcsóbban szállít

LEOPOLD SAMUEL, SENTA
modern előnyomdaberendezéi gyára

Relief-festéshez való festékek, porok és
kellékek kaphatók

Adán, a főtéren jóforgalmu
rőfösüzlet
haláleset miatt átadó

Bővebbet:

Özv. Liebermann Sománénál, Adán

Gazdák!

Tudják azt, hogy a

szuperfoszfát

erősíti a kalászt, gyorsítja az
érést, legszebb szemet hozza,
egészséges növényt termel, bizto-
san fokozza a terméseredményt,
ezért használjon **szuperfoszfátot!**

Szuperfoszfátot, valamint minden
más műtrágyát a legkedvezőbb áron ajánl

FOSFAT D.D.

ZA PROMET I TRGOVINU UMJETNIM GNOJIMA

Mazurinićev trg 4 **ZAGREB** Mažurinićev trg 4

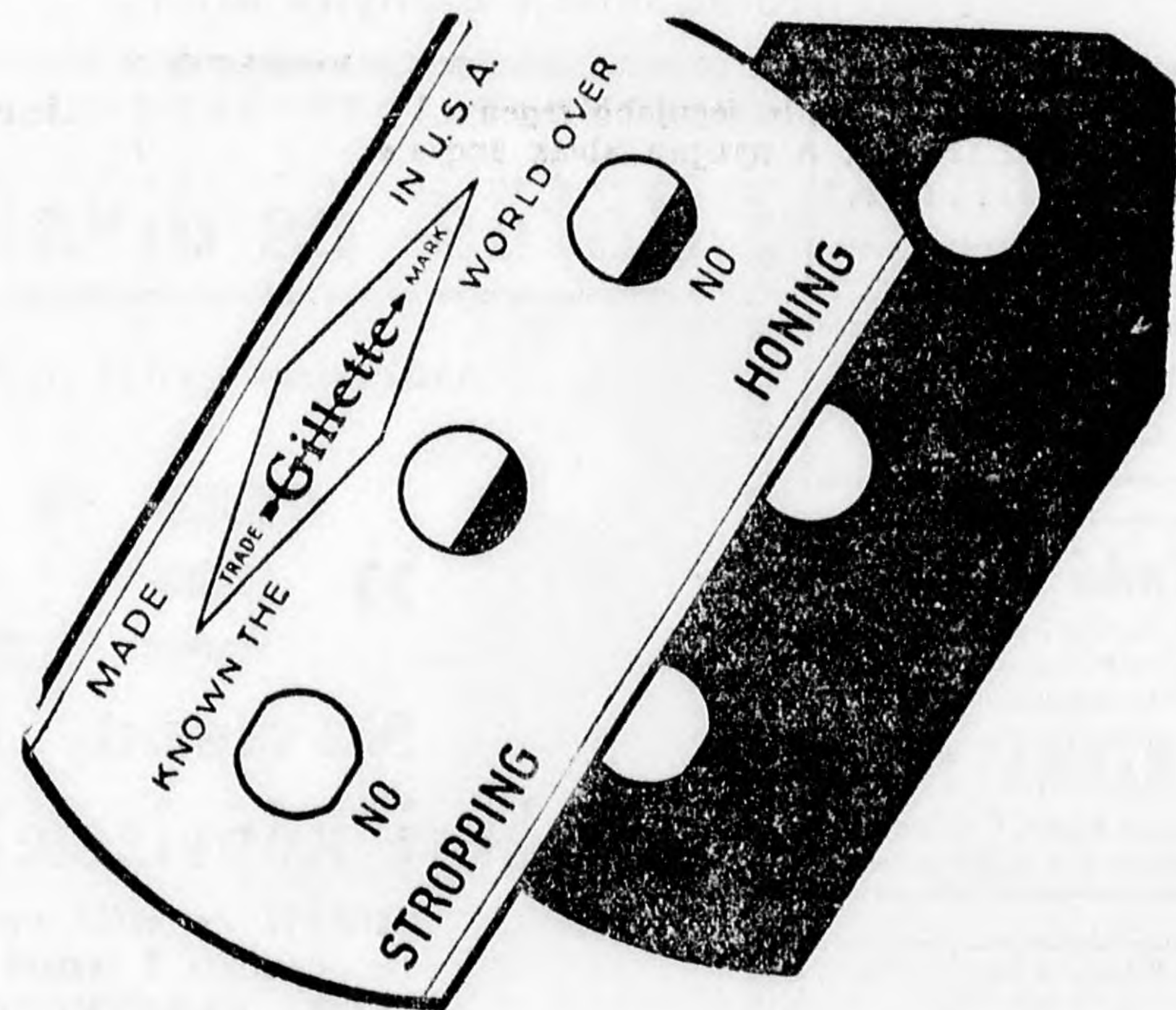
Telefon: 29—13

Távira'cim: Fosfat

Ingyen küldünk

mindennemű, a műtrágya használatára vo-
natkozó használati utasítást

8480

**Éles, mint a hajsál,
elasztikus, mint a rugó,
kemény, mint a gyémánt**

A Gillette-gyárakban az acélkészítés
legjobb módszerei és az acélkezelés
összes ujkori segédeszközei állanak
rendelkezésre a legélesebb penge elő-
állításához. Különleges edző eljárások
adják meg a valódi Gillette-penge ruga-
nyos szilárdságát, és szabadalmazott
fenőgépek a hajsáléles köszörülését.

Minden valódi
Gillette-pengén rajta van a védjegy.
MADE IN U.S.A.

De Luxe-csomag (30 penge), teljescsomag (10 penge),
félcsomag (6 penge) minden szakmabelli üzletben kapható.

TRADE MARK
Gillette
KNOWN THE WORLD OVER

GILLETTE SAFETY RAZOR CO.

Uri divatkülönlegessé-
gekben a vezető cég: **VUKOVICS GERŐ, SZUBOTICA**

P. & C. Habig, Borsalino és Panizza kalapok, L. B. O. uri és női hatisnyák egyedül-
lerakata. Állandó dúsz választék férfi fehérnemű (márkték szerint is), nyakkendők,
valódi angol ponlowerek és utazóplaidokban Pontos kiszolgálás szolid árak mellett

Tegujabb diatvu nyakkendőket csak az „ALEXA“ nyakkendőgyárban vehet első kézből és ne fizessen máshol dupla árat. Subotica Korzo. - Novisad Jevrejska ul. 6

Fiatalos üdeséget, természetes bájat kőcsönöz a

Danubary-Creme

Állandó használata

A modern és tudományos kozmetika legtekélyesebb vívmánya foltok, szemölcsök, szepők, kiütések, orrvörösödés és egyéb arctisztatlanság ellen. Számos elismerés. — Készítés és postai szétküldés:

BLUM gyógyszerár, Subotica

Állandóan raktáron:

Horgos: Szvári István
Vass János
Kocsis Pál
Risz Anikó
Pincér József
Nyári József

Horgos: Boros Orbánné
Pál János
R. Vucsoy
Knyer István
Heródi András

116 9

A Kovács-féle
NAGYENYEDI ARCKENŐCS
és
BORAXSZAPPAN

egyedüli komoly és ártalmatlan szer a levrézke-nyebb arc ápolására is. Eltünteti a legmakacsabb szepőket és foltot. Már rövid használat után az arc alabástrom sima és üde lesz. — Kapható mindenütt.

Főelárúsítás nagyban és kicsinyben:

Drogeria HERCL Subotica
Telefon 165 Aleksandrova ul. 1

ELŐNYOMDÁT
legelőcsőbban szállít

BLEIER MÁRK, SENTA
Első jugoszláv sablongyára

Jugoszlávia legelőcsőbb divatszalonja
WEINERT HERMANN Subotica,
L. Strossmajerova ulica 16.

Arak: kőnyek, kosztümök 200 dinártól
ruhák 100 „
aljak, bluzok, pongyolák 50 „

Elsőrendű, izléses és szép munkák garantálva

Szőlőültetők

megrendelhetik szőlővessző-szükségleteiket
rizlingi, kövidinka, szlanka
(magyarka), bakator, veltelényi
burgundi

mézes fehér fajokból **Ingusz Testvérek**nél
kraljevbregr (királyhalmi) telepükön termeszt
gyökerez és porbujtató-gyökerez, valamint kö-
lőféle fajú sima szőlővesszőjükből 114 12

Poša Pačić-Šupjak. — Telefon Pačić 3.

Most a legalkalmasabb idő beszerezni
a télre való
szénét és kokszot

Mielőtt bárhol vásárol, forduljon az

Általános Hitelbank Subotica
szénosztályához
(Telefon: 49, 50, 51)

amely **vagontételekben, bányatrákon a**
legelsőrendű minőséget szállítja
Viszonteladónak előnyös árak!

Karácsonyi ingyenkalács!!

Hogy kiváló minőségű lisztünk jóságát a n. é. közönség
minél jobban megismerje,

1000 kilogramm lisztet osztunk szét 43 nyereményben

vevőink között. — Már minden 20 dinárt meghaladó
bevásárlás után adunk sorsjegyet. 11517

A sorsolást folyó évi december 23-ikán d. e. a Sokolska
utca (Gombkötő ucca) 2. sz. alatti üzletünkben ejtjük meg.

J. Vujković i drug, Subotica

Malom: Jukičeva ulica 41 — Üzlet: Sokolska ulica 2 (Kunetz-ház)

Gyenge férfiak-

nak 10 dinár beküldése esetén
bérmentve küldöm szabadalma-
zott szénázációs találmányomat
ismeretelő könyvet. — Cím:

„**Patent 608**“
Cimj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlés.

Kiadó szálloda

Szenta legszebb helyén
levő, legforgalmasabb,
ujjonnan épült

„**AMERIKA**“ szálloda
azonnal kiadó. Értekezhetni
ugyanott a tulajdonosnál

Takarékoskodik az idővel
és pénzzel!

„**VELEBIT**“
tudósító és közöltető iroda
BEOGRAD, Zeleni Venac 21.
Telefon 17-25.

Székkel közbenjár a legnagyobb
pontossággal és gyorsasággal
az összes állami hivatalokban
BEOGRADban bármilyen ügyben,
szerény díjazás mellett. 11.75

Üveg és porcelán

városi és vidéki áru
Csak vizont adóknak!
Kereskedők legjobb be-
szerzési forrása
Legelőcsőbb napi árak

Karlo Kopp
Vel. Bečkerek

Raktár: II. külkerület 3/d,
a Geyer-vendéglő közelében
5454

Rőfös- és divatáru részletfizetésre!

Alacsony gyári árak, hosszú részletfizetési idő!
Gyári lerakat:

» **ELITA** «

Novisad, Dunavska ul. 10

Sombori képviselő: Vojv. Bojovića Venac 7

Férfi és női szüvetek, vásznak, zellerek,
mindenfajta francia és svájci selymek, taka-
rók, szőnyegek, függönyök, szőrokok és
más, legelső angol, cseh és hazai gyárakból származó cikkek legnagyobb választékban
Felkérjük a váos és környék tisztelt vevőközönségét, hogy levelezőlapon
hívja meg ügynökünket, aki dusan felszerelt kollekciójával házhöz megy

A képviselő neve:

Stampfer Tamás Sombor, Vojv. Bojovića Venac 7

A legnagyobb szőrmeáruraktár

NIŠ Nikola Jovanović **BEOGRAD**
Obrenovića 35 szűcsmester Terazije 3

Saját készítményű

női kabátok nagy választékban

szőrmevel, prémekkel, a legutolsó párisi modellek alapján.

Rendkívül nagy raktár **PRÉMEK**ben a legdiva-
tosabb színekben és minden más **SZŰCSÁRUBAN**

Különleges szőrmejavítóműhely. Mérsékelt árak. Szolid kiszolgálás. Árjegyzék kívánatra ingyen

Nea.Crem

legmegbízhatóbb
arc- és kézapoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA 58

HÖLGYEIM!

Konkurrenciánélküli speciális
onduváció, hajnyírás,
festés, parókákészítés, masz-
kírozás, minden hajmunka,
manikűrözés végett légyon
PA. ISTVÁN okleveles női
és színházi fodrász üzletében,
1. Páje Kujundžica ul. 3. sz.

KÖLCSÖNKÖNYVTÁR

és **ANT QJARIUM**
Subotica, Strossmajerova 16.
10520 (Husapiac)

ELAD és VESZ

jó állapotban levő használt
könyveket.
Könyvtárakat bizományba el-
adásra elfogad. Könyvek már
2 dinártól kaphatók.

Paszományt

butorra, függönyre, drap-
ériára, rojtokat, zsinórokat
bojtókat olcsón vállal

Nagy Lajos
paszományos, Jugovića 31.
Meghívásra mi tiummal ház-
hoz megyek

Használt és új

beros- és pá inkás-
HORDÓK

20 literes 6000 literig
kapható

Krix Lajos
Ládárnál,
Subotica, Muzurnčeva ul. 19
Bašto kereszt mellé

J. Andriska

műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Állandó raktár elsőrendű gyártmányú kerék-
párokból, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI“ olaszgumó gumikból
Minden e szakmába vágó javításokat szakszerűen végez

KÖNYV · FILM · RÁDIÓ

MARIETTA

EGY PÁRISI ÉVADSIKER TÖRTÉNETE

A legosztrákbabb zeneszerzőnek s a legfranciább drámaíróknak kellett társulni, hogy kihozzák az idei szezon nagy slágerját.

A bemutató éjszakáján, hajnali három órakor azt írta külön levélben Sacha Guitry Oscar Strausnak: »Csudálatos, hogy mennyire megértette Ön minden gondolatomat. Zenéje minden érzést, amit személyeimnek szántam, tökéletesen kifejez. Próbáink és munkánk, melyek ma este óta a múlté, mint egész pályám legkellemesebb emlékei fognak élni bennem és csak azt kívánom ezek után, hogy az Ön műve az Ön hazájában is oly sikert érjen el, mint az én hazámban ma este!« — Ez az elragadtatót levél kétségtelenül nagyon őszinte volt. Guitry, az író, meg lehet elégedve mert estéről-estére a leghermélinebb párisi nők és a legaggottabb párisi ifjak tapsolják véresre tenyerüket és lelkesülnek (hogy profanizáljam e szót) az Eduard VII. színházban az ő művéért; Guitry a férj is boldog lehet, mert felesége, a tényleg elbájoló Yvonne Printemps gyönyörű hangjával, tökéletes alakjával és nagyszerű játékaival hallatlan sikereket arat e darabban és kétségtelen, hogy éjfélkor a kijáratnál igen sok frakkos szív nem éppen ezért a jólmenő színházért, sem a jólbefektetett és több mint polgárián kamatozó tehetségért irigylik annyira Guitryt, mint ezért az asszonyért, kit színházába, tehetségébe és otthonába oly stilszerűen és jövedelmezően tudott Sacha Guitry beállítani. Guitry a színigazgató, gondolom, hálásan válloveregeti most a tükör előtt Guitryt a szerzőt és Guitryt a színészt, mert a napi bevétel még most, a 25. előadás körül sem maradt soha 30.000 frankon alól. És minthogy Guitry a színigazgató 12% tantímet fizet a kedélyes, bár egyre zsörtölődő Oscar Strausnak sem lehet panaszra oka; kiváltképpen ha elgondoljuk, hogy közeleg már a londoni premier és hogy Olaszország, a két skandináv állam és az Egyesült Államok már csengő aranyat fizettek az előadási jogért, miközben Bécsben Marischka Hubert törekszik az előreláthatóan nem kevésbé sikeres ausztriai bemutató felé. Minthogy pedig Guitry a társszerző mindennek ugyancsak hasznát látja: feltehetjük, hogy a sokoldalú nagyembernek nincs oka megbánnia, hogy a bécsi valcerbajnokkal összeölelkezett.

Azt már mondtam, hogy a közönség is elégedett volt.

Mariette szolgál mindennel, ami szép és jó egy párisi évadlágertől megkívánatik. Ráadásul bizonyos irodalmi súlyt és értéket is ad, nem annyit, hogy megzavarhassa az emésztést, de nemis oly keveset, hogy csömört okozna a színház előttdiner-ek édes deszertje után.

A Marietta Guitrynek egy alkalmi kétfelvonásos ötletéből született, melyet ő valaha régen egy Nobel nevű színművész visszavonulására szerzett, amelyet tehát csak egyetlen egyszer adtak elő. Ha valakinek minden ötlete annyi aranyat ér, mint Sacha Guitrynek akkor annak szent kötelessége a világ és önmaga iránt hogy egy ötletet se hagyjon kihasználatlanul. Az eredeti darabnak az volt a címe: »Comment on écrit l'histoire?« és az ötlet az volt, hogy az emlékezetben minden eltörlődik és az idők forgásával minden megváltozik.

A megváltozó esemény ezuttal III. Napoleon császár szerelme egy ifjú színésznő iránt, kitől III. Napoleon az eredeti darab harmadik felvonásában érzékeny bucsut vett, mert államcsinyre készült és annak eredményét jóelőre leszámítja: a kis színésznő alkalmas barátnője volt a trónkövetelő Bonaparte Lajosnak, de nem volt elég disztíngvált, hogy a császár III. Napoleon alatt folytassa ugyanezt a működést. Az ötlet második részében Napoleon halott és a színésznő százéves. Az első felvonás ezáltal történelmi távlatba kerül. Jó a történelem pionírja, a riportert lefotografálja az egykor volt színésznőt egy gipszbeöntött III. Napoleonnal és elkérdezi tőle: »Milyen volt a nagy császár bucsuja Nagyságos asszonyomtól?«

És ekkor kiderül, hogy a százéves hölgy, ki az előző felvonásban esküdött, hogy ez est minden szava változatlan marad szívében és — ki hosszú életét egyetlen emlék glóriafényében töltötte el — a császártól kapott nyaralóban, melyben egyetlen butordarabot sem engedett megváltoztatni ennyi év alatt, meghamisítja a történelmet. A maga szenilis és asszonyos álmaikt mondja el a valóság helyett. Így lesz a köpcös Jérôme, a wesztfáliai operetikirály, Szászország ki-

rályává a vónasszony elbeszélésében, az öreg szolgából egész lakájcsoport lesz és a hideg felvágott, amit az előző szímben a színésznő előttiünk fogyasztott el Napoleonnal, most pezsgő, kaviár, tengerirák, és habostorta, amit az elbeszélő agnő ma délben evett. — Az ilyen, kérem megtörténik az életben és a történelemre se lehet mérget venni.

Mindazonáltal ez az ötlet pont két felvonásra elég. Sacha Guitry tehát irt elébe másik két felvonást, melynek egyáltalán semmi tartalmuk nincs, de azért a semmiért, ennek a semminek a boszorkányos színházi technikájáért és szellemességéért megirigyelheti Sacha Guitryt még a becsületrendes Molnár Ferenc is.

Az első felvonás a leendő császár megismerkedése a kicsiny színésznővel. Napoleon az amiensi színház egy prosceniumpályájában ül és Mariette egy operában énekel ugyanott a színpadon. Mi megfordítva látjuk az egészet: a kulisszák vizsájára vannak a színpadra rakva, a színészek hátatfordítva énekelnek az üres szuffiták közé és a háttér egy elgondolt nézőtér, illetve annak páholya és a páholyban Napoleon. Az egész felvonás egy finom operaparódia. Majdnem azt mondtam: kabaré.

A második felvonás ezzel szemben a nevezett amiensi színház öltözőjében játszódik le, a színészek között, akik egytől-egyik kabaréba illő kitűnő karikatúrák. »Jöjjön velem vacsorázni« mondja a színésznőnek Napoleon a felvonás elején. »Nem«, feleli a színésznő. Addig mond nemet, míg igen lesz belőle. A párbeszéd Molnár Ferenci magaslatoakra vezet.

A darab oly kedves, finom és ötletes, a színészek oly rokonszenvesek, Yvonne Printemps oly elragadó, Aquistapace oly jól énekel és Sacha Guitry oly nagy mértékben Napoleon, hogy így, vacsora után szívesen elhisszük nekik, hogy III. Napoleon életének legizgal-

masabb éjszakáján, az államcsiny perceiben, mikor az egész élete és jövője kockán forgott, legsürgősebb feladatának tartotta a szeretőjével szakítani. És elhisszünk nekik a történelmi és emberi valószínűség rovására sok más egyebet is, mert hiszen ez az éneklő Bonaparte Jérôme valóban mintha régi metszetekből lépne elénk és maga III. Napoleon sem lehetett annyira III. Napoleon, mint Sacha Guitry ezen az estén. Külön tanulmányozta Sacha a végzetes császár szakállát, hangját és mozdulatait cap d'aile-i kertjében hetekig sétált, vacsorált és diskurált, parókásan, ragasztott szakállban, mint III. Napoleon, hogy egészen beleélje magát a szerepbe. Nagyobb biztosság kedvéért a színházi foyerben is vitrinbe rakott néhány tucat Napoleon-ereklyét, sőt Napoleon egy szerelmeslevelét Strausnak is adta ajándékba.

Azonkívül ez a franciául keresztelt Straus-darab nem operette: »Akadémikus műfaj az, melyben eredetiségnek semmi tere sem jut.

Azt tartom legfurcsábbnak az operetteben, hogy a zenés-énekes számok tartalmát mindég előre megmondják prózában, a gyengébbek kedvéért. »Most elmondom milyen szép vagy« mondja a hősnőnek a hős és legott énekelni kezd.

Van egy sereg szereplője, de közülük csak kettő énekel. Marietta és Jérôme, az előbbi Guitryné adja, az utóbbit Aquistapace nevű jeles operaénekes, akit Sacha Guitry drága pénzért szerződtetett erre a darabra és akinek ennek folytán az egész darabban egyetlen szó prózát sem szabad szólania. Ennek megfelelően az egész darabban mindössze két ária van, mindkettőt a basszista Jérôme éneklé és pedig egyváltában a kettőt.

Straus zenéje elkövette a lehetetlent, hogy alkalmazkodjon ehhez a szöveghez és ez briliánsan sikerült is neki. A négy felvonáshoz, mely érdekes, sikeres és valójában mégsem szindarab, zenét irt, mely változatos, strausi, finom és mégsem operettzene.

Benedek Károly.

Katé az írásról

Az író, aki igazán teremt, élénk tárja a dolgokat s eltűnik mögöttük. Semmit se magyaráz. Azzal hat, hogy amit mivel, az érzéletes. Hasonlít az alkotó természethez. Az sem okoskodik és fecseg. Csak van. A patakhoz nem járul széljegyzet. Az erdőnek sincs disztíjjele. Aki igazi elbeszélő, a felületeket mutatja s alatta az élet mélységét. Mindent tud, de erről hallgat. A legokosabb ember s úgy beszél el, mint egy tudatlan gyermek Elbeszélésének varázsa éppen ebben lakozik, az ellentétben, a ravasz önmegtartóztatásban.

*

»Átszálló«, hallom. Átszállt a sárga villamosról a pirosra. Ma Budapestről Bécsbe szállunk át repülőgépen. A kifejezés kissé zavarni kezd. Meg is jósolom, hogy a jövő évszázadban már nem fogják használni a villamossal kapcsolatban. Igaz, hogy magát a villamost sem.

*

.. Az élet egyáltalában nem valószínű. Sohase felejtsek el ezt az írók. Ha egy közönséges embert szerepeltetnek ne nevezzék okvetlenül Kovács Jánosnak. Multkor hallottam, hogy egy nagy bérházban lakik egy József József nevű ember. Milyen különös név. De ugyanebben a bérházban véletlenül lakik egy másik József József is, akinek az előbbihez semmi köze. Realista ámulj. Tanuld meg, hogy az élet merész. Légy te merészebb.

*

Adalék a nyelvtudás lélektanához. Barátom kilenc éves fia így szól: »Kérek látojást«. Mit kérsz? — szól az anyja — csodálkozva. »Látojást.« Most veszi észre az anyja, hogy fia hét év óta, mióta beszél, helytelenül mondott egy szót, melyet régen, még csecsemőkorában »félrehallott«, rosszul értett s így alkalmazta anélkül, hogy logikai elemeire bontotta volna. Amikor megmagyarázta neki az anyja, miben áll tévedése, elmosolyodott. Ő tudta, hogy az a tojás »lágý«, hiszen sokszor ette, de mégis azt hitte, hogy látojásnak hívják. Ime egy példa arra, miként tanuljuk meg az anyanyelvünket. Beszédünk ösztönös, nem észszerű. A pohár — pohár, az eke — eke.

gondolkozunk. Beérjük azzal, hogy a szavak a fogalmak jegyei. Ha idegen nyelvet tanulunk, a folyamat megfordított: akkor előbb eszünkkel igyekszünk betolni a szavak értelmébe, aztán logikai mozaikmunkával rakjuk össze mondanivalónkat. Az ilyen nyelvtudás azonban — éppen ezért — egy hajítófát sem ér.

*

A köruton egy bolt ajtaján ezt olvasom: »Halálet miatt zárva.« Közben így tündököl: »Ki halhatott meg? A kereskedő? a fiatal felesége? A kislánya? Ez a kézírásos papírlap, melyet a szél lenget semmit sem árul el, de gyász van mögötte, kéztördelés, koporsó, hitvesi, apai fájdalom.« Barátaim, próbáljunk mi is ily tömören írni, bukfencek nélkül, ilyen nyers, üzleti fogalmazással. Ha jól helyezük el a szót, akkor az olvasó levonja belőle a tanulságot, képzelete működni kezd s éppoly döbbenet fog megállni írásunk előtt, mint én e bolt előtt.

*

»Ó lassan szállj és hosszan énekelj. Haldokló hattyu, szép emlékezte« (Petőfi költeményéből a Tündérálmólból.) Ez a legszebb két magyar verssor. Hatalmasan ivelőkép. A szálló hattyu, mely betekinti azt, ami elmult s haldokolva énekel, messze távlatot nyit. De mindez vajmi kevésbé érteti meg, miért halhatatlan a vers. A szöveg a külső formájában is példázza a gondolatot, az érzést. Ezért halhatatlan a vers. Milyen nehéz, botladozó, cammogó szavak ezek. A hattyu nem repül, nem halódik és nem dalol, hanem száll, haldoklik és énekel. Aztán az emlékezet egyszerű szép jelzője a »szép«, melyen a jajtató hangsúly fáradtan, sokáig pihenhet meg. Ez a két spondeus — sor a költemény jambus — menetébe illesztve mintegy marasztalja a tűnő ifjuságot. Nem akar elmulni, hogy visszavisszatekinthessen rá, ameddig csak lehet. Maga a vers is lassan száll és hosszan énekel, bennünk.

K. D.

Rendelje még ma meg a Kiválasztottak regénysorozatát

Edgar Wallace, a regénygyár

A világ legolvasottabb írójának eddig száznegyven regénye jelent meg

Edgar Wallace a regényírás Ford-ja. Tömegprodukción. Nagy példányszám, olcsó hatások.

A múlt évben ötmillió kópiát fogyott el a műveiből. Néhány évvel ezelőtt még alig ismerték. Ma már világhírű.

Ötvenhárom éves. A jövedelméről, szokásairól, munkabírásáról már legendák keletkeznek.

Wallace maga sem tudja, hogy hány szindarabot írt eddig. »Azt hiszem, csak huszat«, — jelentette ki egy újságírónak, »de ne felejtse el, hogy mindössze három esztendeje foglalkozom a színpadi irodalommal. Azonkívül nincs is erre időm, csak egy-egy regény bevégezése és a következő elkezdése közötti szünetben jutok hozzá, hogy drámát írjak«.

Wallace büntügyi drámákat ír csak. Regényei is legnagyobb részben detektívregények. Régebbi művei között azonban sok az exotikus miliőben játszódó szerelmi regény is: fiatal korában Wallace államhivatalnok volt angol gyarmatokon.

Száznegyven regénye jelent meg iddig. Körülbelül. (Lehet tudni, hogy mire ezt a cikket befejezem, megint megír egy-kettőt.)

Ha nem dolgozik regényen, vagy szindarabon, akkor novellákat ír. Időtöltésből. Hogy ne unatkozzék. Arról aztán fogalma sincs, hogy hány novellája látott ideig napvilágot.

»Kétszáz... esetleg négyszáz...« mondta habozva a riporternak.

Dehát a nagyobbblékzetű alkotások foglalják le az idejét.

Munkatempója és produktivitása mértani haladvány szerint növekszik évről-évre. 1925-ben kétszer annyi regényt írt, mint az előző esztendőben. 1926-ban kétszerannyit, mint 1925-ben. Tavaly pedig már nem kevesebb, mint huszonhat regényt fejezett be és hat szindarabot írt. A folyó évről még nincsenek adatok.

Emellett Wallace színházi kritikus. A Morning Post-ba írja a kritikáit, ez a foglalkozás estéinek nagyrészt lefoglalja. Délutánjainak nagyrésze a lövőversenyterem felé, ugyanis Wallace mester a sportrovatot is vezeti. Londonban sokkal híresebb a jó tippjei, mint irodalmi működése révén. Legalább is híresebb volt. Az idei derby azonban megtéptáza kisése a hirnevét, mert az a gebe, amelyet elsőnek tippelt, csak jó tizenkettedik lett.

Mikor jut a regényírásához ilyen elfoglaltság mellett? Reggel. Diktálógépbe mondja bele a regényeit, amelyeket azután titkárok egész serege ír le s felesége nézi át a »kéziratot«. Wallace nem javít az egyszer lediktált szövegen s ez ösztönösen szólva meg is látszik a művein. A Wallace-könyvek igen izgalmasak és érdekesítők, de ha az olvasó egyszer a végére ért, nem szabad visszagondolnia, hogy »hogyan volt csak?« Akkor tudniillik kiderül, hogy az egyes fejezetek nem is voltak mindig a legindokoltabbak, hogy a rejtélyes bonyodalmaknak, amilyen jól voltak — az érdeklődés felkeltés szempontjából — megkonstruálva, annyira erőltetett a megoldásuk, hogy még az egész goromba ellentmondások sem ritkák a regényben. A Wallace-regények, nem is beszélve a szindarabokról, az olvasó, illetve néző feledékenységére vannak bázisozva. Wallace egyetlen trükkje: minden oldalon valami új rejtvényt feladni és a rébuszok halmozásával elterelni a figyelmet a logikai ellentmondásokról: mire az olvasó a regény végére ér, úgy is belefárad a szándékosan összekuszált szájak bogozásába és nem veszi észre, hogy az író által nyújtott magyarázat minden, csak nem kielégítő.

Ez a titka Wallace termékenységének. Egy detektívregény megírásánál ugyanis, ahol a stílus nem fontos, a logikus felépítés ad csak munkát s vesz időt igénybe. Wallace ezzel sem törődik.

Arra a kérdésre, hogy melyik regényét írta leggyorsabban, így válaszolt Wallace: »Egy kiadvállalat megrendelt nálam egy csütörtöki napon egy hetven ezer szóból álló regényt legkésőbb hétfő reggeli leszállításra. Napi tizennyolc órai munkával gyorsíróknak lediktáltam The Strange Countess című regényemet, a feleségem átnézte és hétfőn csakugyan leszállítottam«.

Legtovább The Grunner című regényén dolgozott: »Ezt több héttig írtam. Igaz, hogy közben elkészültem két szindarabbal is«.

Színműveit saját vállalkozásában adhatja elő. Színházat bérel, egyszerre négyet-ötöt és azokban játszatja darabjait. Rajta nem keresett londoni színházgató.

Üzleti ügyeit azonban már nem maga intézi, hanem a felesége. Ha még ezzel is törödni kellene, nem jutna ideje se enni, se aludni. Arra pedig még egy regénygyárnak is szüksége van.

— Hogy ír az a Biró?

Nagy szemeket meresztettem rá, de sietett felvilágosítani, hogy még semmit sem olvasott tőle.

— Aztán mit mond ebben az ízében?

— Finom dolog, egy husz éves fiú beleszeret a negyvenöt éves asszonyba, azt hódítja meg.

Bródy megvetőleg fujta a füstöt a plafonra, a szivar a gyűrűs, meg a középső ujja között.

— Hát nem mondom, hogy számár ember az a Biró? Ki lesz olyan bolond, hogy meg akarja hódítani a negyvenöt éves asszonyokat! Jönnek azok maguktól is, úgy, hogy művészet az elhessegetésük.

Hogy Kálmán Imre librettistái témát loptak? Van erre is egy történetem. Valaki, siettében, rálép egy csendesen ballagó ember lábára.

— Pardon, pardon!

— Semmi pardon! Mit gondol az ur, loptam én a lábamat?

— Eszembe se jut, kérem, mert fölteszem, hogy akkor különben lopott volna, nem ilyen csámpásat.

Ismerik, kérem, a bécsi operettek szövegekönvét? Soha ezeknél sivárabb, jámborabb, határozottan együgyűbb alkotást! Rémes sablon valamennyi, ötletizadás. Aki elmondta a mondókáját, az indok nélkül kimegy a színpadról, a másik épp olyan megokolatlanul előterem. — annak igazolására szolgálnak csak ezek, hogy becsületes írói munkával nem lehet vagyont szerezni, csakis hasonló primitívességgel. Az Istenért, ha lopnak, miért nem lopnak értékeset?

Az igazi író fantáziája csak arra való, hogy kikerekítse, megszépítse azt, amit észrevett, látott, ami megteremtett benne magában. Nem kell annak kitalálás. Eszerint minden írás líra, ami bennem van meg eredetben s rajtam szűrődött át. A véreimből van benne több-kevesebb, mindenestre rányomtam az egyéniségem bélyegét. A hozzáértő megismeri, akármelyik oldalán lapozza fel a könyvet.

Van aztán olyan író is, aki keservesen tör a fejét, miről írjon s kiagyal történeteket, bonyodalmakat, viszi, topi, szaggatja a szereplőit, pedig a legnagyobb elmék sem tudnak olyan szép, kerek történeteket kitalálni, mint amilyenekkel az élet szolgál.

Ismerünk viszont embereket, akik páratlanul ügyes elbeszélők, biztos a szemük, maguk az élő téma-raktár, ellenben nem tudnak, nem szoktak írni, soha meg se próbálták.

Taschler József szegedi járásbíró zengő magyarsággal, zamatos jóízűséggel elmondott történeteit, meg látásait, sokszor megírta Tömörkény István, de csak a T. J. betűket merete alájegyezni, annyira lelkiismeretes volt.

— Nem én írtam, a Jóska mondta el. Viszont a T. J. monogramja mind a kettőnknek.

Nem volt egészen igaz, mert a megírásból kicsengett a Tömörkény stílusának, az egész embernek utánozhatatlansága.

Egy régi nagyváradi újságíró is abból élt a háboru előtt Budapesten, hogy kerek, szép, novellatémákat adott el olcsón a fantáziában szűkölködő íróknak. Néha kettőnek is eladta ugyanazt, ha nagyon meg volt szorulva és unta az új kitalálást. Azok aztán egymásnak rohantak.

— Plagizátor, elloptad a témámat!

— Csend, gyerekek, figyelmeztette őket Krudy Gyula, ne lármázzatok, mert kiszül, hogy mind a kettőn ugyanaból a forrásból merítettetek.

— Nekem Sz. D. mondta el a történetet.

— Nekem is.

— Lehet, sőt valószínű. Azonban vagy husz év előtt megírta ezt a novellát már ő maga is.

Herczeg Ferencnek egyszer elbeszélése jelent meg az Új Időkben, — valamelyik későbbi számban aztán mentegetőzött, hogy ezt a témát megírta Mikszáth is, ő azonban véletlenül nem látta azt, nem olvasta.

Kiderült, hogy Aczél Béla báró mesélte el mindkettőjüknek a bizarr témát. (Herczeg azzal is kezdte, nyilván, hogy elhárítsa magától a fantasztikum-keresés vádját: A báró barátomtól hallottam...) Egy öreg asszony megpöfozza a halott-urát, mert halála után szerelmes leveleket talál a birtokában. A Herczeg-novellában nincs semmi különös, de Mikszáth remekművet faragott ebből »A tábornagy halála« címmel.

Ez mind távolról sem plágium. Ellenben ismerem egy népszerű magyar regényt, ma is él a szerzője, sőt sose volt olyan aktív, mint épp most, — hát ebbe a regénybe bele van szöve szóról-szóra, idézés nélkül, egy odapasszoló egész tanulmány, amely nagyon réggen szaklaphan jelent meg, amikor a regényíró még talán elemibe se járt. Kevés-néhányunk tud róla, de semmi kedvünk a leleplezéshez, akármennyire érdekelne is a magyarázata, hogy hogyan eshetik meg az ilyesmi?

Micsoda a szigorúan vett plágium, hol kezdődik, hol a határa? A legkevésbé a viccekben lelkiismeretesek az emberek. Sok lap hirdet adománpályázatot s a pályázók minden habozás, lelkiismereti furdaflás nélkül írják a nevüket olyan közismert viccek alá, amiket valahol hallottak. Mintha szabad préda volna az, amit mégis csak kitalált — a legtöbbször véletlenül — valaki.

Külföldi újságok, még a Mäggendorfer is, nagy világlapok, tele vannak közismert, régi magyar adomákkal, mintha csak üzletszerűen foglalkoznának ezzel a kereseti ággal valaki. Ehhez a »szakmához« különös tehetség kell: emlékezni tudni, hogy mi a régi és mi

Plágium

Két plágiumvád igyekezett mostanában közforgalomhoz jutni. Egy, a legszörösebb körökben ismeretlen, írónd indított pört Kálmán Imre operett-librettistái ellen. A másik ügyben két palesztinai asszony vádolja meg Puccinit, hogy a Turandotban elplagizálta az ő műveiket. Azt hiszem, hisztériának hívják az ilyesmit s nem csupán női körökben található fel, jöllehet az elnevezésnek férfiakra való alkalmazása ellen tiltakozik az orvosi tudomány.

Plágiumvadás mindig felmerültek, amióta szellemi alkotás van s ha nagyon szörzsálhasogatók akarunk lenni, elmondhatjuk azt is, hogy a szentírásban már minden benne foglaltatik, (ámbar ne feledjük ki a Kóránt sem), — amit azóta írtak, az nem új.

Olyan író, aki születésétől kezdve elvonultan él a világtól, nem lehet elképzelni. Honnan merítsen, miből? Bizonyos idők után, tapasztalatokkal terhelten, el lehet vonulni — Gárdonyi Géza is azt csinálta, — azonban megírhatja mindazt, amit látott, amit érzett, ami az életébe, a véérébe került, mégis ki lehet sütni, hogy nem talált ki újat. Olyan fájdalmas ismétlődés az egész világ.

Ráfogták Shakespeare-re, is, hogy túl lelkiismeretlenül bánt olyan talált anyaggal, ami megtetszett neki. Egyszerűen átvette, »adaptálta«, ahogy ma a művelt francia mondja. Azért mégse lehet plagizátornak mondani, — ki veszi ezt észre amellet a rengeteg kínos mellett, amit adott és főleg hol van az az író, akit »meglopott?« Minek hívják, ki ismeri?

Van — mondhatnám úgy is, hogy a többiek sorában — egy mániám. Látok néha emberi arcokat, nőket, — szépek volnának, mindössze a száj, vagy az ott egy hajszálnyivalonában jelentkezik hiba. Ilyenkor azt gondolom, milyen klasszikussá válnék ez az arc, ha úgy lehetne formálni, mint agyagát a szobrász.

A témák is vagy tökéletlenek valamiben, vagy rosszul vannak megírva. Az író egyénisége a stílusban jelentkezik, hogyan nyul hozzá a tárgyhoz, ezért mellékes sokszor a cselekmény. Rómeó és Júlia után nem volna szabad megírni ezt a témát, pedig ugyan ki számíthatná össze, hogy hányan és hányszor írták meg!

Undorító a tehetségtelenség tolvajlása. Amikor valaki képtelen az alkotásra, mégis éppen ebben a szakmában akar feltűnni s elrabolja másnak a szelle-

mi termékét. Ez a plágium. Mindig csodálkoztam rajta, hogy a legritkább esetben széhhámoskodnak az arra hajlamosak püspöki, vagy tábornoki ruhában, pedig ott nagyobb sikert érhetnének el, mint az alkotó szellem világában. Al-miniszter is kevesebb van, mint álhírlapíró. De a betűk világának varázsa nyilván erősebb mindennél.

A szépirodalomban a legritkább a tolvajlás, inkább a tudományos világ szenvedélye ez. Néhány évtized előtt hihetetlen meghurcoltatásoknak volt kitéve H. akadémikus, akinek könyveiből oldal számba mutatták ki, hogy szó szerinti német fordítások és még csak a macskakörmököt is elfelejtette alkalmazni. A tudományos életben ugyanis nem tolvajlás az, ha valaki három könyvből összeirt egy negyediket, amiben semmi eredeti gondolata nincs, mert ismeretetés, macskaköröm és szeljegyzet az egész. Ezeket az írókat ugyan többnyire Közli Jánosoknak hívják — azon az alapon, hogy néha nem merik magukat szigorúan vett szerzőnek feltüntetni, hanem csak azt írják a cikk alá, hogy Közli X. Y. — azonban az idők megbékítő és kiengesztelő, feledtető sodrában lassankint mégis tudós hirnevük lesz. Például magam sem tudom már, kinek az erkölcsi diadalával végződött a H. elleni hajszja, hogy ki volt »Plagiozippus« — de arra emlékszem, hogy H. nagy tisztességben fejezte be életét és öles nekrológok parentálták el.

Molnár Ferencet majdnem minden új darabjának színrekerülése után megvádolják, hogy elcsente a témát mástól. Az a harminc, vagy negyven ezer drámaíró, aki szakadatlan ostrom alatt tartja a színházakat, valahogy úgy képzeli el a dolgot, hogy M. F. mást se csinál, csak bujja a színházak könyvtárait, elolvassa a beküldött darabokat s kilopja belőlük a jó ötleteket.

Elárulok valamit, ne essék zokon. Elképzelhetetlen csábító eszközökre volna szükség, hogy Molnár Feren elolvasson egy ilyen munkát. Egyáltalában a magyar írók alig olvassák a kollégáikat is. A darabjaikat még csak megnézik, azt is inkább a szereplők kedvéért, de az olvasás, pardon, az más. Azt nem. Különbösen híres volt ebben a tekintetben Bródy Sándor, aki még dicsekedett is a szokásával. Egyszer épp újságolvasás közben csap rám.

— Miféle tárcá az?

— Biró Lajos írta.

az új. Sajnos, sokszor épp a humoristákból hiányzik ez a tehetség, azért ugranak be előzőkeny gyűjtőknek, ötleteseknek és írják meg olyan régiségeket, amiknek hallatára már Szent Péter is otthagya a getsemáni kert társaságát, leintve az adomázót:

— Frisebbet kérek, ezt már hallottam.

Föltétlenül plagizátor az is, aki az én anyagomat, gyűjtésemet, meglátásomat cifrázza ki és nyomon követ szellemi nyomorában anélkül, hogy jobbat alkotna az enyémmel. Nem alkotott, csak »utánérzett«.

Nótákban, — ott már a szemérmelenségig megy a lopás. Dankó Pista nem szorult senkire. Van dalszerző tehetségünk sok, szerény, éhellen, nem adja

ki a nótáját, úgy megy az szájról-szájra, egyszerre népszerű lesz. Akkor jött a dilettáns, nincs sehol a szerző, ah, ezt nyilván a nép szerezte. Lekottázza, átteszi mellől durba s az elejére jegyzi: Részben a nép után. Felerészben! Fenét részben, — egészben. Erről iratok még egyszer szakemberrel nagy tanulmányt, ezuttal csak egyet ajánlok a szives olvasó figyelmébe. Tessék, zongorázzák el a közismert régi »Kékfelejtés«-et, ugyanakkor énekelje hozzá valaki, de lassított tempóban, ne csárdásosan, azt az újabb nótát, amelyik így kezdődik: »Este gyere, késő este...« (Ha nem szeretsz, ne gyere stb.) Én nem mondok többet, tessék megpróbálni.

(—tívi—)

FILM-HIREK

A közönség ízlése és a film. Olyan film amely általános tetszést arat, alig van tíz-tizenöt egy-egy időnyben. Minden filmnek megvannak a maga hívei és ellenségei. A legművészibb, legtökéletesebb filmben is találunk hibát és gyakran a legőcskébb limonádéból lesz a legnagyobb közönség siker. A közönség nagy része békés, boldog befejezést akar, amint az eddig, Emil Jannings fellépéséig meg volt Amerikában minden egyes filmnél. A rendező nem is mert eltérni ettől a hapy end rendszertől, mert az biztos bukást jelentett volna. Emil Jannings remek Elsodort Ember-ének befejezése volt az első olyan kísérlet, amely szakított az eddigi rendszerrel és a film szomorú végződésével is hallatlan tetszést aratott.

Van viszont a közönségnek egy olyan tekintélyes tömege, amely a moziban sirni akar, ezek még arra is kíváncsiak, hogy mi lesz a szereplőkkel a mennyországban, vagy a pokolban, aszerint, hogy mit érdemelték ki szerepükkel?

A vigjátékoknak, burlaszkeknek sem megvetendő számu híve van. Vannak helyek, ahol csak detektív filmek mennek. Minden más zsánerű film, még ha a legremekebb alkotás is, biztos bukás. Egész tekintélyes azoknak a községeknek a száma, amelyekben csak cow-boy filmeket kívánnak. Ken Maynard, Richard Dix, Fred Thompson a vezető márka. Másutt viszont Luciano Albertini, Carlo Aldini filmjei kellenek.

Vrsac a Harry Liedtke filmek eldorádója. Ott akár minden nap mehetne egy-egy Liedtke film. Sok mozgósínház német filmekre esküszik, míg az amerikai filmnek sem kevesebb a híve.

Ahány mozi, annyiféle ízlés és így nem csoda, hogy a gyárak már nem tudják mit alkossanak, hogy a világsiker biztosítva legyen. Az idén a Wings az a film, amely eddig amerre csak bemutatták általános tetszést aratott és a közönség minden rétegét kielégítette. A Wingszerű filmek feltétlenül világ filmnek tekinthetők, mert Londonban ugyanolyan lelkesedést és tetszést váltanak ki, mint a Fidzsi-szigetek mozilátogatói részéről. Egyebekben azonban mind nagyobb gondot okoz a filmgyáraknak repertoírjuk összeállítása, mert a filmek anyagi sikeréhez feltétlenül szükséges, hogy minden országban minden vidéken egyformán tessenek a film.

A beszélő film. Amerika lázasan dolgozik és a filmgyárak semmi anyagi áldozatot nem kímélnek, hogy a versenyben alul ne maradjanak s átalakítják üzemiük egy részét beszélő filmek gyártására. Ugyan az történet Németországban is és már számos új vállalat létesült, amely beszélő film gyártására rendezkedik be. Ettől az új ipartól is olyan eredményeket várnak mint a rádiótól, amely sok-sok ezer embernek adott kenyeret és hasznót. A beszélő film gyártására indult versenyben azonban napról-napra jobban tűnik ki, hogy a remények aligha válnak valóra, mert a beszélő film nem fogja és nem tudja kiszorítani a néma filmet. A néma film internacionális, míg a beszélő film helyhez van kötve és így csak kis területen használható ki. Amerika még megengedheti magának azt a luxust, hogy angol nyelven alkossa meg a beszélő filmjeit, azonban a kisebb államok semmi esetre sem gyárthatnak saját nyelvükön beszélő, éneklő filmeket. Így a beszélő film csak divat, mely aligha fog sokáig ebben a formájában fennmaradni s legfeljebb arról lehet szó, hogy valamikor tökéletesebb, olcsóbb kivitelben majd minden ország a maga nyelvén állítja elő a filmjeit.

Petrovics Szvetiszláv a berlini Greenbaum filmgyárhoz szerződött. Petrovics Szvetiszláv, akinek a Nőorvos című filme nagy tetszés mellett fut a Vajdaságban, 1929. évi március hó 1-től a berlini Greenbaum filmgyár ajánlatát fogadta el s csak annak filmjeiben fog fellépni. Egyelőre négy film készítését vették tervbe. Az első »A császárnő játékszere« címen kerül forgalomba és abban Petrovics Menschikoff herceget alakítja.

Ivan Mosjuhín A titokzatos futárban. A nagy orosz filmművész új filmjét hétről-hétre prolongálják, amerre csak műsorra tüzték ezt a drámát. A berlini Film Kurier a dícséret szuperlatívuszait zengi Rigelly rendezőről, aki kitűnően értett ahhoz, hogy ebből az igalmas szűzséből kihozza azt, amit csak kihozni lehet. Nagyhatású tömegjelenetek, tempós lovaglások, remek tájfelvételek és Mosjuhín művészi játéka emelik ki a Titokzatos futárt az átlag filmek tömegéből.

Apróságok könyvekről-írókról

Rossininak, az olasz zene örök dicsőségének eddig nem volt teljes, tudományosan megalapozott és pártatlan életrajza.

Ezt a házagot pótolja most Giuseppe Radiciotti, aki közreadja Rossini háromlehetes és érdekesen megírt életrajzát, melynek első kötete most hagyta el a sajtót.

Rossiniról sokat írtak, többek közt olyan nagy író is, mint Stendhal, aztán Oettinger, Milcourt. De ő maga mondotta ezt:

— Az én életrajzaim hemzsegnek a mende-mondáktól és a képtelenségektől.

Ha számbavesszük azt, hogy Stendhal mennyit költött bele az életébe és Milcourt mennyivel megrágalmazta őt, akkor igazat kell neki adnunk, senki sem látta őt pártatlanul, vagy egekig magasaltta, vagy pedig irigységből a sárba rántotta le.

Ebben az életben valóban sok olyan ellentét van, melyet csak a valódi lélekbuvár érthet meg. Egészségesnek, virulónak látszott, de beteges volt, sokat szenvedett, aztán az életélvezők boldogsága alatt nőies érzékenység rejtett. Ebben az új életrajzban az igazi Rossinit látjuk, az egyéniségét s állandó művészi fejlődését s vele együtt az olasz opera diadalmas indulását.

Az apjáról azt írták, hogy szegény kürtös volt. Stendhal tévedett. Rossini apja kitűnő zenész volt, az anyja, Anna Guidarini pedig nemcsak meglehetősen énekel, amint Stendhal írja, hanem gyönyörű hangja volt és noha nem ismerte a kótát, mindenkit elragadóan hibátlanul-tökéletes énekével.

Rossini maga pedig nem a könnyű muzsika rögtönzője és műkedvelője: szinte tudományosan tanulmányozta az éneket, a zeneszerzés tudományát a kontrapunkt s ennek köszönhető, hogy annyira uralkodott az anyagán és miután egyetlen egyszer hallott egy operát, le tudta kótázni az egészet, az éneket, a kíséretével együtt.

Ezt vallja:

— Az én zeneszerzőkísérleteim jó fogadtatásra leltek s ezért erre a pályára lépek, bármennyire is látom, hogy az énekeseket nálunk sokkalta jobban fizetik.

Ő azonban nem követte korának operairóit. Gazdagon, abban a korban szokatlanul gazdagon hangszerezte. Az első próbákon az énekesek »nem akartak énekelni, amennyiben a kíséretet nem egyszerűsítették, mert amint mondták, ez a zenei láma elfojtja hangjukat...«

Érdekes megemlíteni az Othellójának a viszontagságát, mert ez is arra vall, milyen állapotok uralkodtak még ekkor. Az akkori közönség nem akarta elrontani emésztését a füstösképű velencei mór szenvedésével.

Rómában, Velencében és később Antónában is, mikor Othello az utolsó fölvonásban Desdemónára támad, hogy megölje és az ártatlan feleség ezt kiáltozza: »Ártatlan vagyok!« Othellónak kézen kellett fogni feleségét, a sugólyuk elé léptél és vele együtt elénekelni kettecskén egy szerelmi dalt, mintha mi sem történt volna... *

Két francia író. Anatole France-ról mesélik az alábbi történetet.

Amikor az Istenek szomjaznak című regényén dolgozott, egyik barátja ezt kérdezte tőle:

— Hogy halad, kedves mester a munka?

— Nem igen, válaszolta France. — Megakadtam.

— Hogy hogy?

— Csak úgy — felelt France — hogy olyan helyzethez érkeztem, melyben főszereplőm hősiessé válik. Azonnal gyanút fogtam: bizonyára rossz nyomon járok...

*

A másik történet hőse, Coppée, a néhai akadémikus. Annak idején fölkereste őt egy törtető írónak, a felesége s így szólt hozzá:

— A férjem mindenáron akadémikus szeretne lenne. Tegyen meg érte mindent. Ha nem választják be, belehal fájdalomába.

Coppée, aki nagyon nyájas ember volt, szeretete a szegényeket (talán még a lelki szegényeket is.) rá szavazott. De a névtelen író nem választották be. Mégsem halt meg.

Felesége egy idő múlva találkozott az íróval, szemrehányásokat tett neki, hogy az ura kibukott.

— Bocsánat — védekezett Coppée — én mindent megtettem a férje érdekében. Igéretemet megtartottam. Most csak az urának kell megtartani az ígértét.

*

Forain a párisi humorista késő éjszaka jött a művészkörből, fáradt volt, taxit keresett, de sehol se lelt. Végre zötyögve jött eléje egy bérkocsi, az utolsó bérkocsi, egy konflis, sovány gebével. A humorista egy pillanatig tévovázott, aztán odaintette a kocsist.

Álljon meg.

— Hova tetszik parancsolni?

— Tudja mit? — mondta a humorista. — Vigyen el a legközelebbi taxiig.

*

Rudyard Kipling kiadója egy disztrakomán elmesélte, hogy írójának legendás honoráriumot ajánlott fel.

— Azt indítványoztam neki, hogy egyetlen szaváért öt shillinget fizetek. Tudtommal ilyen óriási tiszteletdíjat még nem fizettek angol írónak, még Amerikában sem. Kipling azonban fölháborodással utasította vissza ajánlatomat s kijelentette, hogy »megrendelés« soha életében nem írt.

KÖNYVEK

A Letopisz új száma. A Szrpszka Matica nivós folyóiratának a Letopisznak legújabb száma a megszkott gazdag és értékes tartalommal jelent meg. A vasok könyvnek is beillő Szemle a következő írásokat hozza: Dr. Nikics Fedor: A jelenlegi válság és a szkupstina. Tartalja Guido: Nyár a falun (vers). Troicki S.: A házasság idealizmusának védelmében. Zorovavelj B. S.: Minutocska. Kiss Alekszandar: »Kabaré a két Hemiszférához.« Mitrov Nenád: Szarkofágok. Emlékezés Dubrovnikra (versek). Jerkovic Dusan: Nature morte. A felesleges ember élete (versek). Novák Arne: Az újabb cseh líra — Az új olasz lírából (fordítások). Gyukics Anica: A tengeren. Dr. Jovanovic Djura: Állami gyermekvédelem Magyarországon. Gligorics B.: A beogradi Nemzeti Színház. Vrhovac R.: Hadzsics. — Könyvszemle — Jegyzetek. Taranovszki Teodor: Új könyv az orosz forradalomról. — Gazdaságtörténelem. — Béke az angol iparban. — Az ember és az élet. — Benes Eduárd. — Harc Oroszországgal. — A jellem keletkezése. — Az álom pszichológiája. — A középiskolák problémája. — Pandurovics Szima. — Boglics P. Antun. — »Kéve« a vajdasági magyar költők antológiája. — Jegyzetek Jugoszlávia történetéhez. — A szerb-bolgár feszültség. Külföldi lapszemle és Bibliográfia rovat egészítik ki az akadémikus nivóju folyóirat új számát.

Együtt. A kitűnő budapesti kulturszemlének az »Együttnek« új száma most jelent meg változatos tartalommal. A nivós folyóirat Tolsztoj-számába Szatalnai Rezső, Falus Ervin, Hercz György, Szirmai Rezső, Catullus, Sándor Pál, Paál Ferenc, Tamás István, Kálmán József, Friss Endre, Arató Tibor és T. Péter írtak érdekes tanulmányokat, novellákat, verseket és figyelőt. A folyóirat, amelynek egyes száma tíz dinár, kapható a Minerva könyvosztályánál is Szubotícán és megrendelhető a kiadóhivatalnál, Budapesten, VII., Verseny-ucca 14. II. 6.

Munka. (Kassák Lajos művészeti és társadalmi beszámolója.) Kassák Lajos folyóirata a »Munka« ismét nivós és változatos tartalommal jelent meg. Az októberi számba Kassák Lajos, Vajda János, Nádass József, Hannes Mayer, Trockij, Moholy-Nagy László, Iván Babel, Lemnitz Sándor, Illyés Gyula, Barbusse, Aschner László, Braun Ferenc, Vas István, Székely Béla, Zeik Zoltán, Gró Lajos, Bené László és Jusztusz György írtak figyelőt, verset, tanulmányt és novellát. A Munka egyes számának ára tizenkét dinár, megrendelhető a kiadóhivatalnál, Budapesten VI., Lehel-ucca 6. V. 1.

MWWM PATENT BENZ

KOMPRESSORNÉLKÜLI DIESEL-MOTOROK!

JÉGGYÁRI BERENDEZÉSEK!

Vezér-
képviselő: **BÁRDOS és BRACHFELD, NOVISAD, Zelježnička ul. 105-107** Telefon **22-86**

A HÉT RÁDIÓMŰSORA

RADIOWELT

képes hetilap, a legjobb rádiószaklap

Közi az európai és amerikai leadóállomások műsorait — rádióportok.

Kimerítő műszaki rész

Egyes szám 6 dinár Évi előfizetés 250 dinár

FUNKMAGAZIN

a rádióamatőrök havi szaklapja Főszerkesztő: Dr. Eugen Nesper

Nélkülözhetetlen amatőröknek és szakembereknek

Rövid hullámhossz és Phonorádió melléklettel

„Ennek a szaklapnak nincs párja”

Egyes szám 16 dinár Évi előfizetés 150 dinár

Wiener Radioverlag G. m. b. H.
Wien, I., Pestalozzi gasse 6

VASÁRNAP, november 4.

LJUBLJANA 11: Sétahangverseny. 16: Táncczene. 17: Jelenetek drámából. 20: Énekhangverseny. 21: Katonazene.
ZAGREB 11.30: Koncert. 17: Táncczene. 20: Operatávitel.
BÉCS 11: Szimfónikus koncert. 16: Délutáni koncert. 19: Zongoratrió. 20: Koncert. 22.35: »Der Geizige«. (Molière). Utána táncczene.
KÖNIGSBERG (DANZIG) 11: Koncert. 16.40: Délutáni koncert. 20.10: Népszerű zenekari hangverseny. 22.30: Táncczene.
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 18.40: Koncert. 20.15: Operettek. 22.30: Szórakoztató és táncczene.
PRÁGA 10: Szimfónikus koncert. 12: Déli koncert. 19: »Manon«. (Massenet opera). 22.20: Szórakoztató zene.
LEIPZIG (DRESDEN) 16: Katonazene. 19.30: Wagner-est. 22.30: Táncczene.
STUTTGART (FREIBURG) 12: Sétahangverseny. 16: Tarka délután. 20: Templomi zene. Utána tarka-est és kabaret.
KATTOWITZ 12.15: Koncert. 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Esti hangverseny. 22.30: Táncczene.
BRNO 10: Szimfónikus koncert. 12: Déli hangverseny. 18: Németnyelvű hangverseny. 19: Esti koncert. 20.20: Schubert-est. 21: Régi fuvószené. 23.20: Szórakoztató zene.
LANGENBERG (KÖLN) 13: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 20: Esti koncert. Utána szórakoztató s táncczene.
BERLIN (STETTIN) 11.30: Délelőtti koncert. 16.30: Szórakoztató zene. 20: Hangverseny. 21.30: Kamarazene Utána táncczene (Marek Weber).
MÜNCHEN (NÜRNBERG) 16.30: Koncert 20: Népszerű zenekari hangverseny.
BUDAPEST 10: Református istentisztelet. 12: Déli harangszó. 12.15: Szimfónikus koncert. 16.15: Gyermekmesék. 16.45: Pontos idő, időjárás. 17.15: Másfélóra könnyű zene. A szünetben sport hírek. 19.30: »Piros kugyelláris«. Népszínmű. Utána cigányzene.

HÉTFŐ, november 5.

LJUBLJANA 12: Gramofón. Börze. 19: Francia nyelvóra. 20: Orgonakoncert. 22: Hírek.
ZAGREB 13.15: Gramofón. 17.30: Mozizene. 20.30: Külföldi átvitel.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16.15: Délutáni koncert. 19: Utirajzok. 20.05: Nemzetközi dalest. 21.03: Színelőadás. Utána táncczene.
KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20: »Walkür«. (Opera-Wagner). Utána táncczene.
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 21: Hegedűkoncert. 21.45: Nevető est.
PRÁGA 12.30: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 20: Esti hangverseny. 21.30: Harangjáték. 22.20: Gramofón.
LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Délutáni koncert. 20: Operettelőadás. 22.15: Táncczene.
STUTTGART (FREIBURG) 16.35: Koncert. 20.15: Szimfónikus hangverseny. 21.30: Dráma-est. 22.45: Tarka-est.
KATTOWITZ 17.35: Délutáni koncert. 20.30: Esti hangverseny. 22.30: Előadás.

BRNO 12.30: Gramofón. 19: Esti zene. 20: A filharmónikusok hangversenye. 21: Rádiókabaré.
LANGENBERG (KÖLN) 17.40: Délutáni zene. 20: Esti zene. 21: Irodalmi és zenei est. Utána táncczene.
BERLIN (STETTIN) 15.30: Délutáni koncert. 20.30: »Walkürök«. (Opera-Wagner). Utána tánc és szórakoztató zene.
MÜNCHEN (NÜRNBERG) 15.30: Szórakoztató zene. 19.25: »Pillangó kisasszony«. (Opera-Puccini). 22.30: Tarka-est.
BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.20: Kamarazene. 17.45: Magyar dalok. 19.30: Filharmóniai hangverseny. Utána cigányzene.

KEDD, november 6.

LJUBLJANA 12: Gramofón. Börze. 17: Könyv zene. 20: Hegedűkoncert. 22: Hírek.
ZAGREB 13.15: Gramofón. 17: Könyv zene. 19: Színházi est.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16: Délutáni koncert. 20.05: »Die Willis«. (Opera-Puccini). Utána esti koncert.
KÖNIGSBERG (DANZIG) 16.30: Délutáni koncert. 20.05: Esti hangverseny. 21.30: Irodalmi est. 22.40: Táncczene.
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 20.15: Operaest.
PRÁGA 12.30: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 20: »Bocaccio«. (Operette). 22.20: Szórakoztató zene.
STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Délutáni koncert. 20.15: Tarka-est. Utána szórakoztató zene.
KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 19.20: »Trobador«. (Opera-Verdi).
BRNO 12.30: Déli koncert. 19: Könyv esti zene. 20: »Bocaccio«, operette. Utána táncczene.
LANGENBERG (KÖLN) 17.45: Délutáni koncert. 20.10: Esti koncert. 21.30: Szórakoztató zene.
BERLIN (STETTIN) 16.30: Szórakoztató zene. 20: Rádió-est. 21.30: Iskolai előadás.
MÜNCHEN (NÜRNBERG) 17.30: Délutáni koncert. 20: Kamarazene. 21.05—22.30: Esti koncert. Tánc.
BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.20: Gramofón. 17.40: Operettelőadás. 19.30: Rákosi Jenő előadása. 20.15: Magyar-est. Utána cigányzene.

SZERDA, november 7.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón. 19: Szerb-horvát nyelvóra. 20: Szólista est. 22: Hírek.
ZAGREB 17: Mescóra. 20.35: Wagner-est. 22: Gramofón.
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 20.15: Kabarett.
PRÁGA 19: Fuvószené. 20: Dalest. 21: Holland-est. Koncert.
LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20: Bécsi dalok. 21: Színelőadás. 22.30: Táncczene
STUTTGART (FREIBURG) 16.35: Délutáni koncert. 20.15: Színelőadás.
KATTOWITZ 18: Délutáni hangverseny. 20.30: Esti koncert. 22.30: Táncczene.
BRNO 19: Kamarazene. 21: Koncert. 22.15: Szórakoztató est.
LANGENBERG (KÖLN) 17.45: Gramofón. 20: Esti koncert 21: Zenei előadás. Utána táncczene.
BERLIN (STETTIN) 20: Szórakoztató zene. 21: Kamarazene. Utána táncczene.
BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.20: Cigányzene. 16: Mescédélután. 17.40: Szimfónikus hangverseny. 19.30: Népszínmű. 20.35: Bihari János emlék-est. 22.35: Kamarazene.

„LAKATOS“ PENSIO BUDAPEST

V. Rold ucca 29. (Alkotmány ucca sarok)

Ujjonnan megnyitott uri családi otthon Budapest legeőkelőbb negyedében. Elegáns szobák. Hidegmeleg folyóvíz. Központi fűtés. E'sőrendű ellátás. Polgári árak. — Telefon 990—38

Sokkal olcsóbb a szállodánál!

CSÜTÖRTÖK, november 8.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón. Börze. 20: Operettek. Utána Jazzband. 22: Hírek.
ZAGREB 13.15: Gramofón. 17.30: Délutáni koncert. 19.30: Prágai átvitel.
BÉCS 11: Délelőtti zene. 16.30: Délutáni koncert. 17.10: Zenés gyermekmesék. 20.10: »Csárdáskirálynő« (operett, Kálmán).
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Koncert. 20: Színelőadás. 21.30: Jazzband. 22.30: Táncczene.
PRÁGA 12.30: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 19.30: Szimfónikus hangverseny. 22.20: Gramofón.
LEIPZIG (DRESDEN) 15: Gramofón. 16.30: Koncert. 20: Operaest.
STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Koncert. 19.30: Hegedűest. 20.30: Katonazene. 22.30: Szórakoztató zene.
KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20.30: Esti koncert. 22.30: Táncczene.
BRNO 12.30: Gramofón. 19.30: Szimfónikus koncert.
LANGENBERG (KÖLN) 17.45: Koncert. 20: Operettet. Utána szórakoztató zene.
BERLIN (STETTIN) 16.30: Koncert. 20: Operett-est. Utána táncczene.
BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.20: Zongorahangverseny. 17.40: Cigányzene. 19.30: Operaházi átvitel. Utána cigányzene.

PÉNTEK, november 9.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón. 17: Könyv zene. 19: Francia óra. 20: Énekhangverseny. 22: Hírek.
ZAGREB 13.15: Gramofón. 17.15: Koncert. 20.35: Tarka-est.
BÉCS 11: Délelőtti koncert. 16: Délutáni koncert. 17.25: Schubert-est. 20.05: »Az orleansi szüz« (dráma Schiller).
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 16.30: Szórakoztató zene. 20: Szimfónikus koncert. 21: Kamarazene.
PRÁGA 12.30: Déli koncert. 16.30: Délutáni zene. 21: Koncert. 22: Szórakoztató zene.
LEIPZIG (DRESDEN) 20: Szimfónikus koncert. 21: Esti koncert. 22.15: Kabarett.
STUTTGART (FREIBURG) 16.15: Koncert. 20.30: Mozart-est. 22.15: Vigjáték-est.
KATTOWITZ 18: Délutáni koncert. 20.15: Szimfónikus koncert.
BRNO 12.30: Déli koncert. 16.30: Délutáni koncert. 19: Gramofón. 20: Irodalmi és zenei est. 21: Koncert. 22.30: Táncczene.
LANGENBERG (KÖLN) 17.45: Koncert. 20: Szimfónikus koncert. 21: »Danton halála« (dráma). Utána táncczene.
BERLIN (STETTIN) 17: Szórakoztató zene. 20: Szimfónikus koncert. 21: Népszerű zenekari hangverseny.
BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.20: Kamarazene. 13: Pontos idő, időjárás. 17.40: Koncert. 19.35: Gramofón. 20.15: Színelőadás. 22.40: Katonazene.

SZOMBAT, november 10.

LJUBLJANA 12.30: Gramofón. Börze. 20: Rádiókvartett. 22: Hírek.
ZAGREB 13.15: Gramofón. 17.30: Délutáni koncert. 20.35: Kamarazene. 22.20: Könyv zene.
BÉCS 11: Délelőtti koncert. 16: Délutáni koncert. 19.30: Hegedűest. Utána szórakoztató zene.
BRÉSLAU (GLEIWITZ) 20.15: Robert Koppel-est.
PRÁGA 12.30: Déli koncert. 16.30: Táncczene. 19: Operettet. 22.25: Cigányzene.
LEIPZIG (DRESDEN) 16.30: Koncert. 20: »Három a kislány«. Schubert-operett. Utána táncczene.
STUTTGART (FREIBURG) 17.30: Énekconcert. 20: Koncert. 23.30: Táncczene.
KATTOWITZ 20: Esti koncert. 23: Nemzeti hangverseny.
BRNO 12.30: Déli koncert. 19: Operettet. 22.35: Cigányzene.
LANGENBERG (KÖLN) 20: Vigest. Utána szórakoztató zene.
BERLIN (STETTIN) 17: Szórakoztató zene. 20: Missa simfonica. Utána táncczene. (Marek Weber).
BUDAPEST 12: Déli harangszó. 12.20: Gramofón. 17.40: Ostende-kávéház szimfónikus zenekara. 20.30: »Bob herceg«, operette. 23.10: Cigányzene.

Szabadalmazott jégszekrényeket
40% jégmegtakarítással gyárt
Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szobotica**, Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!